

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

GODINA X

Broj 113

TUZLA, KOLOVOZ - RUJAN 2002.

Cijena 1 KM, 4 Kn

IZBORI 2002

Izbori se!

05.10.2002.

Obraćamo se građanima da iskoriste svoju građansku i moralnu dužnost i izađu na izbore!

Ili je pet do dvanaest ili je dvanaest i pet

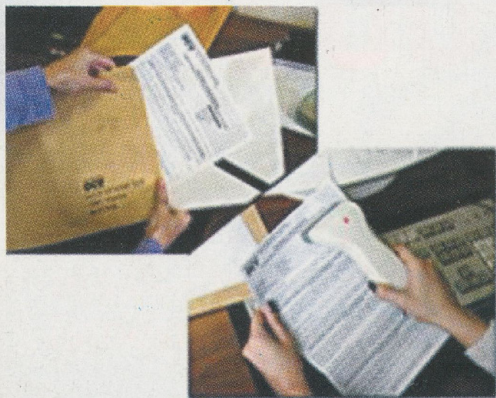
Često se čuje kako se za nekoga kaže da toliko laže kao da je političar, ili da tako laže da i sam tu svoju laž prihvaća kao istinu! Laž je jedan od češćih načina komuniciranja suvremenoga čovjeka, ne samo političara, samo što je kod političara laž najčešći oblik komuniciranja s javnošću.

Treba se samo prisjetiti koje su sve razloge navodili pojedini političari, ili vlade pojedinih država za neku ratnu intervenciju, ili agresiju na ovu, ili onu zemlju.

Naša povijest je puna takvih obmana za koje ljudi vjeruju da su istinite. To je npr. teza kako svi pripadnici jednoga naroda trebaju živjeti u svojoj nacionalnoj državi, ili da je jednonacionalna država najveća garancija za slobodan i svestran život ljudi. Ili, npr. ideja "bratstva i jedinstva" koje smo morali čuvati "k'o zjenicu oka", da bismo poslije toga tako olako vadili oči jedni drugima.

Danas se nakon svega zgražamo i iščudavamo, pravimo se "nevješti", jer ne možemo prihvatiti da u "našoj" socio-religioznoj skupini takvo nešto može biti i da je tako strašno bilo. Bili smo sustavno obmanjivani i uspješno obmanuti da aveti fašizma neće imati prostora među nama, bez obzira u kakve konflikte političke naravi zapadali, pa se nismo dovoljno čuvali, ili na vrijeme oduprli. Sada se to teško zlo priznaje i liječi! Obmana je za mnoge i dalje najsigurniji i najprofitabilniji način življenja.

Ovih dana smo u posebnoj društvenoj atmosferi: pred nama su državni izbori. Zbog svega iskušenoga, nameće nam se značajno pitanje: Isplatilo se uopće takva rabota? Ovo što smo do sada iskusili, posebice zadnjih deset godina, tjera nas na neku vrstu rezigniranosti ili nevjerice!

Mnogi su ljudi u dilemi, jer ni u jednoj stranci ne vide stvarni izlaz iz desetogodišnje krize. Većina bi bila sretna ako bi se otvorila mogućnost za odlazak u neku već dovoljno razvijenu i organiziranu zemlju.

Sve je bazirano na nekom čudnom strahu i nepovjerenju. Najčešći su prigovori u vezi sa zapošljavanjem, školstvom, izgradnjom: Nisu nam htjeli iz ove vlasti ništa pomoći oko izgradnje seoskoga puta ili vodovoda; gledaj ti samo njih kako uzimaju poduzeća, kako se bogate, zapošljavaju samo svoje, i tako redom! Ima tu i istine!

Ovih smo dana u prilici slušati neke ljude koji su toliko ogrezli u lažnim konstrukcijama pa i ne zapažaju da im nitko pametan ne vjeruje. Možda im samo vjeruju oni koji su od silnih frustracija i postratnog sindroma postali žrtve, u ovom tekstu spomenutih i ne spomenutih, laži i obmana.

Poznata je jedna srednjovjekovna anegdota u kojoj se priča kako se jedne noći stražar na kuli utvrđenoga grada, dosađujući se, želio našaliti s građanima, pa je povikao kako vidi da se neprijatelj približava gradu. Nastao je pravi metež.

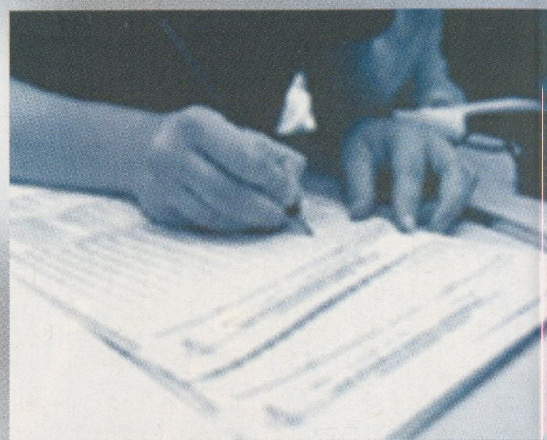
Svi su pohrlili na zidine. I stražara je privukla sva ta strka i vriska, tako da je zaboravio da se šalio, pa se i sam priključio masi koja je vikala i dozivala sa zidina, prijeteci u tami nevidljivom neprijatelju.

Dragi čitatelji, ovaj broj Hrvatskog glasnika izlazi upravo pred izbore u našoj državi.

Nismo vas htjeli s gornjom opservacijom zbuniti, ili, ne daj Bože, odgovarati od izbora. Cilj nam je samo pozvati vas na razmišljanje kome ćete dati svoje povjerenje u slijedeće četiri godine.

Ipak izbori su potrebni za razvoj kakve-takve države i demokracije u njoj. Iako nam je zadnjih godina preko glave izbora, ipak moramo shvatiti da je i to bolje nego nametnuta vlast. Hvala Bogu da ih ima, pa makar se s njima ništa bitno i ne promijenilo.

Višestranački izbori su jedna od najvećih tekovina suvremenoga društva. A, iz

pozitivnog nikada ne proizlazi nešto što nije korisno za svakoga pojedinca ili za sve građane države. To je jedina od velikih prilika da se što prije umanje nepotrebne svađe i neslaganja u našem društvu, kako bismo se približili razvijenim zemljama Europe i Svijeta.

Mnogi ljudi misle da je njihov glas beznačajan. Istina, pojedinačni glas i nije nešto, ako bi on bio suprotan svim onim glasačima iz njegove sredine. Međutim, ljudi nikada u društvenim odnosima ne nastupaju sami. Uvijek imaju istomišljenike s kojima trebaju razgovarati i zajednički donijeti odluku za koga će glasovati. Doduše, pravo glasa je individualno pravo i mi na izbornom mjestu pojedinačno glasujemo, iako u konačnici to nisu samo naši pojedinačni glasovi.

Na koncu, parafrazirajući, u zadnje vrijeme često citiranoga Georgea Jeaba Nathana, upozorit ću na činjenicu da građani koji ne izađu na izbore biraju najgore političare, s kojima ni oni, niti oni koji su birali ne mogu biti zadovoljni!

Obraćamo se građanima da iskoriste svoju građansku i moralnu dužnost i izađu na izbore!

P. Matanović

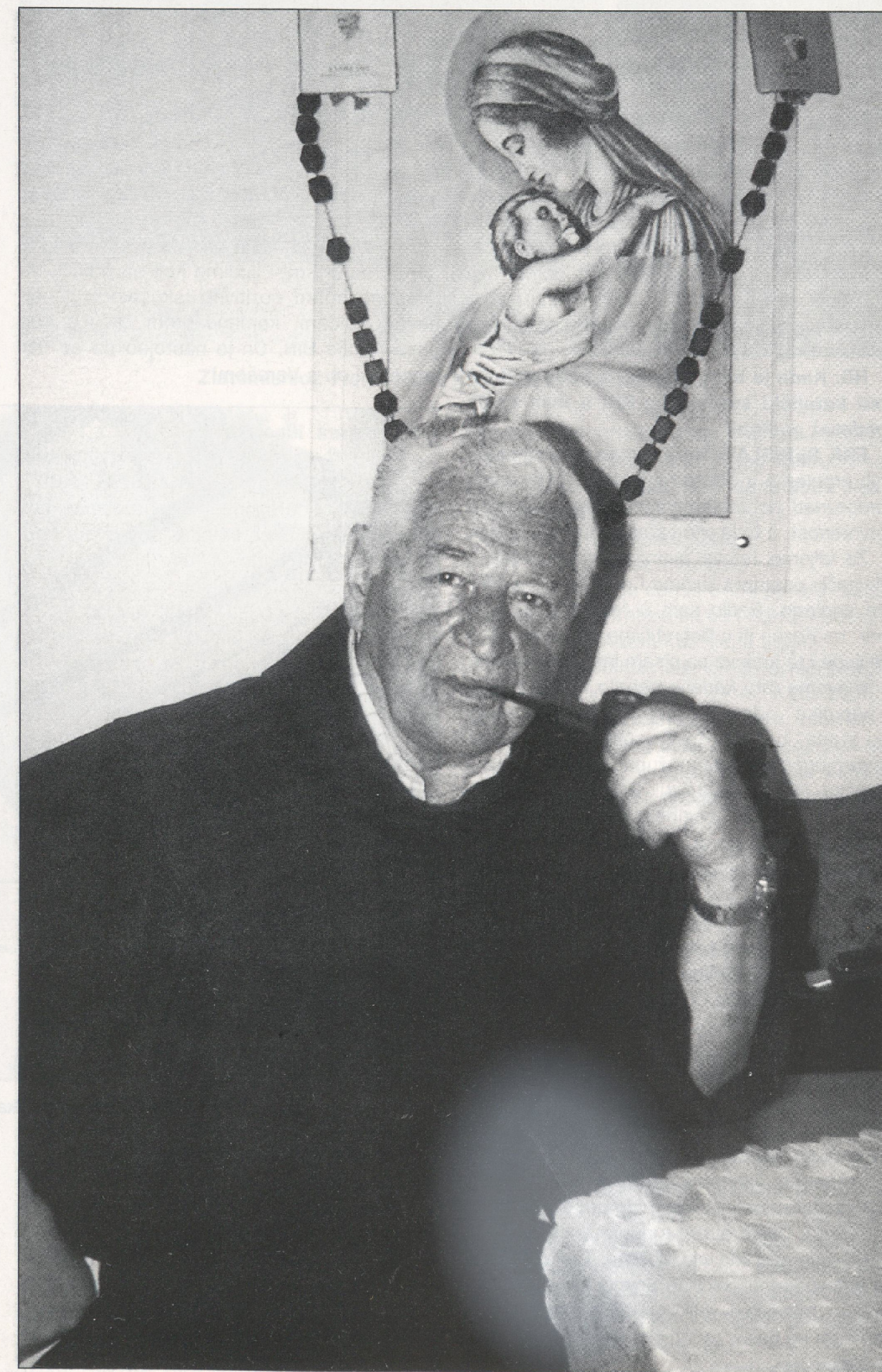
Fra Berislav Kalfić, Zlatomisnik

"DOLAZE VREMENA U KOJIMA ĆE GROBOVI BITI ODVJETNICI ADVOKATI U KOJIMA ĆE SE PRAVO NA ZEMLJU VREDNOVATI PO GROBLJANSKIM SPOMENICIMA"

Fra Berislav Kalfić, župni vikar u Breškama, po treći put je u svom radnom vijeku, na službi u ovoj podmajevičkoj župi. Prvi put u Breškama je službovao daleke 1957. godine, drugi put 1977, i sada je, od 2000. godine, ponovno na Breškama.

Gospodin Kalfić ima dugogodišnje iskustvo bosanskoga fratra, svećenika. Ove godine slavio je 50 godina svoga misništva. Tko bi se okladio u određivanju njegovih godina na temelju izgleda, sigurno bi izgubio. Fra Berislav ima momačko držanje, rumene obraze i čisti ten, očuvanu kosu i vedar osmijeh. Do bar je sugovornik i pamćenje ga odlično služi. Puši na lulu (ima ih čitavu kolekciju, a svaka je lula priča za sebe), pije mnogo mlijeka, voli pješačenje, bavio se jahanjem, dobro pliva, a ima položen i tečaj skijanja. U vojsci je bio određen na tečaj padobranstva, ali, kako u šali kaže, spasio ga je, hvala Bogu, đачki (skraćeni) vojni rok.

U Hrvatskoj reviji br. 34. od rujna 1983. objavljen je njegov dnevnik pod naslovom Jedan dnevnik o Bleiburškoj tragediji 1945. a vrlo je zanimljiv sugovornik i o događanjima u minulome ratu (1992-1995). Za Hrvatski Glasnik govorio je u prigodi obilježavanja zlatomisničkoga jubileja u rodnom selu Vijaka, između Olova i Vareša.

ZDRAVLJE ZA TERENE BOSANSKIH PLANINA

HG: Pedeset godina u čovjekovu životu nije mali period, a kada svećenik ima pedeset godina radnoga iskustva, onda se može govoriti o rijetko zanimljivoj sugovorniku koji je život (pa i smrt) susretao u najrazličitijim oblicima i sadržajima. Kojom ste životnom mudrošću bili vođeni?

FRA BERISLAV: Život sam proveo radno. Sve što sam radio, radio sam kao dužnik prema Bogu koji mi je dao zdravlje.

Kada sam završio studij teologije, želio sam studirati klasične jezike. Tadašnji rektor, dr. Fra Karlo Karin, rekao mi je, u ime profesorskoga zbora, da moje zdravlje "nije za četiri zida, nego za terene Bosanskih planina". Kasnije sam se, a nisu mi baš uvijek odgovarali službeni premještaji, sjećao toga svog poslanja i obveze da Božji dar uložim za opću korist.

HG: U kojem ste se kraju Bosne najbolje osjećali, koje je područje i koje vrijeme za vas bilo najimpresivnije?

FRA BERISLAV: Svi govore i ističu prvo iskustvo. Ja sam prvo dobio Bugojno i još uvijek ga se rado sjećam i volim taj kraj. U tome zavičaju Tuzla je visoko kotirala, odmah iza Sarajeva. Prvi put sam u tuzlanski kraj došao pedesetih godina, a poslije sam mu se tri puta vraćao. Drag mi je ovaj dio Bosne.

HG: Kada je bilo najlakše, a kada najteže biti katolički svećenik u BiH u ovih Vaših pedeset godina?

FRA BERISLAV: Nisam imao nekih posebnih problema u odnosu s ljudima. Ljudi znaju prepoznati dobronamjernost, neposrednost i otvorenost, a to je vrlo važno za komunikaciju.

Za vrijeme ratova promijenjeni su uvjeti, i drugačiji pristupi i ljudima i poslu. Dobro sam se snalazio. Radio sam u teškim prilikama, npr. na Kozari ili u Dobretićima, ali sam volio i te ljude i te krajeve pa nisam imao poteškoća.

U ovome ratu kada je trebalo "silom prilika i nepravilno" odgovoriti potrebama "ugroženoga stada" u dolini Krivaje, preuzeo sam svojevrstno kompletnu župu Jelaške, kao i Vijačku filijalu Magulicu. Bila su to, zaista "vučja vremena", pogibeljna vremena. U parafrazi: U pogiblima na putovanju dolinom Krivaje, u pogiblima od rijeka, od ljudi, od "sunarodnjaka", od lažne braće. Često u studeni, u žegama ljetnih dana!

HG: Kako vam je, sveukupno gledano, bilo posljednjih 12 godina u Olovu?

FRA BERISLAV: Odstupam za jednu nijansu od prve izjave - Olovo mi je posebno na srcu i u srcu!

Nosim ga u svojoj duši iz djetinjstva, kada sam s pokojnim djedom, već kao šestogodišnjak, hodočastio u Olovo za Veliku Gospu. Kako sam rastao, rasla je i ta ljubav, posebni respekt, iznimna dragost. Kada sam 1988. dobio dekret bilo mi je posebno drago pa sam u Olovu služio s punim srcem.

Olovo je ratu bilo vrlo izloženo. Tu se je branila gotovo jedna polovina Bosne. Smatram iznimnom milošću i velikim Božjim povjerenjem što sam se baš u tom teškom vremenu našao u Olovu.

U ratnoj 1993. dogodio se ratni sukob "vareškoga" HVO i Armije BiH (muslimanska vojska!) Pred strahom od Armije BiH, narod hrvatskih-katoličkih sela ovoga područja, krenuo je u egzodus, u Vareš. Sva su sela ostala gotovo pusta. Zanimljiv je primjer sela Magulica. I oni su 28./29. listopada krenuli prema Varešu. Bili su prešli rijeku Krivaju, ali ih je vratila jedna postrojba Armije BiH (II. korpus, Tuzla). Ili, još točnije rečeno, dopratili su ih natrag u selo Magulicu. Govori se da su i kako su neki vojnici Armije, da bi pomogli majkama s malom djecom, uzimali djecu iz naručja i nosili do sela! (Sic!)

Poraće je bilo još teže od rata. Specifični uvjeti i posebne obveze oko izgradnje! Uvršten sam u radnu grupu koja je obilazila razorene objekte i procjenjivala što je najprioritetnije za obnovu.

Sve nastranu, ali Olovo je za mene nešto posebno!

HG: Kako ste susretali vojsku, kako je vojska susretala Vas?

FRA BERISLAV: Mogu reći da sam u Olovu bio vrednovan kao da smo mi (Hrvati-katolici, op. M. P.) u postotcima jednaki ostalim stanovnicima. Zapravo, u gradu Olovu nas je 0,03%, od 4000 stanovnika, ima nas oko tridesetak. Imao sam pristup svim relevantnim strukturama i ljudima koji su odlučivali. Posebno imam pozitivno iskustvo s generalom Šadićem, komandantom Drugog korpusa Armije BiH. On je nastojao da se izbjegne sukob s Varešom!

Zlatna misa Vijaka, 7. srpnja 2002.

Imao sam jedinstvenu propusnicu za "olovskoga paroka", za kretanje cijelom dolinom koju je Drugi korpus pokrivao. Mogao sam se neometano kretati i obavljati svoj posao. Ne mogu se potužiti ni na jednu vojsku. Sve susrete s odgovornim ljudima nosim u ugodnome sjećanju.

HG: Olovski malobrojni hrvatski narod jednim dijelom naslanja se na vareški kraj i

sličnoga su mentaliteta. Oni se od ostalih Hrvata katolika u BiH razlikuju svojom gospodstvenošću, govorom, nošnjom. Kakvi su to ljudi i u kojoj su mjeri oni, stvarno, "srce Bosne" kao što se često o njima govori?

FRA BERISLAV: Olovo ima svoju posebnu povijest do 1704. do povlačenja Eugena Savojskoga. Tada su se povukle i stare olovske obitelji. Ostali su bili samo Rudelići, Bonići i Jozeljčići. Danas u Olovu nikoga od njih nema, rasuti su od Živinica, do Zagreba, Amerike i Australije.

Narod ovoga kraja ima specifičnu bosansku nošnju, ali i jedan poseban gen, "nešto švapsko" kako bi se u narodu reklo. Vladimir Dedijer je u svome Dnevniku pisao o ulasku u porušenu Vijaku 1943. godine. Kuće su brzo obnovljane, krečene, a na prozorima bilo je cvijeće. Osjećao se red i radinost ovdašnjih ljudi. Spominje se da su Sasi, kao rudari, došli u ove krajeve još za Kulina bana, a u većem broju u 13. i 14. stoljeću.

Stapanjem sa domaćim stanovništvom, ovdje su sačuvali prepoznatljiv odnos prema radu i čistoći.

DNEVNIK

HG: Vi ste u jednom periodu svoga života pisali Dnevnik. Jedan njegov dio je objavljen, a drugi nije. Radi li se o privatnosti ili postoji neki poseban razlog što drugi dio dnevnika nije dostupan javnosti?

tizanima. Taj drugi dio još je u rukopisu. Pisan je običnom olovkom i sačuvan kao i prvi, u hlačama reitericama. U njemu su vrlo interesantni događaji od vremena kada smo u Varaždinu "izvađeni iz logora", mi mlađa godišta. Od nas su ustrojani dopunski bataljuni koji su formirani od oka, komisijski, kao na pijaci. Tu sam zaigrao na životnu kartu i rekao da sam 1928. godišta (bilo je to građansko godišta u kriteriju za vađenje iz logora). Smatrali su da se mlađa godišta nisu mogla ogriješiti o narodnooslobodilačku borbu, pa smo preko noći, od logoraša postali logornici. Nije bilo pogodno vrijeme za objavljivanje takvih uspomena. Trebam ga srediti pa će i drugi dio Dnevnika biti objavljen.

HG: Dobar dio života proveli ste radeći i u najdaljim bosanskim krajevima u koje ste mogli stizati samo na konju. Osim vještine u jahanju koje još sposobnosti ili sportske vještine doprinose vašem vitalnome zdravom izgledu?

FRA BERISLAV: Vrlo sam mlad radio s konjem. Moj otac mi je rano, prije nego što sam mogao sam uzjahati (morao sam se popeti na panj) prepustio odlazak s konjem u šumu po drva. Kasnije sam, kao Indijanac, bez sedla i samara s lakoćom jahao. I proplivao sam vrlo rano. Prvo na rodnoj rječici Tribiji, a kasnije na većim bosanskim rijekama i na moru. Daleke 1949/50. skijao sam dobro, ali od tada više nisam imao priliku skijati.

Volim pješačiti i danas, nakon jedne ozbiljne prometne nezgode koja se završila sretno, dosta pješačim. Primjerice, ratne 1993. od 1. XI. - kraja V. 1994. celebrirao sam svete mise, pored Olova i Očevije, u Jelaškama i Magulici. Kada se izračuna kilometraža relacija Jelaške (ili Stipin Han) - Magulica i pretvori u pješačenje "izide" da sam, samo u tome vremenu, propješačio 1255 km.

HG: Spominjali ste svoje kolege od kojih je malo živih. Kakav je vaš kontakt s njima?

FRA BERISLAV: Samo je jedan moj adekvatni kolega, dr. Fra Vitomir Slugić među živima, a onih s kojima sam se tijekom školovanja, stjecajem okolnosti, sustizao i razdvajao, ima nekoliko živih.

Fra Vitomir se vrlo rano razlikovao od nas. Mogli bismo se zasramiti do koje mjere nismo razumjeli njegov odnos prema knjizi. Smatrali smo ga štreberom, k'o djeca!

GROBOVI KAO ODVJETNICI

HG: U svome životu, kako se to kaže, znali ste s ljudima. Ima li ljudi koji su vas posebno impresionirali?

FRA BERISLAV: Dobro sam odgojen. Moj otac dao mi je taj veliki kapital - pravilan odnos s ljudima. Poslije sam na teologiji potvrdio očevu mudrost da svima ljudima prilazim na isti način. Bio je gostoprimitelj i srdačan u susretu s ljudima. Ta neposrednost bila je moja prodorna snaga u svako društvo. Zalazio sam s lakoćom uglednicima, od ordinarijata, preko izvršnoga vijeća, do direktora značajnih firmi. Imam oko 400 - 500 adresa ljudi kod kojih se dobro, domaće osjećam.

HG: U svojim porukama prilikom propovijedi zadnjih godina zanimljivo ste se obraćali raseljenim ljudima s naših krajeva.

Zlatomisnici: Fra Berislav Kalfić i fra Bernardin Matić

Kako i zašto ste promijenili karakter poruke?

FRA BERISLAV: Kada sam 1996. ili sedme sahranjivao jednoga pokojnika koji je umro daleko, a želio se pokopati u rodnome kraju, zamolio sam da poruče neka nam ne dolaze u mrtvačkim sanducima, da dođu živi, da živimo zajedno.

Kasnije sam shvatio politiku "etničkoga čišćenja" koja se baš služila grobovima. Ta je politika devastirala grobljanske spomenike jer - tamo gdje nema grobova, nije bilo ni ljudi! Vidio sam da dolaze vremena u kojima će grobovi biti odvjetnici, advokati, u kojima će se pravo na zemlju vrednovati po grobljanskim spomenicima.

E, onda sam govorio, poručio neka dolaze pa makar i u mrtvačkim sanducima.

HG: Kao franjevac imate jedan poseban odnos i vezu s Bosnom, poznajete je i volite. Kako ocjenjujete sadašnji povijesni trenutak i šansu bosanskih Hrvata-katolika čija se brojnost alarmantno smanjuje i koji, zahvaljujući lošim dušebrižnicima - savjetnicima, sa sve većom lakoćom odlaze iz domovine.

FRA BERISLAV: Kada se zna stvarno stanje, čovjek bi se zbilja morao pokolebati. Ima mnogo manipulacija oko povratka. Jedno se govori, drugo se radi. Na sva usta se javno piše i govori o povratku, a djeluje se po sustavu podzemne vode. Dakle, sve suprotno!

Prošao sam život kao franjevac, i s godinama mi sv. Franjo sve više imponira svojim optimizmom. Taj optimizam ja imam, kao fratar. U Rami, koja je sinonim patnje i stradanja našega katoličkog puka (u velikom

egzodusu, Ramska Gospa je prenesena, "prešla" je u Sinj i nema joj povratka. To je danas Sinjska gospa!), ima jedna stara pjesma koja kaže:

Ramo moja, rušena i stara
Dok je tebe bit će i fratar.

Često kažem da danas treba pjevati drugu poruku - dok je fratar bit će i Rame i Bosne. To je moj optimizam i uz njega stojim.

Ovih dana obilaze nas predstavnici raznih stranaka. Neki dan sam rekao: Kada bismo zbrajali samo svojom ljudskom olovkom, zbrojili bismo samo očaj, razočarenje, smak svijeta, kijamet. Ali ima franjevačka olovka kojom se u povijesti potvrdila Božja intervencija.

Moj optimizam počiva na povjerenju u Božje davanje. U 13. stoljeću Crkva je bila na koljenima, ali je sv. Franjo, običan trubadur, s milošću Božjom proveo revoluciju i Crkvu vratio izvornim vrijednostima. Bog najbolje zna kada će što dati. Naše molitve moraju biti molitve pouzdanja i strpljenja, molitve povjerenja.

HG: Kad govorite ljudima na taj način, osjetite li da Vam ljudi vjeruju i da trebaju takvu priču?

FRA BERISLAV: Ljudi su dobri psiholozi. Oni osjete kada je riječ papirnata, umjetna, službena, profesionalna, a znaju procijeniti kada iza riječi stoji uvjerenje. "Kad govori, iz njega sve probija", kažu naši ljudi kad ocjenjuju uvjerljivu sugestivnu poruku. Volim osnati s ljudima iz brežvačke župe, poslije mise u razgovoru. Osjetim da žele čuti moje mišljenje i da drže do njega.

Marica PETROVIĆ

Izlazak na izbore je važan

Najvažniji zajednički projekt svih stranaka i svih institucija u hrvatskom narodnom korpusu BiH morao bi biti animiranje glasača da izađu na izbore, jer je to doista općenarodna stvar

5 razloga ZAŠTO trebaš izaći na izbore

1. Ovo su prvi izbori u BiH nakon rata na kojima se biraju zastupnici na četiri godine. Ako ti se sada ne izlazi na izbore, možda ćeš to poželjeti za godinu-dvije, ali tada neće biti mogućnosti. Zato: izađi sada!

2. I ako ti ne izađeš na izbore, bit će izabrano točno onoliko zastupnika koliko je predviđeno Ustavom i zakonom. To znači: drugi će izabrati one koji će četiri godine odlučivati i o tebi. Zato, ne budi dijete: biraj i ti!

3. Kada bude izabran parlament, Vlada i druge upravne strukture, oni će upravljati i tvojim životom. Kasnije će se o svemu pitati oni, a samo na izborima pita se i tebe. Zato: iskoristi jedinstvenu priliku, izađi na izbore i zaokruži svoju odluku!

4. Ovo će biti zasigurno prvi doista slobodni izbori nakon rata. Nitko više ne može vršiti pritisak na tebe da misliš njegovom glavom i prijetiti ti ako ga ne poslušаш. Učini taj korak u slobodu, izađi na izbore i odluči slobodno!

5. Na ovim izborima i Hrvati imaju dovoljan broj različitih stranaka - i starih i novih; i desnih i lijevih i srednjih; i ozbiljnih i neozbiljnih - kao što je to svuda po svijetu. Izađi, dakle, na izbore: imaš mogućnost izabrati!

5 LAŽNIH razloga da ne izađeš na izbore

1. Sve stranke su iste!

Odgovor: To se tako kaže, ali svatko zna da to nije istina. Naprotiv: sve su različite. Uostalom provjeri to. Ako si nezadovoljan strankom za koju si dosad glasovao, glasuj za neku drugu da vidiš kakva je ona!

2. Svi političari su isti!

Odgovor: Ni to nije istina. Čak i dva brata blizanca su različita, kamoli ljudi koji nemaju

ništa zajedničko. Naprotiv: svi su različiti! Ako si odrastao i razuman čovjek, ti ćeš uočiti tu razliku i sam odlučiti kome ćeš ovaj put dati svoj glas.

3. Nemaš ti koga izabrati!

Odgovor: Birati se može jedino ako nečega imaš barem dva komada. Na ovim izborima imaš mnogo različitih stranaka i političara. Lažno je, dakle, reći kako nemaš koga birati!

4. Ionako se ništa neće promijeniti!

Odgovor: Pogotovo se ništa neće promijeniti ako prepuštaš drugima da određuju promjene a ti promatraš sa strane. Osim toga, ako malo razmisliš o posljednjih pet godina, morat ćeš priznati da se ipak mnogo toga itekako promijenilo. I ubuduće će sigurno - s tobom ili bez tebe. Zašto bi bilo bez tebe!?

5. Nikakve ja koristi od toga nemam!

Odgovor: Možda. Ali možeš imati štete. Ako u pravo vrijeme na pravome mjestu ne bude prav čovjek koji će bar malo misliti i na tvoj interes, drugi će pojesti kolač bez tebe. A dio kolača pripada tebi, tvome kraju, tvome mjestu, tvome narodu. Uzmi ga!

5 razumnih uputa za koga NE GLASOVATI

1. Ne za onoga tko obećava prevelike zalogaše: odmah znaš da su to lažna obećanja!

2. Ne za onoga tko rasipa prevelike novce pred izbore: morat će ih kasnije namiriti i iz tvoga džepa!

3. Ne za onoga tko ponižava svoje suparnike: tako će se i prema tebi ponašati ako dođe na vlast!

4. Ne za onoga tko je ranije iznevjerio obećanja: to mu je već prešlo u naviku!

5. Ne za onoga tko te plaši katastrofom ako ne glasuješ za njega: taj očito nema nikakva programa!

Mirko FILIPOVIĆ Svjetlo riječi (izvod)

Nositelji izbornih lista za skupštinu Tuzlanskog kantona

Bosanskohercegovačka patriotska stranka
- Aida Arnautović
Bosanska stranka
- Azra Avdibašić
Bošnjačka stranka prava
- Ramiz Kalkan
Bosansko-podrinjska narodna stranka
- Nefiza Porobić
Demokratska narodna zajednica
- Rifet Avdibašić
Demokratska stranka invalida
- Zijad Arapčić
Demokratska stranka radnika i penzionera-umirovljenika
- Alojz Knezović
Građanska demokratska stranka
- Aleksandar Adamović
Hrvatska demokratska unija
- Ilija Marjanović
Hrvatska seljačka stranka BiH
- Slavko Peričević
Hrvatska kršćanska demokratska unija BiH
- Marko Đurić
Koalicija: HDZ, Demokršćani, HNZ
- Dr. Jozo Budimir
Konzervativno-radikalna partija
- Husein Hasić
Liberalno-demokratski savez
- Adi Rifatbegović
Nova hrvatska inicijativa
- Ivica Ivanić
Narodna stranka - Radom za boljitak
- Mersed Šerifović
Narodna bošnjačka stranka
- Husein Odobašić
Proevropska narodna stranka
- Hazim Vikalo
Republikanci i Stranka privrednog prosperiteta
- Dr. Enes Atlić
Radnička partija BiH
- Samed Mehmedović
Stranka za BiH
- Šehzāda Salihbašić
Socijaldemokratska partija BiH
- Denis Bećirović
Stranka demokratske akcije
- Amir Fazlić
Stranka penzionera
- Mulaga Hodžić
Savez nezavisnih socijal-demokrata (Milorad Dodig)
- Jovo Radić
Stranka žena
- Zineta Dedić

GLASNIKOV UPITNIK NOSITELJIMA IZBORNIH LISTA ZA SKUPŠTINU TUZLANSKOGA KANTONA PRED IZBORE

NOSITELJI IZBORNIH LISTA:

- Prof. dr. JOZO BUDIMIR, KOALICIJA (HDZ, Demokršćani, HNZ) - Tuzla
- DENIS BEĆIROVIĆ, prof., Socijaldemokratska partija BiH - Tuzla
- SLAVKO PERIČEVIĆ dipl. ing, Hrvatska seljačka stranka BiH - Tuzla
- MERSED ŠERIFOVIĆ dipl. ing, Narodna stranka - Radom za boljitak - Tuzla
- IVICA IVANIĆ prof., Nova hrvatska inicijativa - Tuzla

HG: Hoće li vaša stranka ostati na dosadašnjim principima ili nudite nešto novo?

BUDIMIR: Prije odgovora na Vaše pitanje želim primijetiti da moja stranka (HDZ) ne izlazi na ove izbore samostalno, već u koaliciji sa Hrvatskim demokršćanima i Hrvatskom narodnom zajednicom (HNZ), a pod nazivom KOALICIJA (HDZ, DEMOKRŠĆANI, HNZ). Sve ove stranke imaju slične programe, te su veoma lako usuglasile i izborni program za predstojeće opće izbore. A što se tiče samih principa oni se ne mijenjaju od momenta do momenta. Stranka koja kao HDZ ima plebi-scitarnu potporu hrvatskoga naroda u razdoblju 1990 - 2002. nema nikakve potrebe da mijenja metode i sredstva za ostvarivanje postavljenih ciljeva. Naši ciljevi su jednakopravnost i konstitutivnost hrvatskoga naroda u BiH, kao i prosperitet svih njezinih građana bez obzira na nacionalnu ili bilo koju drugu pripadnost.

Uvjereni smo da nije moguće ostvariti ovako postavljene ciljeve bez konzistentnog i ostvarivog gospodarsko-socijalnog programa. Naša koalicija ima takav program koji je dat svekolikoj javnosti na uvid i prosudbu. To je ono što je bitno novo i to je ono što garantira zaokret iz sadašnjeg poraznog stanja u gospodarstvu i svim drugim oblastima života.

BEĆIROVIĆ: SDP BiH ostaje principijelna, konzistentna i dosljedna stranka u borbi za ravnopravnost svih naroda i građana u BiH. Mi smo jedina istinska multietnička stranka koja djeluje u cijeloj BiH i koja je glavna alternativa nacionalističkim centrima moći.

PERIČEVIĆ: Želio bih prije odgovora na Vaše pitanje, pozdraviti cijenjeno čitateljstvo Hrvatskoga Glasnika, a Vama i uredništvu zahvaliti na interesiranju za HSS i na ustupljenom prostoru. Po svome političkom profilu HSS BiH je stranka koja je oslonjena na politički i humanistički nauk braće Radić, utemeljena na tradicijskim vrijednostima pučkog života, rada, ljudskim pravima, moralu, poštenju i vjeri ali i moderna europska i stranka europske provincijencije.

HSS BiH u raznolikom bosanskohercegovačkom političkom okruženju zauzima poziciju demokrat-

skoga centra. Prava politika HSS-a je najbliža biću Bosne i Hercegovine, ona je svjetlo i toplina jer iz nje ne govori samo istina nego i ljubav "Istina bez ljubavi pol je istine, ljubav bez istine slaba je sjena ljubavi" (S. Radić).

Znači, principi HSS BiH su uvijek novi i aktualni, jer su sadržani u stogodišnjoj tradiciji i časnom postojanju stranke, a imali su uvijek odgovore na sva pitanja, pa i ona najsloženija. Imamo ih i sada.

IVANIĆ: Ostajemo na svojim temeljnim programskim načelima, ali mijenjamo metode rada. Želimo biti istinski glasnici svojih birača i svoje zemlje i na pravi način boriti se za njihove interese i ciljeve.

HG: Jesu li na vašim listama novi ljudi ili oni koji su već bili birani? Ima li mladih i žena?

BEĆIROVIĆ: SDP je prepoznatljiva po afirmaciji mladih i pružanju istinske šanse mladima. To pokazuje i jako veliki broj mladih na listama i to na ključnim mjestima zakonodavne i izvršne vlasti. Također, prvi smo afirmirali princip od najmanje 30% žena na listama. Ali, glavna karakteristika kandidata SDP-a je stručnost i poštenje.

PERIČEVIĆ: Kandidatsku listu HSS BiH za Tuzlanski kanton - županiju čini sedam potencijalnih kandidata, uglednih i nekompromitiranih, principijelnih u svojim domenama obrazovanim, visokomoralnih i radnih ljudi i žena, bogatoga životnoga i radnoga, društvenog i političkog, iskustva ali i mladalačkog entuzijazma i zanosa koga ne sputavaju godine. Od vremena prvih poslijeratnih izbora stranka je u tuzlanskoj županiji na različitim razinama i različitim sredinama imala svoje predstavnike, a sa ove liste ja sam bio zastupnik u županjskoj skupštini 1997-99, a gosp. Jakob Križan, član općinskog vijeća Tuzla. Na listi su dvije žene, jedna od njih je student, a u cjelini, lista je po godinama "mlade srednje godine".

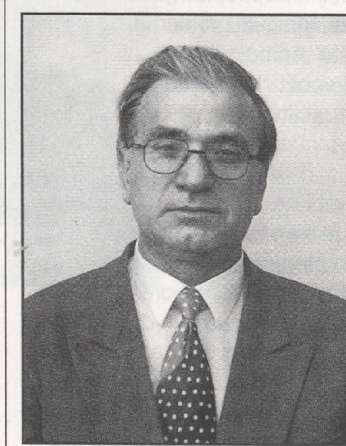
ŠERIFOVIĆ: Ističem da su na našim listama novi ljudi, a njihovo će pojavljivanje na listama pružiti više mogućnosti građanima da među kandidatima izaberu one, za koje smatraju da su bolje rješenje od drugih. To se posebno odnosi na one, koji se pojavljuju na svim izborima do sada. Birači

su siti neispunjenih obećanja. Inače, za program naše stranke vlada veliki interes mladih, budući da su u njemu prepoznali svoje ciljeve i perspektive budućega življenja. Pak, što se tiče žena, njima su u stranci pruženi puno razumijevanje, uvažavanje i tolerancija u svakome pogledu, a konkretnije, posebno se cijeni njihova stručnost.

IVANIĆ: Većina ljudi na našim listama su novi, bez velikoga političkog iskustva, ali imaju dovoljno znanja, hrabrosti i ustrajnosti da realiziraju naš izborni program.

Vrlo značajne uloge u NHI i u ovoj predizbornoj kampanji imaju žene i sigurno je da će ukupnim jačanjem NHI jačati i uloga žena u našoj stranci, i u društvu uopće. Nažalost, mladi iz Kantonalne organizacije NHI Tuzlanskoga kantona, ovaj put nisu htjeli na naše izborne liste.

BUDIMIR: Mi u Koaliciji hrvatskih stranaka smo u cijelosti svjesni da je stanje u BiH, izuzetno složeno i teško i da preuzimanje vlasti i odgovornosti u ovom trenutku nije moguće bez najizraslijih i najsposobnijih kadrova. Zbog toga smo na naše liste stavili školovane i uspješne. A što je najvažnije, na našim listama od županjske preko federalne, te one u razini BiH nalaze se kadrovi

Jozo Budimir

koji ne bježe od odgovornosti, kao što je to slučaj sa nekim drugim strankama. A što se tiče toga da li na listama ima novih ili onih koji su već birani, mogu reći da je preko pola potpuno novih osoba, a kako su liste otvorene

birači će moći u punom smislu te riječi birati. Mladih i žena je preko četrdeset posto.

HG: IZLAZIMO NA IZBORE U OKRUŽJU AKTUALNE POLITIČKE, SOCIJALNE I GOSPODARSKE SITUACIJE, KOJA NIJE NAJPOVOLJNIJA. ŠTO NUDITE BIRAČIMA, KOJI OČEKUJU RJEŠAVANJE OVE SITUACIJE?

PERIČEVIĆ: Svjedoci smo da u vremenima predizbornih nastupa svi obećavaju sve. Po nekim dovoljna je samo dobra volja. Oni koji tako govore su neozbiljni, za BiH i naše uvjete rekao bih, i opasni ljudi i političari, njima nije do istine, nije im niti do doma i domovine, njima je do mandata i vlasti. Mi u HSS BiH se nadamo da će glasači prepoznati takve političke hoštaplere, pogotovo ako su to oni iz kojih ne postoje nikakvi rezultati i nikakav rad.

Nema jednostavnog i brzog izlaska iz krize. BiH predstoji najozbiljnije inventariziranje stanja i sučeljavanje s istinom da nema načina da se sačuva stara BiH privreda. Unutamji dugovi BiH su oko 10,5 milijardi KM i dva puta su veći od vanjskih. To je mač koji visi iznad BiH i o čemu svaki BiH političar i čovjek, koji voli svoju domovinu ili želi da u njoj živi mora voditi računa. I dalje se na sve strane i odljeva i preljeva, troši se van i mimo pameti. Imamo najskuplju i najneefikasniju državu u kojoj se 57% društvenog proizvoda troši na njeno funkcioniranje. Uposljenih

je oko 403.000, 40% je nezaposlenih, a ukupni gubitci nadilaze dobit. Imamo 180 ministarstava, prevedeno na uvjete Njemačke, bilo bi da ih u Njemačkoj bude 4300...

Postojeća struktura i odnosi u kojima smanjenje ogromne birokracije i administriranje trebaju učiniti oni, u ovoj ili prethodnoj vlasti, koji odlično žive, je nerealna pošto izabrani u ovakvoj državi žive "odabrano" i ne pada im na pamet da to mijenjaju. Jedino realno nameće mi se kao ideja, jedna nepopularna mjera po kojoj bi visoki predstavnik gosp. P. Ashdown utvrdio maksimalan iznos sredstava koja mogu ići na funkcioniranje države i koji ne bi mogao biti veći od prosjeka na regionu ili zemljama tranzicije. Time bi se racionalizirala i zakonodavna i izvršna vlast, tužilaštva, sudstva i svaka biznis.

IVANIĆ: Nudimo im novu pravedniju istinski jednakopravnu i samoodrživu BiH, državu po mjeri njenih konstitutivnih naroda i građana.

Nudimo im pravnu državu čijim će se mehanizmima efikasno zaustaviti brojne negativne pojave: lopovluci, primitivizam, korupcija, politronstvo i dr. i tako stvoriti ambijent za početak rješavanja osobnih i zajedničkih problema.

BUDIMIR: Vi ste veoma optimistični kada za sadašnju političku, socijalnu i gospodarsku situaciju kažete da nije najpovoljnija. Ja taj Vaš optimizam ne dijelim, nego tvrdim da je politička situacija veoma nestabilna i rovit, da je gospodarska situacija na ivici kolapsa, te da je socijalno stanje - stanje tihog bunta koji samo što nije postao otvoreni bunt. Vladajuća Alijansa je dovela do toga da je iz društvenog organizma izvučena i posljednja marka i da se jedva održava goli život. Međusobno se iznutra izjedaju i optužuju, što znači da se bave samima sobom. Ima se osjećaj da jedva čekaju da predaju vlast i da pobjegnu od odgovornosti. Mi nudimo biračima konzistentan gospodarsko - socijalni program koji će omogućiti angažiranje domaćega i stranoga kapitala, okretanje proizvodnim tvrtkama i osuvremenjivanju infrastrukture, te korištenje svih poljoprivredno - prehrambenih, industrijskih i drugih resursa ove zemlje.

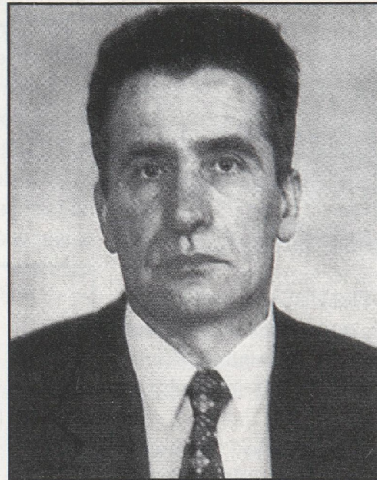
BEĆIROVIĆ: Nastavak bolnih ali neizbježnih reformi i dalje približavanje europskim institucijama. Naš fundamentalni zadatak je ekonomski oporavak, što znači dinamiziranje proizvodnje i rast zaposlenosti. Želimo od TK stvoriti moderno tržišno orijentiranu regiju koja će biti prihvatljiva za sve građane, domaće biznismene i za dolazak stranih investicija.

Za ove nepune dvije godine stvorili smo ključne pretpostavke za ubrzaniji razvoj zemlje. Za godinu smo uveli zemlju u Vijeće Europe, što naciokratske stranke nisu uspjele za sedam godina. Uspostavili smo državnu graničnu službu, vratili autoritet državnom nivou vlasti, povećali prihode F BiH za 300 milijuna KM, konsolidirali bu-

džetsku potrošnju u TK i vratili naslijeđeni deficit od 12 milijuna KM. Dakle, već i ovi rezultati najavljuju više optimizma za našu zemlju i zato reformatorski pravac nema alternative.

HG: Stranke u predizbornoj vremenu mnogo obećavaju, posebno rješavanje nezaposlenosti, otvaranjem novih radnih mjesta, međutim, ne govore kada i kako će to riješiti. Ima li vaša stranka rješenje?

ŠERIFOVIĆ: Mi imamo rješenje u modernom ekonomskom programu. Privrednici su osnovna poluga za realiziranje projekta stranke, i od njih se očekuje da izvuku zemlju iz krize. Političari su, računajući i na predstavnike naše stranke, dužni osigurati sve ostale preduvjete za razvoj privrede, a naročito za sigurnost stranih investicija i kapitala. Naši utemeljitelji, braća Ivanković -

Ivica Ivanić

Lijanović su se već potvrdili kao uspješni ljudi koji znaju kako se organizira i radi posao. Ja im vjerujem, jer sam siguran da znaju zašto su krenuli u politiku. Zbog toga sam se i pridružio takvim ciljevima. Jednostavno rečeno, najveći dio političke, ekonomske, pa i socijalne osnove programa naše stranke nalazi se u sljedećem - Najvažnije je da ljudi rade i da žive od toga, a prvi ljudi

stranke su dokazali da su domaćini najbolji.

IVANIĆ: Nema dobrih i brzih rješenja. Trebaju nam velike sanacije politička, materijalnotehnička, socijalna osnova, prije nego nam je potrebna i duhovna obnova jer nikada nije bilo više primitivizma, sumnjivih vrijednosti lažnih veličina. Kada zajedničkim snagama izvršimo potrebne sanacije obnovu, idemo napraviti milijun i jedan mali korak naprijed prema razvoju i zapošljavanju.

BUDIMIR: Istina je da mnogi obećavaju da će se otvoriti čak na stotine tisuća radnih mjesta. To je najveća podvala u sadašnjoj izbornoj kampanji. Zašto? Zbog toga što za toliki broj novoupisanih ni jedna Austrija nema dovoljno potencijala,

a znamo da ima sve političke, gospodarske i druge prilike veoma uređene, a ekonomsku snagu neusporedivo veću nego što je to ekonomska snaga BiH. Na prošlim izborima vladajuća alijansa je, također, obećavala nova radna mjesta. I što se dogodilo? Tisuće ljudi je ostalo bez posla, ukupna zaposlenost je pala za preko dvadeset tisuća. Osim toga, samo je bujala administracija u svim državnim organima od općine do razine BiH. Naša koalicija će po dolasku na vlast učiniti sve da se zaposli što više novih ljudi, da se umjesto onih koji odu u mirovinu prime novi, a da se ukupan broj zaposlenih poveća. U našem gospodarsko-socijalnom programu koji sam već prije naveo, razrađeni su putovi za ostvarenje ovoga cilja.

BEĆIROVIĆ: SDP je ozbiljna i odgovorna stranka koja ne daje lažne nade i obećanja. Mi imamo točno koncipirane ekonomske programe i projekte

koje su radili najeminentniji stručnjaci, počev od akademika B. Matića pa nadalje. Ti programi porred ostalog, podrazumijevaju:

- harmoniziranje propisa u oba entiteta,
- završetak i ubrzanje procesa privatizacije,
- ekonomsko restrukturiranje poduzeća i stvaranje tržišno opravdanih cjelina koje će biti izvozno orijentirane,
- zaštita domaćeg proizvodnje, domaćeg proizvođača,
- osposobljavanje menagementa za nastup po svjetskom tržištu,
- pokretanje javnih radova (autoput Tuzla - Sava),
- smanjivanje sive ekonomije
- veći poticaji razvoju poljoprivrede itd.

PERIČEVIĆ: BiH ima razrušenu strukturu privrede. Za neke od tih privrednih grana postoje mogućnosti revitalizacije, ali samo na novim osnovama. Oni podrazumijevaju tržište, sanacione programe znanstveno zasnovane, sredstvima podržane (kojih BiH do 2006. godine nema) uz reprogramiranje dugova, i ukoliko toga nema, slijedi likvidacija. To izgleda surovo, ali nema drugog načina. Ako bi se došlo do socijalizacije gubitaka, država će potonuti, posuđivati će od budućnosti na račun sadašnjosti. Stabilizacija kratkoročno dovodi do gubitka radnih mjesta, ali dugoročno ona je jedino rješenje.

Za ovakve zahvate potrebna je aktivna vlada kao servis biznisu, potreban je ambijent i zakonska regulativa, koja onima koji bi ulagali u takva poduzeća, po principu financijskih izravnih investicija, (strani kapital) garantira sigurnost i povrat uloženi sredstava. HSS BiH ima najbolji program produktivnoga zapošljavanja u dinamičnom, malom biznisu poljoprivredi i obiteljskome gospodarstvu, ukupnom razvoju turizma (kontinentalnog, morskog, vjerskog, seljačkog), razvoju zadržavanja. Dinamički razvoj maloga biznisa, uz državni poticaj, pojednostavljivanje procedure, poticajna sredstva, povoljne kredite, osigurani plasman i druge mjere u kojima bi se stimulirala domaća proizvodnja koja zamjenjuju uvoz, u kratkome vremenu dovelo bi do zaustavljanja pada uposlenih, a kasnije, do značajnoga porasta broja uposlenih (neke sredine i na području našeg kantona, po tom osnovu imaju veći broj uposlenih od onog prije rata).

HG: Ustavom BiH Zajamčena je konstitutivnost triju naroda. Kako bi s obzirom na narodnost, bila sastavljena Vlada TK, kada bi vaša stranka imala značajnu ulogu u formiranju Vlade TK?

IVANIĆ: Vlada TK bila bi multietnička i, razumljivo se, ekspertska.

BUDIMIR: Ustavom F BiH, te Ustavom Tuzlanske županije, kao i Ustavom BiH, hrvatskome narodu je bila zagaranirana konstitutivnost u ovoj županiji i ranije. U neposrednoj realizaciji situacija je bila daleko od zadovoljavajuće. Vi postavljate pitanje koje se odnosi na ministarske fotelje. Želim jasno kazati da Koalicija hrvatskih stranaka ovo pitanje vidi mnogo šire i ozbiljnije. Jedno je pitanje fotelja, a drugo pitanje je kada se danas u nekim ministarstvima ne nalazi praktično nitko iz reda hrvatskog naroda. S druge strane, oni koji su tamo, sami priznaju da ne mogu skoro ništa učiniti što bi se odnosilo na konstitutivnost hrvatskoga naroda. Mi iz Koalicije hrvatskih stranaka ćemo se izboriti za izbalansiran odnos u Vladi TŽ, kao i svim drugim dijelovima županijske uprave.

Želim dodati još nešto, kako bih upozorio na bezobzirni izborni inženjering koji se provodi u

BiH. Cilj toga inženjeringa je da Hrvatima u BiH njihovog člana Predsjedništva BiH izaberu drugi, a ne hrvatski narod. Jasno je da se i na ovaj način nastoji derogirati ustavna pozicija hrvatskoga naroda.

BEĆIROVIĆ: SDP je prepoznatljiv po borbi za konstitutivnost. Uvijek smo bili dosljedni borci za ravnopravnost naroda, za razliku od drugih. Osobno sam u Parlamentu Federacije 1998. godine predložio izjavu o konstitutivnosti naroda u BiH, i žestoko bio napadnut od HDZ-a, koji je tada bio protiv konstitutivnosti na cijeloj teritoriji BiH. Dvije godine poslije HDZ-e je promijenio svoj stav. Mi smo i 1992. i 1995. i 1998. i 2002. godine imali i imat ćemo isto opredjeljenje - puna jednakopravnost Hrvata, Bošnjaka Srba i drugih koji žive u BiH.

U Vladi TK moraju adekvatno ustavnim promjenama sudjelovati svi narodi. Uostalom jedini sam javno u Skupštini TK prije deset mjeseci rekao da na čelnim pozicijama u kantonu moraju biti pripadnici svih naroda.

PERIČEVIĆ: Na žalost, u našim uvjetima ovo bi bilo više hipotetičko pitanje. Vlada bi, prije svega, trebala biti sastavljena od najspособnijih i ne, prije svega, od stranačkih ljudi. Morala bi biti efikasna i operativna. Rješenje za BiH, kao našu zajedničku domovinu i državu, na svim razinama kao način suprotstavljanja različitih vidova majorizacije i dominacije brojnjii (na prostoru cijele BiH svi smo istovremeno i manjina i većina), u prvoj fazi je implementacija amandmana na ustav o zaštiti vitalnih interesa i po tim principima (do racionalizacije "državne uprave i potrošnje", osigurati nacionalnu zastupljenost u svim sredinama zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti i svim ustanovama i sredinama financirane budžetom.

Optimalno rješenje za HSS BiH bilo bi "sva tri identiteta u oba entiteta". Ustavno pravno politički reper je 1991. godine i broj naroda po popisu. To je princip političke ustavno - pravne ekvivalen-

tnosti konstitutivnih naroda u višenacionalnoj državi BiH. Po nama jedino ovaj princip može re-integrirati i sačuvati cjelovitost BiH, osigurati jednakopravnost konstitutivnih naroda i njenih građana i onemogućiti majorizaciju i hegemoniju jednih nad drugim. Znači, već i mnogo prije toga, veći broj Hrvata i Srba u Vladi i ministarstvima na području Tuzlanske županije, ali i Bošnjaka i Srba u većinskim hrvatskim županijama.

ŠERIFOVIĆ: Vlada Tuzlanskoga kantona bit će sastavljena na osnovu rezultata izbora. Kada je u pitanju Narodna stranka - Radom za boljitak, sigurno je da bi se vodilo računa o nacionalnom paritetu kandidata za mjesta u vladi, ali bi nacionalni ključ bio podređen kriteriju, struke i sposobnosti, s obzirom da imamo zaista veliki kadrovski i stručni potencijal.

HG: Što vaša stranka nudi kao prijedlog za realiziranje suživota naroda BiH?

BUDIMIR: Mišljenja smo da pravoga suživota naroda u BiH ne može biti sve dok se u stvarnosti ne osigura puna jednakopravnost i konstitutivnost naroda.

Veoma je važno u svim političkim i drugim procesima, koji se odvijaju u BiH, sačuvati dostojanstvo svakoga naroda i svakoga pojedinca. Samo oni koji su svjesni sebe i upućeni na druge mogu sretno i u zadovoljstvu živjeti u multinacionalnoj zemlji kao što je BiH.

Očekujem da će narodi u BiH u budućnosti živjeti u prijateljstvu i zajedništvu.

BEĆIROVIĆ: Nudimo model SDP BiH. Mi smo naučili i dokazali da možemo živjeti zajedno. Nije istina da bez SDA nema Bošnjaka, bez HDZ-a, Hrvata, bez SDS-a Srba. Za ove dvije godine srušili smo najveću obmanu i barijeru nacionalnih stranaka i dokazali da nas ima i bez njih i da smo i si-gurniji i bliži Europi bez njih. Posebno pozivam mlade da izađu na izbore i da definitivno okrenemo novu sretniju stranicu povijesti BiH.

PERIČEVIĆ: HSS BiH nudi rješenje modela vlasti ostvaren majorizacijom i hegemonijom, modernu europsku demokraciju, uz ugrađene mehanizme i poluge zaštite od majorizacije i hegemonije. Niti više za Hrvate, niti manje za Bošnjake i Srbe. Ako bih apostrofirao poznatu Radićevu misao izrečenu 2. veljače 1919. godine u skupštini HSS u Zagrebu "Hoćemo da budemo sa Srbijom, ali nećemo pod Srbijom, hoćemo Srbina za brata ali ne za gospodara", u našim uvjetima za BiH kao Radićevci kažemo:

"Hoćemo da budemo sa Bošnjacima i Srbima: Hoćemo Bošnjaka i Srbina za braću, a ne za gospodare: tražimo pravo bosanskohercegovačko zajedništvo. To jedino i može biti model suživota naroda u BiH.

Mersed Šerifović

ŠERIFOVIĆ: Mi se zalažemo i podržavamo nacionalnu, vjersku, spolnu i svaku drugu toleranciju na prostorima cijele BiH. A, kada kao stranka, koja će na izborima ovjeriti povjerenje građana, ostvarimo boljitak, ljudima će biti važnije koliko imaju novaca u džepu, nego kojoj naciji, ili nekoj drugoj sociološkoj kategoriji pripadaju.

IVANIĆ: NHI se zalaže na očuvanju i razumijevanju starih tradicionalnih vrijednosti bosanskoga suživota. Ne treba otkrivati mlaku vodu nego učiti od naših djedova i pradjedova kako se postaje čovjek, voli i poštuje susjed.

HG: Imate li prijedloge kako osiguravati manje skupu i poštenu vlast na dobrobit svih ljudi u BiH?

BEĆIROVIĆ: Poštenu, obrazovani i dobronamjerni ljudi mogu osigurati takvu vlast. SDP ima jasan program racionalizacije uprave i vjerujem da ćemo ga imati priliku realizirati u naredne četiri godine.

PERIČEVIĆ: Preduvjet tome je rekonstrukcija države, što podrazumijeva i promjene Ustava. Ovakva država kakva je sada niti može biti jeftina, a niti vlast poštena. Vlast koja toliko uzima od ljudi, nije poštena vlast, pogotovo, ako uzima od ljudi koji toliko malo imaju. Do promjene Ustava,

u ovakvom odnosu snaga, teško može doći, zato i u postojećim relacijama, treba činiti napore da se u okviru entiteta racionalizira vlast.

Neke od funkcija, za koje se već i sada vidi da nisu ispunili ulogu, treba objediniti na razini Federacije (obrazovanje, znanost, kulturu...) i jedan broj ministarstava ukinuti, a neka spojiti. Ojačati ulogu lokalne zajednice (općina), smanjiti ovlasti kantona na račun Federacije.

Pojednostaviti sve procedure o ostvarenju prava. HSS BiH za sva ova pitanja ima odgovore i u interesu je građana da prepoznaju one koji znaju i u stanju su to realizirati.

ŠERIFOVIĆ: Administrativni aparat treba postati servis građana, no treba ga znatno smanjiti. Tako da državni aparat brojčano bude manji, ali kvalitetom i stručnošću efikasniji.

IVANIĆ: Rješenje je u dogovoru domaćih političkih subjekata. Moramo znati kakva nam država

Slavko Perićević

treba. Kad se dogovor postigne i uspostavi država prava (pravna država) onda svatko u lancu zakonodavne izvršne i sudske vlasti treba odgovorno, stručno i profesionalno obavljati svoj posao. Neke buduće manje korekcije i racionalizacije neće biti problem.

BUDIMIR: Teško je osigurati jeftinu vlast u državi koja ima toliko razina vlasti kao što je to slučaj u BiH. A ako se pita može li vlast manje koštati, to svakako. Naš prijedlog je da se ide na temeljitu reformu postojeće vlasti na svim razinama, uzimajući u obzir suvremene tehničko - tehnološke mogućnosti, kao i naglašenu potrebu za efikasnijom i jeftinijom državnom strukturom.

Mnogo štošta treba mijenjati u društvu i državi da bi se osigurala poštena vlast koja će biti servis građana. To je glavna poruka, vlast treba biti servis građana. Mi iz Koalicije smo spremni za korjenite promjene u BiH. Spremni smo na zaokret koji će ići k tome da BiH postane država jednakopravnih i konstitutivnih naroda i sretnih građana. Uvjereni smo da to birači znaju i da će Koalicija hrvatskih stranaka (HDZ, demokršćani, HNZ) dobiti plebi-scitarnu potporu na ovim izborima, kao i ranije.

P. S. Uputnik je dostavljen i nositeljima liste: Stranke za BiH, gospodi Šehzadi Salihbašić i SDA, gospodinu Amiru Fazliću, ali do zaključenja lista nisu odgovorili - 17. 09. (Rok je bio 13. 09.).

Priradio: Juraj NOVOSEL

PREOBILJE VLASTITIH "JA"

Proteklih smo dana (i mjeseci) mogli svakodnevno pratiti zahuktalu predizbornu kampanju u Bosni i Hercegovini. Budući će ona potrajati još neko vrijeme, postavlja se pitanje koliko je korektno (i dopušteno) već sada govoriti o učincima i posljedicama koje bi mogla imati. Ostavljajući po strani svaku vrst spekuliranja o onom što bi moglo uslijediti po završetku ove kampanje, osvrnut ću se tek kratko na njezinu koncepciju. Držim kako je moguće (nadam se i dopušteno!) na osnovu već viđenog progovoriti o pozitivnim i manje pozitivnim nastojanjima u pronalaženju izlaza iz opće nezainteresiranosti i zbunjenosti birača.

Po onome što se moglo pročitati, čuti ili vidjeti, ovogodišnja se predizborna kampanja ne razlikuje previše od prethodnih, ali svedeno je opet u određenom smislu specifična, ako ni zbog čega drugoga, a ono zbog novih aktera, "neobičnih" koaliranja, zanimljivih političkih slogana... Bilo bi lijepo govoriti o tom "novom i drugačijem". Možda bi i trebalo?! Na žalost, ono je ipak izuzetno i teško isplovljiva na površinu pored svega nesuvislog što je, unatoč htijenju da ne bude tako (?), ipak opteretilo i ovu kampanju.

Ponajprije, lako je uočiti otprije poznatu nevjerovatnu propagandnu neujednačenost kojom se želi utjecati na svijest ljudi, pribjegavanje lokalnim i regionalnim (i nacionalnim) logikama na štetu opće i zajedničke vizije, zatim zbunjujuću raznolikost u pristupima, "lucidnost" u ponuđenim rješenjima... Svako ozbiljnije nastojanje usklađivanja bosanskohercegovačke svakodnevnice s predizbornim razigravanjima, otkriva nemogućnost njihova čvršćeg povezivanja. Ako ih se i uz najbolje namjere želi povezati, ta veza je sve drugo samo ne logična, očekivana i prirodna. Previše je neprofesionalnosti, proturječnosti, nesrazmjernosti... da bi se moglo, poslije svega, očekivati rezultate koji bi vodili osmišljavanju svakodnevnoga, makar ne treba gubiti nadu.

"Običnog" promatrača brine privremenost ponuđenih rješenja, sveprisutno (ne)jednodušje u prepoznavanju osnovnih životnih vrednota, rezultat koji jest i obilje takozvanih "džepnih" vrijednosti, koje to danas jesu, a sutra već nisu (a možda nisu ni danas!), bezbroj nejasnih pluraliteta u mišljenju, kompleksni ciljevi i još kompliciranija rješenja, neusklađenost programa i sredstava kojima se hoće postići... Stoga, niti ne iznenađuju više stalni pojedinačni prelasci iz grupe u grupu, mijenjanje životnih stilova, i što ponajviše zabrinjava, mijenjanje stavova i mišljenja. Ovo bi se dalo okarakterizirati i pozitivnim, kad bi taj proces proizlazio iz čovjekove čežnje da prepozna i učini svojim zamišljeni optimalni sustav vrednota i mišljenja.

Moglo bi se navesti mnogo razloga za ovo zbunjeno ponašanje na političkoj pozornici. Najčešće se zaključuje kako je to posljedica vremena u kojem živimo i koje sa sobom svakodnevno donosi

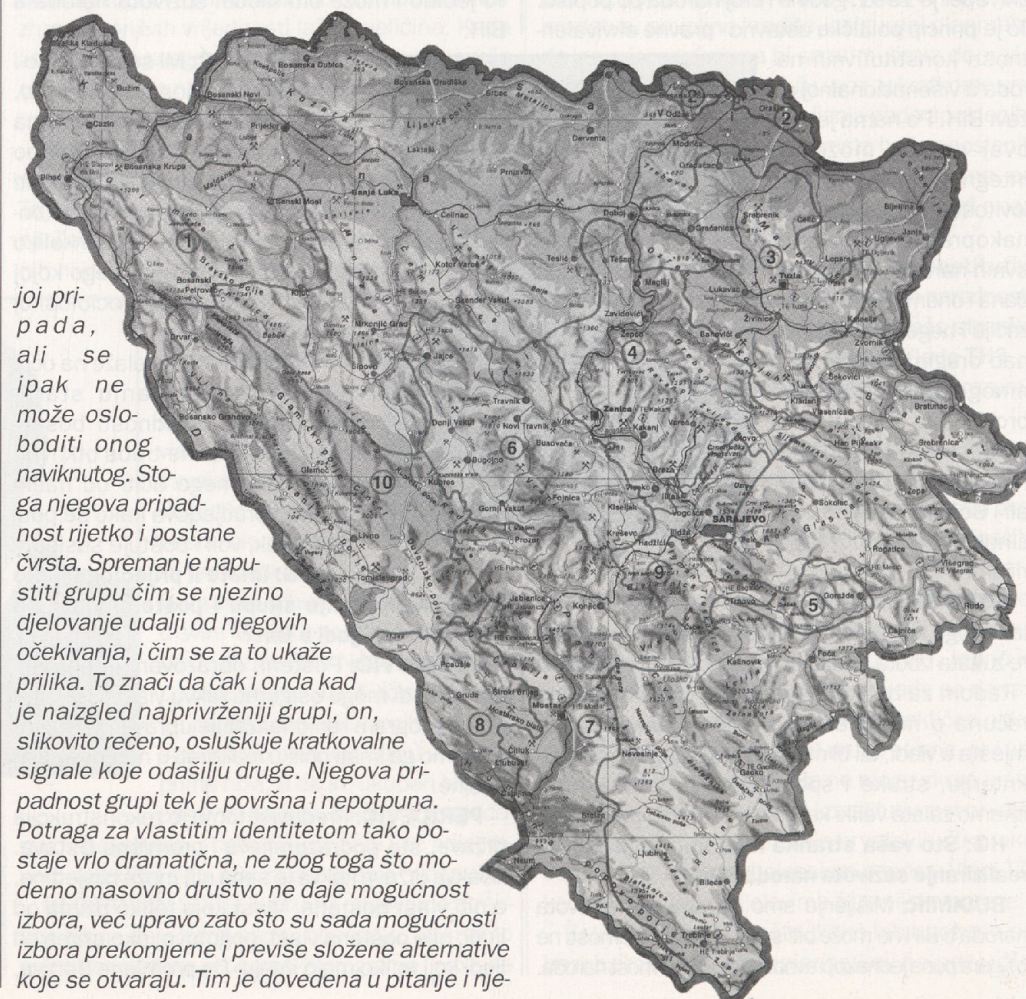
promjenu. U većini prijašnjih društava postojao je stanovit broj osnovnih vrijednosti koje su bile zajedničke svima. Danas je sve manje takvih vrijednosti, i nema, čini se, osnove za pretpostavku da bi se u skorije vrijeme mogle izboriti za mjesto koje im pripada. Proturječni vrijednosni sustavi doveli su čovjeka u situaciju da nekontrolirano konzumira različite vrste stavova kao što se svakodnevno konzumira uobičajeni proizvodi. Suočen s nepostojanjem ili možda samo (ne)prepoznavanjem i slabom voljom za usvajanjem potvrđenih vrijednosti počeo je "kupovati" o drugoga i drugačijega, birajući ono što mu trenutno odgovara, uzimajući od svega i svijtu što u određenom trenutku smatra najprivlačnijim i najsvrsishodnijim. "Biti između stilova", ili između podskupina sve je prisutniji trend koji se slijedi, a koji najčešće vodi u ozbiljnu krizu osobnoga. Stalno modificirajući svoju individualnost čovjek postmodernog društva sve više osjeća gorčinu i nezadovoljstvo, drugim riječima, nezadovoljstvo načinom života koji je sam odabrao. Zašto je tomu tako?!

Kad netko, naizgled, i prijede iz jednog sustava mišljenja u drugi, iz jedne podskupine u drugu, on ipak zadržava dio svoje dotadašnje ličnosti: slaže se sa zahtjevima grupe, i zadovoljan je što

gova sposobnost da postane i ostane integralna osoba. Koju će od mnogih mogućnosti svoga ja izabrati? Kakav će to biti njegov ja koji će ga karakterizirati? Može li se konačno odlučiti za jedno ja ili će i dalje bezglavo trčati za promjenama, za što većim mogućnostima izbora vlastitih ja, i tako ostati zatvoren u nepostojanost, neuobičajenost, nedosljednost...

Što se može očekivati (da se vratimo našoj svakodnevnicu) od onih koji žele (a i obvezni su to učiniti!) glasovati, ako nije posve jasno što žele oni koji ih nastoje "vrbovati" za svoju podskupinu?! Može li se očekivati ozbiljnost birača, ako mu se pristupa neozbiljno i površno? Što izabrati između dviju, često krajnje suprotstavljenih opcija: vezati se za osobu ili pak za ideje?! Nerijetko se učini da to i nije važno jer vrijednost i jednog i drugog kratko traje, makar ju doista i posjedovali. No, kako bilo, mi ćemo se ipak odlučiti za nešto od ponuđenog, makar su mali izgledi da se ne prevarimo. Gore od svega toga jest ne zanimati se za scenarije koji nam se nude, i u kojima nam je (u svakom od njih, bez razlike), htjeli mi to ili ne, već dodijeljena uloga. Jednu od ponuđenih bismo svakako trebali preuzeti i nastojati izvući vlastitom prepoznatljivom osobnošću ono najbolje iz nje. Uostalom, nerijetko izvedba predstave na pozornici bude kvalitetnija od zamišljenog!?

Drago Bojić

Sjećanje fra Josipa Zvonimira Bošnjakovića

Oproštaj od poginulih rudara "Dobrnje" u ime Katoličke crkve i Vrhbosanske nadbiskupije

SOLIDARNOST KATOLIČKE CRKVE S POGINULIM RUDARIMA "DOBRNJE"

Novčana pomoć Katoličke crkve obiteljima poginulih rudara "Dobrnje" 1990. iznosila je gotovo milijun njemačkih maraka, i to od hrvatskih katoličkih misija u Zapadnoj Europi, a na poziv kardinala Kuharića iz Zagreba - 315.054 DM, od Vrhbosanske nadbiskupije iz Sarajeva - 218 tisuća DM, od Hercegovačke franjevačke provincije iz Mostara - 70 tisuća DM...

PIŠE: Anto CIGELJEVIĆ

U vrijeme rudarske katastrofe u Rudniku ugljena "Dobrnja" kod Tuzle, koja se dogodila 26. kolovoza 1990, kada je poginulo sto osamdeset rudara, (cijela treća - noćna smjena), gorljivo sam se poduzeo glede njihova pokopa i, što je uvijek aktualno, sprječavanja onih koji su poginule rudare htjeli rastaviti po njihovoj nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti. Dan prije, na sjednici Općinskog vijeća Tuzla postavilo se, naime, pitanje, kako izvršiti pogreb, budući da je sastav poginulih bio multikonfesionalan. Među poginulima je bilo 158 muslimana, 11 pravoslavaca i 11 katolika. Muftija tuzlanski Husein Mujić je, naime, bio za to da se poginuli muslimani (rudari) odvezu u džamiju, a episkop zvorničkotuzlanski Vasilije Kačavenda je zahtijevao da se rudari pravoslavci odvezu u pravoslavnu crkvu, dok sam ja mislio suprotno. Zbog toga sam rekao:

- Uvažavajući i poštujući razloge što su ga naveli gospodin muftija i gospodin episkop, ja bih bio slobodan predložiti da se, nakon političkih govora i drugih političkih ceremonija, obredna molitva održi pred zgradom Skupštine općine, na glavnom trgu, gdje će biti izložena tijela naših poginulih rudara. Moj prijedlog prihvatili su svi, i to je bio prvi slučaj vršenja službe Božje izvan sakralnih prostora. Neposredno prije ispraćaja poginulih rudara na trgu ispred Općine, ožalostilo me i naglo pogoršano zdravstveno stanje visokoga islamskog vjerskog dužnosnika. Ušavši, naime, u prizemni prostor zgrade Skupštine općine, susreoh se s muftijom tuzlanskim, Huseinom Mujićem. Pošto se fino pozdravismo i počesmo razgovarati, odjednom primijetih u njegovim očima da mu nije dobro. Blijed kao krpa, muftija počeo gubiti svijest. Žurno

ga prihvatih i, uz pomoć nekolicine ljudi, iznesoh do ambulantnih kola koja su bila pripravna za slučaj medicinske intervencije.

Mjesec dana nakon toga, negdje priepodne, neočekivano ugledah muftiju Mujića u hodniku samostana. Izgledao mi je vidno prestrašen. Na moju ponudu da uđe u primaču prostoriju, na kavu ili piće, muftija, onako zbunjen i ustrašen, reče: - Hvala lijepo. Došao sam samo na brzinu da Vam zahvalim na dobroti koju ste mi ukazali kad mi je na pogrebu rudara pozlilo.

Potom mi pruži ruku i ode. Više se nismo ni vidjeli. Muftija je umro 1993. u Tuzli.

Peti dan nakon kobne eksplozije, u petak - 31. kolovoza, s glavnog trga u Tuzli, uz najviše počasti, ispraćena su tijela sto pedeset poginulih rudara rudnika "Dobrnja" na groblja svojih rodničkih sela. Ne svih sto osamdeset, nego 150 rudara! Toliko ih je, naime, identificirano u prva dva dana danoćnim radom sudsko-medicinske ekipe pod vodstvom dr. Zdenka Cihlarža, specijalista sudske medicine i patološke anatomije s Kliničkoga centra u Tuzli. Posljednji će rudar biti identificiran 15. rujna te godine. To je ujedno bio završetak ovog 21-dnevnog napornog i neizvjesnog posla koji je, na zadovoljstvo svih, a poglavito medicinskih i kriminalističko-tehničkih ekipa, uspješno priveden kraju neospornim utvrđivanjem identiteta svih sto osamdeset poginulih rudara.

Radi istine, a prvenstveno poštujući temeljna humana i moralna načela liječničke etike, sudsko-medicinska ekipa iz Tuzle je stručnim objašnjenjima i svojim autoritetom, u suradnji s kriminalističkim inspektorima, općinskim tijelima i predstavnicima vjerskih zajednica, omogućila dostojanstven završetak ove velike tragedije, utvrdivši

identitet svih nastradalih. Osim mnoštva građana, ispraćaju na vječni počinak ovih rudara nazočili su i predstavnici države, republika i općina, te predstavnici raznih političkih stranaka, poduzeća i ustanova. Prvi put nakon rata jednom takvom ispraćaju nazočili su i predstavnici vjerskih zajednica koji su javnom molitvom ispratili mrtve.

Od ranih jutarnjih sati beskraja je kolona preživjelih rudara, te rodbine i sugrađana prolazila pokraj mrtvih tijela postavljenih u četiri reda na četiri velika postolja. Svaki je lijes bio pokriven zeleno-crnom rudarskom zastavom, na svakom lijesu fotografija žrtve, a pred svakim lijesom daska, tzv. piramida, s imenom pokojnika, godinom rođenja i petokrakom, premda je od sto osamdeset stradalih rudara samo rodbina četvorice zaželjela pogreb "bez vjerskoga obreda", dok je rodbina samo jednoga od unesrećenih rudara izrijekom zatražila "ateistički" pokop. Episkop zvorničkotuzlanski Vasilije Kačavenda je, pak, vrlo oštro prosvjedovao što nema križeva na kršćanskim lijesovima. Neki su vjernici sami načinili križ, da bi ga za pogreba, nosili visoko ga uzdignuvši.

U deset sati na lijesove su položeni vijenci i zaredali oproštajni govori predstavnika rudnika, samih rudara, te državnih, republičkih i općinskih vlasti. Svi su izicali žaljenje za rudarima i mnogo obećavali. Na kraju je došla na red molitva, koju je najprije predvodio reis-ul-ulema hadži Jakub efendija Selimoski, jer je muslimana najviše poginulo. Nakon njega (jer su po broju žrtava slijedili katolici) molitvu je predvodio đakovački biskup mons. dr. Ćiril Kos, koji je ujedno bio i apostolski administrator Vrhbosanske nadbiskupije, pa zatim provincijal Bosne Srebrene dr. fra Luka Markešić, uz orkestraciju Zbora franjevačkih bogoslova iz Sarajeva.

Biskup Kos je ožalošćenima izrazio sućuti što su ih uputili Sveti Otac, zatim zagrebački nadbiskup, kardinal dr. Franjo Kuharić, ljubljanski nadbiskup Alojzije Šuštar; te Biskupska konferencija Jugoslavije i svećenstvo Vrhbosanske nadbiskupije. On je, također, spomenuo da je kardinal Kuharić uputio poziv svih hrvatskim katoličkim misijama u Zapadnoj Europi da se prikupi novčana pomoć za obitelji poginulih. Posljednju molitvu predvodio je episkop zvorničko-tuzlanski Vasilije Kačavenda. Obred pogreba i vjerski oproštaj od poginulih rudara pred zgradom Skupštine općine vidio je cijeli svijet!

Na kraju je uz zvuk posmrtnoga marša, počelo prozivanje pokojnika, a svaki bi lijes potom bio stavljen na jedno specijalno vojno vozilo i, u pratnji svojih komorata rudara, bio odvezen u pokojnikovu rodnu kuću, na posljednji najtužniji sat svoga borka u obitelji.

Kada je kolona od sto pedeset mrtvih rudara krenula na vojnim vozilima u sela i zaseoke, još veća tuga i jauk prostrujali su tuzlanskim brdima. Suze su presušile u taj šesti dan plača, preostali su samo krikovi, padanje u nesvijest i očajni muk. Krenula je rijeka smrti u more tuge. "Pomozite sveci Božji, u susret izidite, anđeli Gospodnji, ponesite ih pred lice Svevišnjega" - molili smo tiho pogrebnu pjesmu mi, nazočni svećenici.

Nakon toga je biskup Kos, sa svojim tajnikom prečasnim Lukom Strgarom, vlač. Mijom Gabrićem, katoličkim novinarom iz Zagreba, i župnikom vlač. Markom Lacićem otišao u Donju Dragunju, odakle je i najviše poginulih rudara katolika, njih četvorica. Iza jednoga od njih, Tome Martića, na primjer, ostalo je troje siročića: Ivana - šest godina, Ivan - četiri godine i Biljana - dvije godine, a iza poginulog rudara Mije Jurića uciviljene su ostale majka, supruga i četiri kćeri... Končelebrirano misu predvodio je biskup Kos, a propovijedao je generalni vikar iz Sarajeva - dr. Mato Zovkić. U Dragunji su krenula tri pogreba predvođena svećenicima.

“Vozeći se to popodne od Tuzle prema Županji”, zapisao je o. Mijo Gabrić, “Ijevo i desno uz cestu tridesetak pogreba, sela zavijena u crno i kao da na njima piše ono iz Jeremije proroka: O svi vi što putem prolazite, pogledajte i vidite ima li boli kao što je naša!

Istog dana je, na ljepuničkom groblju, obavljen pogreb druge dvojice poginulih rudara katolika iz župe Šikare. S fra Marijanom Dedićem kapelanom iz Tuzle, predvodio sam pogreb poginulog rudara Ivana Mazića, a fra Dominko Batinić, župnik u Šikari, i fra Mladen Jozić, kapelan iz Brešaka, predvodili su pogreb poginulog rudara Ante Tadića.

PRINOS KARDINALA KUHARIĆA

Nakon nesreće što je duboko pod zemljom odnijela živote sto osamdeset mladih dobnjskih rudara, bez svojih očeva ostalo je 365 djece. Među njima je čak 118 njih bilo mlađe od sedam godina. Samo šesnaestorica poginulih rudara nisu bili oženjeni. Tek je pet supruga rudara imalo zaposlenje.

To je pokrenulo ne samo sućut nego i suodgovornost mnogih naših ljudi, osobito onih izvan domovine. Nadbiskup zagrebački i predsjednik Biskupske konferencije Jugoslavije - kardinal dr. Franjo Kuharić je pismom od 31. kolovoza, upravo na dan pogreba dobnjskih rudara, pozvao sve hrvatske katoličke misije u Zapadnoj Europi da pokrenu prikupljanje novčanih priloga za obitelji poginulih rudara Rudnika lignita “Dobrnja” kod Tuzle. U svih je 114 hrvatskih katoličkih misija diljem Zapadne Europe kardinalovo pismo pročitano i smjesta se pristupilo prikupljanju pomoći u okviru humanitarne organizacije “Caritas”.

U svezi s ovom rudarskom katastrofom organizirao sam i dolazak kardinala Kuharića sa suradnicima iz Zagreba u Tuzlu. Radi pomoći onima koji su bili u najtežoj nevolji, kardinal Kuharić je u Tuzli boravio dva dana, 4. i 5. studenoga.

Odmah po dolasku u Franjevački samostan, u osamnaest sati, kardinal je, u novosagrađenoj župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Tuzli, održao koncerte misije u Zapadnoj Europi da pokrenu prikupljanje novčanih priloga za obitelji poginulih rudara Rudnika lignita “Dobrnja” kod Tuzle. U svih je 114 hrvatskih katoličkih misija diljem Zapadne Europe kardinalovo pismo pročitano i smjesta se pristupilo prikupljanju pomoći u okviru humanitarne organizacije “Caritas”.

Idućega je dana prije podne kardinal sa mnom pohodio mjesto nesreće u Rudniku “Dobrnja”. Potom je, u auli Uprave Rudnika “Kreka”, održao govor o svetosti rada i pravednom plaćanju radnika. Povezao je to s radom Isusa Krista u stolarskoj radionici sv. Josipa, da bi, tako, Isus svojim radom posvetio rad svakoga čovjeka. Završio je rečenicom da su rad i molitva izvor istinske sreće, napretka i Božjega blagoslova. Njegov je govor slušalo više od stotinu uglednika, i oni su ga nagradili dugim pljeskom. Kardinal je poslije razgovarao s generalnim direktorom svih rudnika ugljena tuzlanskoga bazena - dr. Mijom Krešićem. Zanimalo ga je kako je došlo do ove nesreće.

U Franjevačkom sam samostanu, oko podneva, s dr. Durom Zalarom, direktorom Središnjeg odbora Caritasa Biskupske konferencije Jugoslavije, sa sjedištem u Zagrebu, organizirao press konferenciju, na kojoj su nazočili novinari iz tiska, s radija i televizije. Na nju sam pozvao muftiju tuzlanskoga Huseina Mujića i episkopa zvrničko-tuzlanskoga Vasilija Kačavendu. Muftija je došao bez opaske, dok je episkop svoj dolazak uvjetovao riječima:

- Gospodine gvardijane, vrlo rado ću doći, ako će i kardinal Kuharić posjetiti mene poslije te konferencije.

Pošto sam mu to prenio, kardinal je odgovorio: - Prenesite gospodinu episkopu da ću se rado odazvati njegovu pozivu.

(Nastavit će se)

U KRIVOM OGLEDALU

MONOGRAFIJSKO BRISANJE POVIJESNIH ČINJENICA

Glumac **Vlado KEROŠEVIĆ**, svojevremeno je bio i umjetnički ravnatelj u tuzlanskome kazalištu. Neki novi, ratni, pisci tuzlansko-teatarskih monografija taj podatak nisu naveli. Biranim riječima rečeno pokušali su, svojom zlobom i svojim prljavim nakanama, izbrisati nešto što je povijesna činjenica. Ne samo pokušali nego i uspjeli! Ukoliko se neki istražitelj odluči da kroz pedeset godina istražuje činjenice o tuzlanskom glumištu i ako mu ta monografija bude jedini izvor, ravnatelja Keroševića neće pronaći.

Za aktualno istraživanje ostaje zadatak da se otkrije što je bila ideja vodilja autorima monografije - profesionalna ljubomora, nacionalistički naboj ili oboje zajedno.

Svaka slučajnost ili tiskarska omaška su isključeni.

Pjesnik **Šimo EŠIĆ**, u prostorijama svoje izdavačke kuće “Bosanska riječ”, u Tržnom centru na Brčanskoj Malti, svake druge subote priređuje večernje - književna druženja, susretanja i promocije.

Prije dvadesetak godina, tada samo dobar dječji pjesnik i dobar radio-novinar, mladi Ešić je subotnje večeri provodio na uzbudljiviji i zanimljiviji način, te u mnogo ljepšim, **ž e n s k i m**, okruženjima.

Prigodom nedavnog gostovanja u predizborno-debatnoj emisiji gospodin **Ekrem AVDIĆ** je govorio bolje hrvatski jezik od većina Hrvata sa područja Tuzlanke županije. Pogotovu je to bolje činio od apsolutne većine Hrvata iz SDP-a.

Oni koji bolje poznaju gospodina Avdića tvrde da su dva uzroka tome - višegodišnje pisanje za zagrebački Večernji list, ali i činjenica da mu je predsjednik stranke **Stjepan KLJUJIĆ**, po nacionalnosti Hrvat.

Kada je riječ o gospodinu **Ekremu AVDIĆU** zvanom **Eki**, moram priznati da se u spomenutoj emisiji nije proslavio dok je govorio o gospodarstvu.

Zli jezici tvrde da bi **Eki** najveći doprinos gospodarstvu Tuzlanske županije dao kada bi ponovo počeo proizvoditi jagode u rodinim Ratkovićima, kod Čelića.

Da je gore spomenuta tvrdnja objektivna i realna, pisac krivog ogledala zna iz osobnoga iskustva. Na samo tisuću četvornih metara zemlje u Donjem Bistarcu proizveo je ove godine 300 kilograma krumpira, 50 kilograma crvenoga luka, 200 kilograma rajčice, 100 kilograma paprika i po dvadesetak kilograma ostalog povrtlarskog sitniša.

S obzirom na to da je veličina **Ekrema AVDIĆA** veći zemljoposjednik i iskustviji proizvođač jagoda, nego što je malenkost **Nikole Ivanovića** iskusna u povrtlarstvu, onda dilema ne bi trebalo biti.

Tuzlanski slikar **Vinko LAMEŠIĆ** je u predvorju Teatra kabare Tuzla izložio deset najnovijih radova. Akademski slikar **Fuad KASUMOVIĆ** je radovima i izložbi dao vrhunske ocjene, a sa time se složio i **Zlatko DUKIĆ**, pomoćnik županijskog ministra za kulturu, koji je obavio čin otvaranja izložbe.

Sa svim izrečenim ocjenama se slažem, ali moram dodati da bi sve te ocjene bile realnije kada bi bar pet radova bilo otkupljeno.

Nedavno sam bio u posjetu kod **don Luke TUNJIĆA**, ravnatelja KŠC-a “Sveti Franjo” Tuzla i prigodom susreta oslovio ga riječima “**MOJE ŠTOVANJE**”.

Bez ikakve zlobe i zadnjih namjera magistar Tunjić me upozorio da se štuju sveci, kultovi i bogovi, a da se ljudi poštuju.

Upozorenje gospodina Tunjića prihvatio sam i uvažio s posebnim poštovanjem, a osobito prema narečenome gospodinu.

Kada sam već kod škole i početka školske godine sjetih se da je nedavno, u Tuzli, održan seminar za profesore koji predaju predmet “OSNOVI DEMOKRACIJE I LJUDSKA PRAVA”, a na temu njihovog predmeta.

Kako se pojedini profesori ponašaju, po formuli, “**BOG NA NEBU, A JA I MOJ PREDMET NA ZEMLJI**”, dobro bi bilo slične seminare priređivati za sve prosvjetne djelatnike, ali ne jednom u godinu, nego najmanje u svakome mjesecu po jedan. Za neke svakih sedam dana.

U “Jutarnjim novinama”, od subote 31. kolovoza, pročitao sam izjavu gospodina **Nijaza DURAKOVIĆA**, višedecenijskog političara i profesora na Fakultetu političkih znanosti u Sarajevu. Izjava glasi: “**Kod nas je nažalost, već duže godina, vlast shvaćena kao način za enormno bogaćenje preko noći**”.

Bez obzira na to što se slažem sa citiranim izjavom uvaženog i poštovanog profesora Durakovića, ne bi bilo na odmet usporediti njegov imovinski karton, sa takvim kartonom kolege mu sa istoga fakulteta **Božidara Gaje SEKULIĆA**, koji se nikada politikom nije bavio aktivno i profesionalno.

Meho Majdančić, direktor Poljoprivrednog zavoda Tuzla, je gostujući u programu Radija “SOLI”, a u emisiji “**NA VJETROMETINI**”, između ostalog, istakao: “**Kada je u pitanju poljoprivredna proizvodnja, kod većine Bosanaca i Hercegovaca, glava je u socijalizmu, a trbuh u kapitalizmu**”.

Sudeći po brojnim neobrađenim zemljišnim površinama gospodin Majdančić je, na žalost, sto posto u pravu.

U posljednjem dvobroju **HRVATSKOG GLASNIKA**, kojemu je glodur - glavni i odgovorni urednik, koji najviše odgovara samome sebi, gospodin **Juraj NOVOSIEL**, pročitao sam na nekim fotografijama skraćenicu **IFS**.

Pretpostavljam da je riječ o skraćenicu od naziva - **IZVORNA FOLKLORNA SKUPINA**, a pouzdanu tvrdnju moći ću priopćiti u narednom broju HG-a kada čujem pojašnjenje uvaženog i poštovanog gospodina Novosela.

Prigodom jednog susreta sa gospodinom **Mijom KREŠIĆEM**, predsjednikom Županijskog odbora HDZ-a Soli iz njegovih usta sam čuo tvrdnju da ja (Nikola Ivanović) mjesečno zarađujem 3.000 konvertibilnih maraka. **Ivo ANDRIĆ-LUŽANSKI** je na to dodao da bez 5.000 neću da ustanem iz kreveta.

Gospodin Krešić je prihvatio da će mi on uplatiti razliku između moje zarade i 3.000, ako nije istina što je ustvrdio, ali kada sazna broj mog žiro računa.

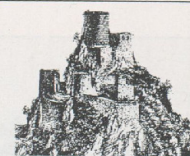
Pa da ne bi bilo dileme evo mu i toga broja: 132-100-03091220-33-0066055, kod Tuzlanske banke.

P. S. Ostaje pitanje bez odgovora koliko se političarima može vjerovati? Ja, osobno vrlo, vrlo malo.

Krivo (o)gledao: **Nikola J. IVANOVIĆ**

LIKOVNA KOLONIJA

“**OTVORENI GRAD UMJETNOSTI**”,
SREBRENİK, 15. VIII - 1. IX. 2002.

SREBRENİK
otvoreni
grad
umjetnosti

Ovogodišnja Likovna kolonija OGUS imala je bogat program likovnih i drugih kulturno-umjetničkih zbivanja.

Posebno bi možda trebalo istaknuti na svečanom otvaranju kolonije, glazbeno-scensku izvedbu “Slovo o vlasti” prema romanu Meše Selimovića u izvedbi glumaca teatra “Kabare” iz Tuzle i zapis o zemlji Maka Dizdara (pjevana poezija) u izvedbi Muhameda Zlatana Hrenovice i Mikija Trifunova. Dan ranije bila je izvedena predstava amaterske kazališne družine iz Gračanice “Hamlet iz Mrduše Donje”, a u četvrtak je na ulicama Srebrenika upriličena umjetnička akcija pod nazivom “Mladi slikari svome gradu” (crtanje na ulici).

Post festum, zamolili smo g. Senahida Buljubašića, glavnoga organizatora i umjetničkoga rukovoditelja Likovne kolonije OGUS, da nam iznese opće dojmove o sudionicima, pokroviteljima, razgovorima na likovnoj koloniji. Evo što nam je tom prilikom za “Hrvatski Glasnik” g. Buljubašić, izjavio:

Identitet Srebrenika

- Na neki način sam prezadovoljan ovim što se ovih deset dana dešavalo u Srebreniku. Osim likovnih umjetnika - osnove ove manifestacije - mi smo pokušali da damo što raznovrsniji program i to na otvorenoj sceni a ne u sali Doma kulture kao prošlih godina što je puno prihvatljivije u ljetnom periodu i atraktivnije.

U izboru kulturnih sadržaja ove godine naglasak smo stavili na domaće stvaraoce u glazbi, poeziji, pjesmi, književnosti. Nešto gostiju sa strane imali smo u dijelu svečanog otvaranja kolonije kada su nastupili glumci teatra “Kabare” iz Tuzle s Vladom Keroševićem i glumci sarajevskog kazališta. Ukupno učešće u ovogodišnjoj likovnoj koloniji uzelo je 13 mladih slikara od toga deseterica iz svih krajeva BiH, koji u umjetnosti tek trebaju nešto pokazati. Njima smo pružili šansu ove godine pa čak i studentima, kako bi osjetili atmosferu druženja umjetnika u kolonijama. Čovjek se ipak drugačije osjeća u jednoj likovnoj grupi kada spoznaje što drugi rade, što on radi, korigira se pritome, i tako...

Iduće ćemo godine suradnju sa INTERBIFEP-om, koja je prekinuta tijekom rata, obnoviti i imat ćemo, za razliku od ove godine, velik broj slikara iz inozemstva i to dobitnika nagrada na tom internacionalnom slikarskom susretu.

Ove godine smo imali dobru financijsku podršku. Bez obzira na financijska sredstva koja su obećana - koja nisam u prvom periodu dobio - ja sam pokušao da napravim sadržaje kojima će se ta financijska sredstva osigurati. Ove godine pristigla je pomoć Turističke zajednice TK, općina Srebrenik je bila glavni pokrovitelj, a na kraju krajeva, nešto je pristiglo i od federalnog Ministarstva za kulturu. To me iznenadilo jer sam na njihovu adresu često slao neke dopise koji su ostajali bez odgovora. Ali eto, oni su, ipak, ove godine nešto odradili.

Likovna kolonija OGUS bi i dalje u ovom obliku trebala nastaviti svoje postojanje i razvoj. Koliko će to privreda i budžet općine dozvoljavati, vidjet će se. Ono što ima iza sebe 26 godina postojanja ne smije se lako zanemariti. Koliko na likovnom toliko i na ovom drugom, društveno-kulturnom planu. Po ovoj Koloniji je Srebrenik na neki način postao i prepoznatljiv, ona sada čini okosnicu Srebrenika.

Jednom malom gradu, kao što je Srebrenik, koji je stasao u zadnjih 30 godina i koji nema tradiciju neke prave čaršije, likovna kolonija je prilika da sada ima neki svoj identitet.

R. KNEŽEVIĆ

STOLJETNICA NAPRETKA

Planirani programi za obilježavanje
Napretkove stoljetnice

Stoljeće svoga djelovanja Napredak će obilježiti nizom manifestacija u rujnu i listopadu 2002. godine.

1. Programi u podružnicama

Podružnice će organizirati vlastite programe do 15. rujna 2002. godine

2. Znanstveni simpozij o Napretku

Znanstveni simpozij o Napretku održan je 6. i 7. rujna 2002. godine u Vrhbosanskoj katoličkoj teologiji. Na samom skupu sudjelovalo je više od pedeset istaknutih znanstvenih i kulturnih radnika iz BiH, Hrvatske i Njemačke.

Tematika Simpozija bila je: **Povijest i raznolikost ciljeva i dostignuća Napretka**. Izloženo je 35 radova iz svih oblasti Napretkova djelovanja.

Predsjednik HKD Napredak **prof. dr. Franjo Topić** je prilikom otvaranja znanstvenog skupa kazao kako se kroz analizu prošlosti može doći do novih smjernica i ideja za budućnost i rad Napretka.

Napredak je uvijek djelovao u najširim slojevima hrvatskog naroda, ponajprije u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, europskim i preokooceanskim zemljama - svugdje gdje se osjećala potreba pomoći razvijati kulturu života hrvatskog puka. Napredak danas čini jednu od čvrstih spona između prošlosti i budućnosti ovdašnjih Hrvata, a pridonosi i općem kulturnom boljitku Bosne i Hercegovine, drugih njenih naroda i svih građana.

3. Izložba “100 godina Napretka”

Izložba se održava od 7. do 30. rujna 2002. godine u Galeriji Colegium Artisticum.

Ekspoziti su Napretkova izdanja od 1902. do 1949. i od 1990. do 2002., kao i fotografije i dokumenti iz arhiva Napretka.

4. Film o Napretku (HTV)

Film će biti prikazan u kinu Imperijal u rujnu 2002. godine. Scenarij i režija Zdravko Fuček.

5. Spomen ploča u Mostaru postavljena je 14. rujna 2002. godine, uz prigodan program.

Stota obljetnica HKD-a Napredak svečano je obilježena u Mostaru 14. rujna misom zahvalnicom u Franjevačkoj crkvi, otkrivanjem Spomen ploče, svečanom Napretkovom Skupštinom, predstavljanjem poštanske markice, monografije i Napretkovim povijesnim kalendarom za 2003. godinu.

6. Svečana akademija

Svečana akademija održat će se u dvorani Skenderija u subotu, 28. rujna u 11 sati. Program:

I. DIO

- * Pozdravni govori: pozdrav domaćina i tri gosta,
- * Glazbeni dio: “Oda radosti”, “Napretkova himna”, četiri operne arije,
- * Recital o Napretku i drugi sadržaji prema scenariju

II. DIO

* Koncert reprezentativnih Napretkovih zborova, folklornih skupina i vokalno instrumentalnih skupina.

SUDJELUJU: Napretkov zbor “Trebević”, Sarajevska filharmonija, solisti sarajevske opere, glumci sarajevskih kazališta, Napretkovi zborovi, folklorne skupine i vokalno instrumentalne skupine.

7. Svečana sveta misa održat će se u Katedrali 5. listopada 2002. g.

8. Koncert

Koncert će se održati 5. listopada nakon svete mise.

SUDJELUJU: zbor Trebević, komorni orkestar, solisti ozbiljne glazbe iz Sarajeva i Zagreba. Nakon koncerta svečani prijam u klubu Lira - uručenje priznanja.

9. Film o Napretku (Napredak i FTV-a)

Film će se prikazati u kinu Imperijal u prosincu 2002. Scenarij i režija: Vlatko Filipović. Film je dokumentarnog žanra, govori o povijesti Napretka, a naročito o brojnim aktivnostima od obnove do danas.

10. Izdavaštvo

- knjiga Povijest Napretka do 1918. godine autor dr. Tomislav Išek,
- Spomenica “Stoljetnica Napretka” autor mr. Hrvoje Šapina
- Zbornik Napretkovih hrvatskih kalendara.

TEMATIKA: Popis ilustracija i tekstova iz napretkovih kalendara od 1907. do 2002. godine, te popisi podružnica, povjereništava, uprava HKD Napredak.

- Izdanje Arhiv Napretka - inventar.

11. Šahovski turnir Napretkovih klubova

12. Nogomet

13. Promidžbeni materijal (stolne zastavice, zastave, prospekti, karte, memorandumi, kape, šalovi, znak, bedževi i sl.).

J. NOVOSIEL

SPOMEN OBILJEŽJE NA HUSINU

Udruga obitelji hrvatskih branitelja poginulih i nestali u domovinskom ratu HVO Soli priredila je 3. kolovoza 2002. godine svečanost povodom otvorenja Spomen obilježja na Husinu.

Svečanost je počela svetom misom za poginule branitelje u župnoj crkvi na Husinu. Misno slavlje je predvodio župnik vlč. Veselko Župarić, uz koncelebraciju preč. Šime Janjića, dekana i župnika župe Živinice, vlč. Pere Iljića, župnika iz Lukavca, fra Blažena Lipovca, župnika iz Brežaka i vlč. Ivana Jukića, vikara. Propovijedao je vlč. Veselko Župarić koji je posebno naglasio veliku žrtvu koju su podnijeli branitelji u domovinskom ratu i njihovi najdraži, s naglaskom oprostiti, ali ne zaboraviti.

Nakon svete mise objavljeno je otvaranje svečanosti i blagoslov Spomen obilježja.

Blagoslov
Spomen obilježja

Svečanost je otvorio gospodin Ivo Josipović, predsjednik Udruge, a gospodin Dragan Petrović, predsjednik Inicijativnog odbora za izgradnju Spomen obilježja, podigao je stijeg s nazivom slavne 115. HVO brigade "Zrinski". Ploče sa imenima poginulih branitelja otkrile su Ruža Picak, majka i supruga poginulih branitelja i Katarina Jakić, kćerka poginuloga branitelja. Na pločama su imena 72 poginula branitelja.

Minutom šutnje odana je počast braniteljima, a blagoslov su obavili vlč. Veselko Župarić i preč. Šimo Janjić. Gospodin Ivo Josipović se obratio prisutnima na ovoj svečanosti.

Na kraju su, udruge i pojedinci, palili svijeće i položili vijence. Vijence su položili ovim redom:

- Udruga obitelji hrvatskih branitelja poginulih i nestali u domovinskom ratu HVO Soli (Janjka Kerošević i Zdenka Jakić);
- Udruga proistekle iz domovinskoga rata Ravne-Brčko (Ruža Šimić i Marinko Geljić);
- Općinski odbor HDZ BiH - ogranak Driječca (Viktorin Jurić Paša i Josip Tomić);
- Obitelj poginulih iz Driječce (Kuzman Tomić);
- Ministarstvo branitelja županije Orašje (Josip Živković, Pero Jelečević i Marjan Marković);
- Prisutna rodbina, prijatelji i drugi.

Na kraju se zahvalila gospođa Eva Tomić, tajnica Udruge i supruga poginuloga branitelja.

Voditelji su bili Ankica Stjepić-Čosić i Zvonko Bosankić.

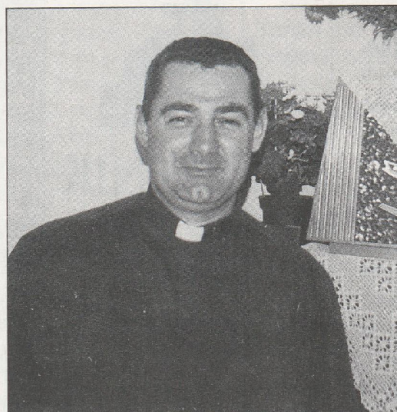
Poslije svečanosti priređen je domjenak u Domu kulture na Husinu.

J.N.

Sveta misa u župnoj crkvi na Husinu

NOVI DEKAN TUZLANSKOGA DEKANATA

Odlaskom u mirovinu preč. Šime Janjića, župnika u Živinicama i dekana Tuzlanskoga dekanata, kardinal Vinko Puljić, nadbiskup Vrhbosanski, imenovao je preč. Peru Iljića, župnika iz Lukavca za novoga dekana.

Preč. Pero Iljić, rođen je u Čardaku kod Modriče. Za svećenika je zaređen 1988. godine. Bio je kapelan u Zenici i u Sarajevu (Marijin dvor), te župnik u župi sv. Luke na Alipašinu polju u Sarajevu od 1992. godine, a od 1996. ekonom u Nadbiskupiji. Župnik je od 1998. godine u Lukavcu, gdje već četiri godine uspješno djeluje u pastoralnome radu župe. Za njegovo vrijeme renovirana je crkva u Lukavcu, a počela je izgradnja nove crkve u Brkulama, koja će uskoro biti i završena.

LILANJE U DOKNJU

Sveti Ilija prorok je zaštitnik provincije Bosne Srebrene kojega su slavili u cijeloj Bosni i Hercegovini, od Bugojna, Posušja do naših krajeva.

Gorljivi borac vjere u jednoga Boga, živeći među mnogobošcima, o čijoj revnosti ima dosta toga zapisano. U našim krajevima ostala su sjećanja na njega, kao što je LILANJE uoči tog blagdana.

Tako je društvo Hrvatski dom Tuzla, koji između ostalog njeguje i čuva tradicionalne običaje Hrvata ovoga kraja, u Podružnici Dokanj 19. srpnja organiziralo proslavu LILANJA, a u okviru manifestacije Ljeto u Tuzli 2002.

Priredene su igre i narodni sportovi: bacanje kamena s ramena, skok udalj iz mjesta i navlačenje konopca. Bilo je tu vrsnih mladića koji su pokazali snagu i vještinu pred mnogob-

Lilanje u Doknju

Sveta misa u kapelici u Orašju - Ilinčica

rojnom publikom. Na veoma simpatičan način lutkama je prezentirana obrada lana, tkanje, pripremanja jela, ljuljanje male djece i dr.

Razdražana djeca su jedva čekala da zapale svoje pažljivo pripremljene LILE od suhe kore trešnje i otpočinu s lilanjem. Ugođaj je bio gledati na stotine zapaljenih lila, koje je nosilo mnoštvo djece i roditelja koji su bdjeli da protekne sve u najboljem redu. Na sve strane se igralo, pjevalo i sviralo.

Zahvaljujući Aktivnosti ogranka Dokanj, dobro pripremljeni program privukao je velik broj ljubitelja narodnih igara i domaće pjesme.

Domaćice su morale ranije ići kućama da bi pripremile jelo za sutrašnje goste jer je brežakča filijalna crkva u Doknju posvećena sv. Iliji. Slavilo se još i u tuzlanskoj filijali Orašje na brdu Ilinčici, koje je i dobilo ime po proroku Iliji.

Z. BOSANKIĆ

EKONOMSKI BLOK HDU - ZA BOLJITAK

www.zaboljitak.ba

NOVI PREDSJEDNIK ZA NOVO DOBA

Mladen Ivanković Lijanović

PATRON ŽUPE PAR SELO

Jedna od najmlađih petrovačkih župa tuzlanskog dekanata, Par Selo osnovana je 1986. godine, a gradnja crkve je počela 1990. godine, Crkva je nedovršena dočekala rat, u ratu je potpuno dovršena. Nitko danas ne može proći, a da ne zapazi ovu crkvu u klasičnom stilu što se svojom pojavom nametne svakom prolazniku.

Par Selo je jedina župa u ovome kraju posvećena svetoj Ani, i zato su 26. srpnja vjernici iz svih okolnih župa pohrlili pomoliti se Spasiteljevoj baki. Tako je župa Par Selo po lijepom sunčanom danu proslavila svoj patron pred preko 2000 štovatelja svete Ane.

Uz koncelebraciju sedam okolnih svećenika, misno slavlje predvodio je profesor vlč. Tomo Knežević. Mnoštvo vjernika pažljivo je slušalo nadahnutu propovijed o životu svete Ane čija je kćerka hrabro dala svoj pristanak da postane Majka Spasitelja. Joakim i Ana su uzor dobrih roditelja, kao i dobre bake i djeda čije skromne živote trebamo svi nastojati slijediti.

Župnik vlč. Marijan Marjanović zahvalio se Bogu na lijepome danu, svećenicima i okupljenim vjernicima. Istakao je potrebu za živom crkvom njihove nazočnosti i podmlatkom. Jer, bez vjernika nepotrebna i suvišna je i crkva kao zdanje, ako se u njoj nema tko Bogu moliti.

Usput je najavio radove na popravci krova nove crkve, postavljanje granitnih pločica (donacije iz Italije) kao i dovršenje nove župne kuće.

Uz Božju pomoć i materijalnu potporu vjernika, svi predstojeći radovi će biti okončani.

Z. B.

PROSLAVA BLAGDANA VELIKE GOSPE NA BREŠKAMA

Ovogodišnja proslava blagdana *Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo* započela je trodnevnicom, kako je to i uobičajeno za marijanske blagdane. Za vrijeme trodnevne pripreve vjernici su imali prigodu ispovijediti se i pričestiti. Pokazalo se i ovoga puta da je pobožnost prema Mariji još uvijek duboko prisutna u srcima ljudi.

Na sam blagdan na Breške je hodočastilo mnoštvo vjernika iz ove, ali i okolnih župa (blagdan se tradicionalno zove i "blagdan tri župe"). Svečano koncelebrirano misno slavlje predvodio je fra Drago Bojić, župni vikar iz Tuzle. U propovijedi, razmišljajući o Marijinoj ulozi u suvremenom svijetu, između ostalog ukazao je

na "potrebu čvršćeg suživljavanja s Marijinom osobom i njezinim životnim putem, nastojeći pritom osloboditi se izvještačenih i plastičnih oblika pobožnosti..."

Marijino iskustvo govori da će i naš put s Bogom, nespoznatljiv i otajstven, biti spasonosan. U vremenu tako željene, a još uvijek nedovoljno ostvarene emancipacije žene, pogled na Mariju može nam otkriti nove mogućnosti u našim težnjama ispravnog vrednovanja suvremene žene..."

PROSLAVA BLAGDANA MALE GOSPE U TUZLANSKOME KRAJU HUSINO

Uoči rođendana Majke Božje, blagdana Male Gospe - patrona župe, na Husinu je, ispred obnovljene kapelice, održano misno slavlje uz ispovijed mnoštva vjernika i koncelebraciju svećenika okolnih župa.

Nakon misnog slavlja vjernici su u procesiji nosili zavjetnu sliku Gospe do župne crkve, gdje su mnogi ostali uz pjesmu i molitvu.

Na sam blagdan rođenja Blažene Djevice Marije, 8. rujna, brojni vjernici iz okolnih župa došli su i donijeli Gospi svoje zavjete i molitve.

Prepuno crkveno dvorište odisalo je mirom i molitvom pred spiljom i zavjetnom slikom nebeske Majke.

Misno slavlje je predvodio fra Petar Matanović, tuzlanski gvardijan uz koncelebraciju župnika Veselka Župarića, ravnatelja KSC vlč. Luke Tunjića, vlč. Pere Ilkića dekana, i svećenika susjednih župa: Živinica, Morančana, Par Sela, Brežaka i Dragunje.

Vjernici su riječi prpovjednika slušali o Gospinom rođendanu koji je najavljen još od Adama i Eve. Ni Božja Majka nije bila pošteđena ovozemaljskih iskušenja i majčinske žrtve, naglasio je fra Petar. Nije dovoljno samo iznijeti zavjete i molbe, treba djelima slijediti put naše Zagovornice.

Husino je mlada župa, ali svetište Male Gospe ima dugu i bogatu tradiciju. I u danima prošloga režima, koji nije bio naklonjen ovakvim slavlјima, a kojem je dio Husinjana bio veoma odan, Mala Gospa je okupljala brojne vjernike koji su je štovali.

I ovo što se 8. rujna ove godine slavilo na Husinu veličanstveni je nastavak daleke tradicije.

Zvonko BOSANKIĆ

Najstarije Gospino svetište u ovom kraju, Gospa Lipnička živa je uspomena pobožnosti i svetkovanja u čast njezinoga rođendana.

Mogu Lipničani napraviti novu kapelu, umjesto ove stare kuće-kapele, ali ne mogu postići onu mistiku starinskih bosanskih pobožnosti, kakvu ima ova danas. Ona je izgrađena na starome crkvištu, u bogumilskome ambijentu, prije više od 200 godina.

Do dana današnjega kapela je pola drvena, pola od priručnih materijala, gdje je u prvom dijelu enterijera umjesto ognjišta urađen oltar s Gospinom slikom. Stara, vrijedna slika, nepoznatoga talijanskog slikara iz 17. stoljeća, koju je dao restaurirati 1987. godine franjevac Tuzlak, tadašnji tuzlanski gvardijan fra Jozo BOŠNJKOVIĆ. Slika se i dalje ljubomorno čuva pod ključem.

U jednoj u nizu verzija o čudesnom očuvanju svetinja, priča o lipničkoj Gospi tipična je poruka zajedništva, poštovanja i suživota na ovim prostorima. Kada su se kršćani povukli s ovoga kraja, Gospu je sačuvala muslimanska obitelj iz Rasovca i vratila, kada su katolici opet došli.

LIPNICA

Ta naglašena želja da se pokaže međuvjersko uvažavanje, često prati naša stara svetišta, našu tradiciju življenja. Na nju treba ukazivati i u ovo vrijeme mnogih loših i iskvarjenih ljudi koji uočavaju samo zlo, a dobro uklanjaju od očiju i ušiju, jer smeta njihovim planovima i zauzetim foteljama.

I ove ugodne rane jeseni Lipničani su tri dana s narodom okolnih župa i svojim fratrima, na čelu sa župnikom fra Franjom Martinović, fra Markom Bandalom i fra Markom Lovrićem dolazili slaviti svoju Malu Gospu.

Objavljen je velik broj ispovijedi vjernika koji su iznosili svoje zavjete i molbe obilazeći oko kapelice.

Na sam dan rođenja naše Nebeske Majke, posebno misno slavlje je predvodio fra Niko Josić iz Zovika s domaćim svećenicima.

Tijekom i na kraju misnog slavlja orile su se Gospine pjesme, predvođene časnim sestrama "Družbe kćeri milosrđa" odjekujući niz brda i doline, u Njezinu slavu.

Zvonko BOSANKIĆ

SOLINA

Mala Gospa se slavila i u Tuzlanskoj župi.

Tamo gdje se svetkovalo i kad nigdje u okolni, nije, tamo gdje će se, ako Bog da, i dalje svetkovati.

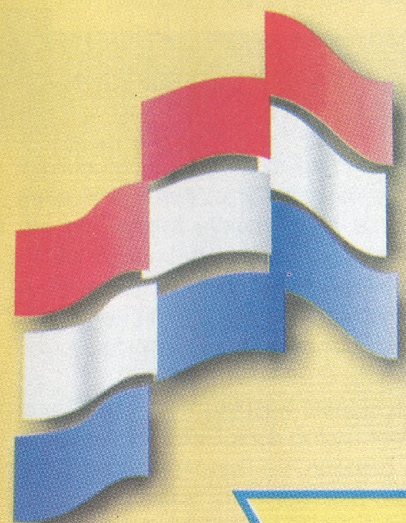
Ispod Gradovrha teče rječica Solina i ima naselje istoga imena i nova Kapelica u čast rođenja Blažene Djevice Marije.

Na jednom od tih brdašaca slavi se Radosna Gospa Gradovrška. Ona je nasljednica svih naših povijesnih likova, odvjetnica, čiji zagovor samo žitelji tog kraja znaju osjetiti i koja jedina razumije njihove isprekidane rečenice i napjeve. "Moje grije, moje grije, moje preveliko grije". "O Mareo, Mareo naše duše ljekario".

Misno slavlje je predvodio župni vikar tuzlanski fra Marko Kepić.

Zvonko BOSANKIĆ

NOVA HRVATSKA INICIJATIVA

ZA novu i pravedniju BiH

Tuzlanski kanton
razvijena
europska
regija u
novoj i
pravednijoj
BiH

PIŠE:

mr. fra Roko ŠPIONJAK

Franjevački samostani tuzlanskoga bazena, imali su u 16. stoljeću nekoliko istaknutijih franjevaca kao što su: fra Petar Zlojutrić, fra Jakov Tuzlak i fra Juro Tuzlak.

Fra Jakov Tuzlak, provincijal bosanske provincije 1562-1565. isposlovaio je za vrijeme svoga provincijalstva od pape Pija IV. mnoge povlastice za članove svoje provincije.

Fra Juro Tuzlak poznat po svojem misionarskom radu u Srijemu i Slavoniji. Išao je osobno u Rim i tamo izložio teško vjersko stanje katolika u spomenutim predjelima. Tom zgodom je dobio mnoge povlastice i dozvolu da može sebi potražiti svećenike-pomoćnike i iz drugih krajeva, ako ih ne bi dovoljan broj našao u svojoj provinciji.

U spomenutim franjevcima i mnogim drugim u to doba, najistaknutiji i najpoznatiji bio je kako u provinciji Bosni Srebrenoj, tako i izvan zemlje, **fra Petar Zlojutrić.**

Fra Petar se rodio na Gradovrhu. Pojedini povjesničari navode i druga mjesta rođenja: Tuzlu, Gornju Tuzlu, a jedan čak i Makarsku.

Fra M. Batinić ga naziva Soljanin-Tuzlak, J. Jelenić: Zlojutrić, F. Laštrić: Gradovrhšanin, J. Dujčev: Solinat. Fra C. F. Nedić napominje da se po ondašnjem običaju zvao Gradovrhšanin ili Tuzlak, ali mu je pravo prezime Zlojutrić.

O fra Petrovu životu i radu prije njegova polaska na misionarski rad u Bugarsku imamo malo sačuvanih podataka.

Iz jednog pisma upućenom fra Petru od pape Klementa VIII. iz 1596. vidi se, da je bio odgojitelj mladeži koja se pripremala za svećenički stalež.

Bio je na dužnosti provincijala provincije "Bosne Srebrene" 1590-1595. O radu za vrijeme provincijalstva nisu sačuvani nikakvi podaci.

1595. papa Klement VIII, vjerojatno poznajući njegove intelektualne sposobnosti i izgrađenost duhovnoga života, šalje ga sa još nekoliko misionara u Bugarsku u svojstvu generalnoga vizitatora, da ispita stanje katolicizma u Bugarskoj i mogućnost dušobrižničkog rada. Radilo se o pokatoličenju pavličana, utvrđivanje bugarski katolika u vjeri i pastorizaciji dubrovačkih kolonista u Bugarskoj.

Iz toga papinskog pisma vidi se, da je već prije toga fra Petar upoznao sv. Stolicu sa stanjem katolicizma u Bugarskoj i Srbiji. Broj katolika je velik, ali je nedovoljan broj svećenika. Zato mnogi vjernici nisu poučeni u vjeri, često ne mogu primiti potrebite sakramente i dr. Papa zahvaljuje fra Petru što je spreman na sebe primiti tako težak posao. Dozvoljava mu da si uzme nekoliko svećenika i krene u spomenute krajeve. Ti svećenici mogu biti franjevci ili redovnici kojega drugog reda, kao i svjetovni svećenici, ali uz dozvolu vlastitih starijeh ili ordinarija. U isto vrijeme postavlja fra Petra za gvardijana ili stariješinu ostalih misionara i podjeljuje svoj blagoslov.

Puni radosti bugarski katolici i dubrovački kolonisti dočekali su franjevece. O tome su kasnije pisali čiprovački katolici: **"Otidosmo u Bosnu i dovedosmo fratre sv. Franje, i njihov starišina dode o. fra Petar Solinat, a njega smo kasnije od pape Klementa VIII isprosilili za našega biskupa, i on u ovoj oblasti pomnožio je red; i sagradiše se manastiri i crkve i obratiše pavličani i učiniše**

mnoga dobra djela, koja su oci naši želili, a mi ih hvala Gospodu Bogu i našim očima vidimo".

1600. godine ide u Rim i podnosi izvještaj sv. Stolici o stanju katolika u Bugarskoj. Slijedeće godine na molbu bugarskih katolika imenovan je za **sofijskoga biskupa** i udjeljuju mu se nove povlastice. Vraćajući se iz Rima posvetio je u Zadru tri oltara, u Bosni četiri crkve, a na više mjesta obavio svetu Krizmu. Po dolasku u Bugarsku, odmah je počeo sa kanonskim vizitama.

U izvještaju sv. Stolici od 1611. godine govori o poboljšanju kršćanskoga života u Bugarskoj, primanju i zaređivanju kandidata za franjevački red i svjetovni kler. U isto vrijeme mnogo truda ulaže za obnovu kršćanskog života i crkvene discipline.

Njegovim nastojanjem, u selu Orešu pokrstilo se oko 400 duša, te su ga seljaci spomenutoga sela prozvali svojim apostolom, a njegove pomoćnike anđelima. U Petikladencima obratio je i pokrstio preko 100 obitelji pavličana, a u Tarničevici 200 osoba, u Brestovcu 200, u Bjelanima 500, u Kočevu 150, u Varenj 12 obitelji, u Donjim Lužanima 50 obitelji, u Gornjim Lužanima 30 obitelji, u Teležanima 20 osoba, u Orehavu 12 obitelji, dok u Barnavu nije imao uspjeha.

U isto vrijeme djelovao je i u čiprovačkom kraju gdje je, svakako prije 1611. sagradio samostan u Čiprovcu i crkvu u selu Kopilovac. Sam je živio u tom samostanu i osim biskupskih poslova brinuo se za rad škole koju je osnovao. Poučavao je narod i brinuo se za proširenje misionarskog rada.

Rumunjski vojvoda Radul, zadivljen fra Petrovim misionarskim radom, zamoli fra Petra 1614. da mu pošalje nekoliko franjevaca u Trgoviste, koji će mu držati istočni i zapadni obred. Odgovor na molbu nije poznat. Jelenić je sklono mišljenju, da je odgovor bio pozitivan, dok Božićković zastupa suprotno mišljenje, radi malog broja svećenika s kojim je raspolagao. Stoga je fra Andrija Boguslavić tamo pošao sa šest konventualaca po nalogu sv. Stolice 15. V. 1623. godine.

Božićković bi mogao imati pravo, jer se broj vjernika brže povećavao nego što su se svećenici mogli odgojiti. Zato se fra Petar posebno i brinuo za odgoj što većega broja svećenika. Nekoliko je kandidata poslao i u Rim na studij od kojih su kasnije trojica postali biskupi. Jedan od njih (fra Petar Bogdan Bakšev) pisao je 1640. o fra Petru, te ga nazvao: "moj otac i učitelj"; a koga bi mogao da nazove blaženim.

Radi svog apostolskog rada bio je proganjan od Turaka i Grka. Posebno kada se usprotivio naredbi 1610. da bugarske katoličke djevojke idu u službu sultanu i njegovu dvoru. Po njegovu nagovoru djevojke su pobjegle u planinu i neko se vrijeme skrivale po pećinama. U međuvremenu katolička su sela harana i plijenjena.

Iste godine dolazi u Čiprovac sandžak-beg, kadija i više aga s namjerom da ga ubiju. Na to su se zakleli i ponijeli sprave za mučenje. Srećom, novac ih je ublažio, pa su odustali od svoje namjere.

U međuvremenu, ljubav bugarskih katolika prema fra Petru sve je više rasla. U pismu od 1. rujna 1611. godine čiprovački knez Petar ispred čitavog naroda zahvaljuje kardinalu Borgezu što ih je fra Petar prosvijetlio, poučio i utješio. U svojim molbama sv. Stolici iz 1617. i 1622. bugarski katolici, također, govore o fra Petrovom apostolskom djelovanju i mole da mu se dodijeli titula sofijskoga nadbiskupa.

1622. ide ponovno u Rim da isposluje odcjepljenje bugarski franjevaca od bosanske provincije. Nije u potpunosti uspio. Službena potvrda nezavisnosti bugarske kustodije ostvarena je tek dvije godine kasnije.

Vraćajući se 1623. godine iz Rima, navratio se u samostan na Gradovrh. Tu je obolio i umro 4. travnja 1623. Pokopan je u samostanskoj crkvi.

Poslije fra Petrove smrti "ostalo je stado bez svoga redovitog prelata i 4 samostana, te 9 župskih kuća u kojima je on ostavio 30 svećenika i 20 klerika ovoga reda. Manje Braće Opslužitelja bez ikakvog starijeh koji bi im upravljao, odijevao i primio u habit (red) kao što je to on činio sa apostolskim ugledom".

Njegova smrt izazvala je poteškoće i za gradovrški samostan. Turska vlast, čuvši za njegovu smrt, tražila je od samostana blago koje je po njihovom tvrđenju fra Petar iz Rima donio. Bilo je zatvaranja i mučenja. Tek obećanih 2.000 skuda, posuđenih sa raznih strana, spasilo ih je od daljnjih progona.

Svi sačuvani dokumenti koji se tiču fra Petrova života i rada ističu njegov sveti život. Spomenut ćemo samo neke:

Fra Pavo Papić javljajući 1623. papi Urbanu VIII. o fra Petrovoj smrti piše, da je bio "biskup veoma sveta života. To se može dokazati iz bezbrojnih njegovih dobrih djela i obraćenja tolikih i tolikih duša izgubljenih u onim krajevima Turske gdje se prije nije spominjalo Presveto Srce Isusovo..."

Fra Ilija Marinov javlja sv. Stolici iste godine, da je fra Petar umro "veoma sveto".

Biskup fra Jeronim Lučić, ispitujući i provjeravajući podatke o čudotvornoj slici Blažene Djevice Marije vorničkog samostana 1639. godine na Gradovrhu, raspitivao se i za fra Petrov grob. Čuo je još od živih svjedoka da je bio "pokopan kao obični brat bez ikakvog biskupskog znaka radi straha od Turaka".

Fra Petar Angelić i drugi svećenici gradovrškoga samostana potvrdili su biskupu, da su dvije i po godine poslije fra Petrove smrti otvorili njegov grob, da bi ispunili želju fra Tome Starijeg iz Olava da bude pokopan u fra Petrovu grobnicu. Otvorili su grob i našli fra Petrovo tijelo potpuno sačuvano. Izgledalo je kao da fra Petar spava. Jedino je imao jedan otvor u blizini nosa. Svećenici i vjernici gledajući u tom sačuvanom tijelu čudo Božje, ljubili su sa poštovanjem njegove ruke i noge. Biskup je zatražio da se grob javno otvori i ispita, ali je, na molbu domaćih franjevaca, odustao od toga. Turska bi vlast svakako saznala o tome otvaranju i optužila ih, da su otkopavali zakopano fra Petrovo blago. Tim bi došle nove globe i nameti. Zato je biskup odlučio, da je bolje grob tajno ispitati, pa je tako i postupio, i ispitao ga 6. IX. 1639. godine. Istinost tvrdnje posvjedočili su svojim potpisima svih petnaest svećenika i sam biskup.

Pripovijeda se da su franjevci iz Tuzle svečano prenijeli iz Gradovrha fra Petrove smrtne ostatke u svoj samostan uz pratnju vjernika. Tom prigodom turski dječaci štapovima i noževima rasporišu njegovo tijelo. Jelenić o toj stvari slijedi Necrologium Bosnae Argentinae.

Radi sveta Života, fra Petrovo je ime stavljeno i u Martirologij franjevačkoga reda, na dan 18. X.

PUTOVANJE IVANA FRANE JUKIĆA U REŽIJI GRADIMIRA GOJERA

Sat vremena prije predstave, u auli tuzlanskoga kazališta, otvorena je izložba **fra Petra Perice Vidića**. Ulja na platnu s kojih vidimo prirodu: krajolici i mrtve prirode.

Perica Vidić po drugi put među Tuzlacima, na obostrano zadovoljstvo!

Nakon fratra slikara, na redu je bilo druženje s, ništa manje zanimljivim, još jednim, bogzna 120 godina starijim fratrom, fra Ivanom Franom Jukićem.

Nisam teatrologinja i neću se upuštati u analizu Gojereve režije i dramatizacije Ljubice Ostojić. Scenografiju i kostimografiju je uradio fra Perica Vidić. Ambijent je scenografski dobro osmišljen, a kostimi naglašeno jednostavni. Dominirajući dekor su bili, zapravo, sami glumci. Pribrajam se onoj skupini gledatelja kojima su u kazalištu najvažnije riječi, tekst! A riječi su u ovoj predstavi bile važne. Tekst je Ivana Lovrenovića. Riječ je o romanu "Putovanje Ivana Frane Jukića" koji je napisan 1977.

Osnovna tema je izričito jasno obrađena; dakle, opsjednutost Bosnom. Fra Ivan Frano Jukić bio je veliki i za Bosnu vrlo važan čovjek. On je već na

Snimci s predstave na Breškama

samome početku predstave prikovan za krevet i bolestan na smrt. U tuđini. Sam. Što mu je, saznajemo gledajući predstavu. Najkraći odgovor neupučenima glasi - Bosna mu je!

Protjeran, s doživotnom zabranom povratka u Bosnu, Jukić je izvan sebe i njegove glasne krike nitko ne čuje. Nisu ga htjeli čuti ni dok je bio pri sebi, kod kuće, u Bosni.

Gojer i ne pokušava izbjeći sentiment.

Gledajući Milenka Iliktarevića u ulozi Ivana Frane Jukića, vidim nešto strašno što se dogodilo jednome čovjeku prije 150 godina i osjećam - sadašnjost je to! Jukić je okružen sve samim nesposobnjakovićima koji možda u biti i nisu loši, ali su puni straha i sasvim navikli na slijepu poslušnost. Želi nazad, u Bosnu; kad mu vele da je tamo kamo želi ići mrak, on odgovara - to je moj mrak.

Na pozornici Narodnoga pozorišta Tuzla, 30. srpnja 2002. godine, kazališna publika bila je u prilici gledati premijernu predstavu Putovanje Ivana Frane Jukića koju je režirao Gradimir Gojer.

Domaćini s glumcima

I danas je mrak, i danas su rijetki oni koji vole taj mrak i koji se žele u njega vratiti.

Vrijeme mraka nije za svakoga zapreka, za neke je ono izazov. I u mračnome se vremenu može opstati, ako se odluči na borbu i djelovanje iz razloga koji nadilaze sebične i uske ciljeve.

Na plakatu predstave je "Raspeće", slika fra Perice Vidića. U završnoj sceni romana Ivana Lovrenovića napisano je - *Sustižući bjesomučno svoju sudbinu, sunuvši kao luda strijela iz nepismenih, azijskih, mračnih dubina Bosne, iz Fojnica, Sutjeski, Varcara, zgužvanih među čeljustima brda i uspavanih pod hladom ravnodušnih šuma, okruživši zemlju i gradove, razapet na krvavom sindžiru rastegnutom između Rima i Stambola, stigao je Jukić u Beč. Da umre. Gluho i daleko.*

Posljednji taktovi u predstavi za koje se odlučio kompozitor Asim Horozić su taktovi današnje bosanskohercegovačke himne. Zvuče daleko. Nijemi. Nema dvojbe, ovu predstavu treba gledati!

Tea PETROVIĆ

NAPRETKOVI STIPENDISTI U BEČU

Od 21. 07. do 14. 08. 2002. godine u Beču se održala IV. Napretkova ljetna škola njemačkoga jezika na kojoj su sudjelovali studenti iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Školu je organizirala HKD Napredak, podružnica Beč, uz nesebičnu pomoć predsjednika prof. Filipa Zloušića. Među njima bilo je i pet Napretkovih članova/stipendista iz Tuzle: Maja Šimić, Jasmina Halilović, Irena Lešić, Ivica Iveljić i Miodrag Pejić.

Pored toga što nam je tečaj pomogao poboljšati znanje (iskreno, za veliki postotak) njemačkoga jezika, upoznali smo i znamenitosti nekadašnjeg središta Austro-Ugarskoga Carstva. Boraveći tamo i obilazeći Beč, uvidjeli smo koliko ovaj prekrasni grad ima zajedničkog sa Hrvatima, te kako je naša kultura vezana za austrijsku. Pa kako i ne bi bila, kad smo pod vlašću tog Carstva bili nekoliko stoljeća?!

Obišli smo najveće znamenitosti Beča: Muzeums Quartier (i, naravno, većinu muzeja u

njemu), Schoenbrunn, Prater, Mobilkom Austria, napravili šetnju gradom i još mnogo toga. Ako smijemo dati svoje subjektivno mišljenje, Kunsthistorisches Museum (muzej povijesti umjetnosti) bio je nešto nevjerojatno! Originali Rafaela, Tiziana, Caravaggia... ostavili su nevjerojatan trag u sjećanju. Također su i ostaci dinosaura, te legende o njihovom nestanku sa Zemlje, koje smo mogli vidjeti u prirodoslovno-povijesnom muzeju Beča (Naturhistorisches Museum), pobudile mnogobrojne interese svih nas. Izuzev razgledavanja grada Beča, bili su organizirani izleti u obližnja brda Kahlenberg i Leopoldsberg.

Pored navedenih aktivnosti, organizirani su redoviti, nedjeljni odlasci na svetu misu u Kirche am Hof. Također smo imali prijem u Veleposlanstvu Republike Hrvatske i u Ambasadi BiH u Beču.

Iako je program bio jako pretrpan, našli smo vremena i za druženje s mladima iz različitih krajeva Bosne i Hercegovine te Lijepe Naše. Družili smo se i upoznali s Napretkovcima iz: Beča, Jajca, Zagreba, Sarajeva...

I na koncu, što nam drugo preostaje, no čestitati Napretku i zahvaliti se svima, posebno prof. Filipu Zloušiću, koji su nam organizirali odlazak u Beč. Sklopili su nam ugodno i korisnim. Bilo je to jedno divno iskustvo. Jedva čekamo naš ponovni sastanak u Sarajevu 28. 09. na obilježavanju 100 obljetnice postojanja Napretka. Hvala Vam!

Irena LEŠIĆ i Miodrag PEJIĆ

DRIJENČA

BLAŽENKA SALAVARDA, SLIKARICA IZ ZAGREBA IZVODI MOZAIKE U CRKVI SVETOGA ANTE U DRIJENČI

Ovoga ljeta u Drenačkoj župnoj crkvi nema uobičajenoga mira očekivanog u ovo doba godine, na ovome prostoru.

Možda sam se zaletjela kad kažem da je u Drijenči ljeti mirno, jer, zapravo, Drijenča jedino i oživi ljeti, kada se sa širina bijeloga svijeta na odmor kući vrate njezini raseljeni stanovnici.

Blaženka Salavarda nije u Drijenču došla svojoj kući, ona je došla Božjoj kući, kao gost koji donosi najplemenitiji dar kojemu se raduje svako katoličko srce sa obronaka majevičkoga gorja.

Svakoga dana ova umjetnica neumorno radi na izradi mozaika koji će uljepšati drenačku crkvu i još jednom potvrditi da su naše bosanske crkve, skrivene od očiju ljubitelja umjetnosti i udaljene od značajnih europskih prometnica, u Božjim planovima ucrtane na najvažnijim povijesnim putovima. One su oko Stvoriteljevo, budno bdiju nad našim životima, strpljivo čekaju ljubitelje ljepote i prisno se otvaraju onome tko ih zavoli.

Blaženka Salavarda sudjeluje u jednom velikom poslu koji se u Bosni stoljećima odvija na različite načine, ali ponajmanje načinom kojim ova umjetnica stvara. Pišući uvodnik za katalog "Mozaici o Kristu", M. Jozić uspoređuje stvaralačke činove u kojima je, s jedne strane, izričajno sredstvo boja, a s druge, "...puki komadi jednog raskomadanog, usitnjenog, seciranog i u tome smislu ubijenog nečeg, a iz kojih se treba roditi istinsko jedinstvo..."

Čini se da je stvaralački čin umjetnika mozaika za M. Jožića superioran čin stvaranja bojom.

Susret na putu u Emaus, 1996.

M. Jozić piše: "Mozaici B. Salavarde rađeni su po narudžbi i za potrebe sakralnih prostora, čime su u sadržajnom vidu unaprijed određeni: svi su oni *slike Krista*. Pada u oči da je na Salavardinim mozaicima Krist uvijek smješten usred ljudi. Crta apsolutnog Pantokratora kozmičkih razmjera - koju Krist nedvojbeno ima - ovdje je znatno ublažena u korist Krista za ljude povijesti. Time je uspostavljena ravnoteža između vertikalne i horizontalne u teološkom vidu i ujedno pojačana egzistencijalna dramatika spasenja. Ono se, naime, događa uvijek i jedino u povijesti, ali kao prevladavanje povijesnih zadatosti. Krist na Salavardinim mozaicima jest i ostaje s ljudima, no ne nestaje među njima: naprotiv - on je stožer koji drami egzistencije osigurava mogućnost sretna završetka.

Drama suvremenog religioznog iskustva dobila je na Salavardinim mozaicima primjeren likovni izraz. U napetosti između smirenosti Krista i uznemirenosti ljudi - koja nije jeftino uklonjena već, naprotiv, izdržana - stvorena je sinteza iz koje djelo živi i koja ujedno izražava temeljni doživljaj svijeta današnjeg kršćanina. Za razliku, naime, od bizantskih mozaika s kojih na nas gleda Krist od koga nas dijeli naša povijesnost, Krist na mozaicima Blaženke Salavarde pruža ruke ljudima usred povijesti. Sakralno se ovdje zato ne oživljava kao neka nadpovijesna ili povijesti suprotstavljena stvarnost, nego kao jedna dimenzija jedne stvarnosti ljudskog života u povijesti: njezina najvažnija".

Osobni susret s Blaženkom Salavardom potvrđuje Andrićevo viđenje umjetnika, čovjeka koji malo govori, pogotovo o sebi, izbjegava vlastiti publicitet svake vrste osim one koja je nužna i neizbježna.

Umjetnica ne "silazi" u Tuzlu, izbjegava ikakav društveni život, sva je okrenuta svome svijetu, svojoj tajni Uskrsnuća i Krštenja koju ćemo uskoro ugledati na zidovima pokrajnjih oltara crkve sv. Ante u Drijenči.

M. PETROVIĆ

USPOMENE S LIJETOVANJA

VITER

List župa:

ZAOSTROGA, DRVENIKA, PODACE I BRISTA

Ove godine sestra Klementina (motra) katehistica iz tuzlanskoga samostana odmarala se u Zaostrogu. Nije to bio odmor kakav bi trebao biti. Sestra ima zdravstvenih problema pa je to više bilo bolovanje uz prinudan odmor.

Sestra Klementina, radoholičarka i osoba od svakoga reda i zanata, boraveći u Zaostrogu uočila je zanimljiv časopis što ga izdaje tamošnji Franjevački samostan. Donijela je jedan primjerak (istina, s malo starijim datumom). Kada mi je ponudila da u Glasniku predstavimo Viter, pomislila sam da se radi o nekome časopisu na albanskom jeziku (N. B. sestra je Albanka). Nije me sram priznati to neznanje, ali, evo, za sve one koji do sada nisu znali, predstaviti ćemo zaostroške novine:

VITER je ime koje je časopis pozajmio od planinskoga vrha što se diže ponad Zaostroga. Inače, kako o tome piše fra Nikola Radić, ime je nastalo od latinskoga naziva (Mons) *viperæ* (zmijsko brdo).

- U Starome zavjetu kad je židovski narod izlazio iz Egipata, napale su ga otrovnice pa je mnogo naroda poginulo. Bog je naredio Mojsiju da napravi mjedenu zmiju i podigne je na drvo (valjda u obliku križa). Svatko koga bi ujela zmija pogledao bi na križ i ozdravio. Sveti oci tumače da je taj znak bio predznak križa Kristova. I kao što su zmije trovale židovske ljude, tako je i zmija istočnog grijeha zatrovala cijeli ljudski rod koji će se spasiti jedino pogledom na križ - po sv. Krštenju i vjeri u Isusa Krista. -

Ova simbolika na koju nas upućuje zaostroški fratar zanimljiva je i inspirativna.

Zaostrog je dalmatinsko mjesto u kojem je većina Tuzlaka ljevala. Priča se da je preko ljeta lakše Tuzlake sresti u Zaostrogu (na makarskoj rivijeri, uopće), negoli u Tuzli. Zato ga ne treba posebno predstavljati. Ali, evo, navest ćemo epske deseterce fra Ivana Despota koji je s ljubavlju pjevao o Zaostrogu: Zaostrog je primorsko svetište i žrtvenik nigda neokaljan; Gdje se misli od mila raztuplu. Gdje se oči put nebesa dižu. Gdje uz divne visoke svodove Uzdas se Bogu u vis krile Blagorodnih plemenitih duša.

Sestra Klementina je sve tekstove iščitala i (pretpostavljam!) posebno uočila spominjanje imena dvojice Albanaca čija su imena navedena u hrvatskoj transkripciji. (Jure Kastriotić i Đord Fishta). Bržno je na margini napisala Gjergj Kastrioti i Gjergj Fishta.

Radi se, naime, o dobrom prilogu fra A. Ribičića *Uspomena na fra Andriju Kačića-Miošića u prošlosti i sadašnjosti*, u kojemu se navodi podatak da je albanska pošta izdala marke s likovima ovih triju velikana. Pravopisna intervencija sestre Klementine dobro je upozorenje svima koji zaboravljaju da je hrvatski pravopis etimološki i da nikada ne znaš kada i gdje će te zaskočiti neki jezični čistunac!

Isto tako, primjer sestre Klementine ne bi trebao biti usamljen.

Svi smo mi ovoga ljeta nekamo putovali na odmor. Tko je od nas mislio na *Hrvatski Glasnik* i pri povratku donio neki prilog njegovu sadržaju? A sigurno je da se u većini naših krajeva izdaju različita glasila koja, između ostaloga, imaju zadaću i da nas približavaju jedne drugima.

DESETI INTERNACIONALNI BIJENALNI FESTIVAL PORTRETA TUZLA 2002.

Međunarodna galerija portreta Tuzla ove godine priredila je Deseti INTERBIFEP, tradicionalnu manifestaciju koja se u organizaciji Galerije održava od 1980. godine.

Ovogodišnji Deseti INTERBIFEP održava se od 20. kolovoza od 20. listopada. To je jedna od najstarijih likovnih manifestacija u Bosni i Hercegovini s međunarodnim predznakom. Na ovogodišnjoj izložbi sudjeluje 117 umjetnika iz 26 zemalja Europe, Azije, Afrike i Amerike, s preko 300 djela, crteža i grafika. Kao prateće manifestacije upriličena je i izložba **Emira Dragulja i Safeta Zeca.**

Na ovogodišnjoj izložbi zastupljeni su umjetnici iz Argentine, Armenije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Češke Republike, Danske, Estonije, Francuske, Hrvatske, Irske, Italije, Japana, Jugoslavije, Latvije, Litvanije, Mađarske, Makedonije, Maroka, Norveške, Njemačke, Paragvaja, Poljske, Rusije, Sjedinjenih Američkih država, Slovenije i Ukrajine.

Kao i na dosadašnjim izložbama i na ovogodišnju izložbu pozvani su do sada nagrađeni autori, nosioci Velike diplome za crtež i grafiku. Već ustaljene nagrade Velike diplome za crtež i grafiku bit će dodijeljene tijekom održavanja izložbe. Uz to će biti dodijeljene nagrade otkupne Međunarodne galerije portreta, Nagrada za crtež "Ismet Mujezinović", Nagrada Otvorenoga grada umjetnosti Srebrenik, Nagrada "Haim Džems Pinto" kao i nagrada publike koja se dodjeljuje po završetku izložbe.

U realizaciji ovogodišnjeg INTERBIFEP-a, svoju pomoć je dala Općina Tuzla, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport

Promocija nagrađenog romana

NETKO DRUGI

Nagrada **Meša Selimović** za najbolji roman objavljen 2001. godine dodijeljena je književniku **Marinku Koščecu** iz Zagreba, autoru romana NETKO DRUGI.

Predstavljanje romana održano je u Teatru Kabare hotela Tuzla, 20. srpnja 2002. godine u organizaciji Općine Tuzla i Izdavačkoga poduzeća Konzor iz Zagreba.

Uz autora Marinka Koščeca dobitnika nagrade Meša Selimović za 2001. godinu, o nagrađenom romanu i o nagradi govorili su gospoda Nedžad Ibrahimović i Jasmin Imamović.

Nagrada Meša Selimović dodjeljuje se svake godine za najbolji roman objavljen na bosanskom, hrvatskom, srpskom i crnogorskom govornom području.

Tuzlanskog kantona, Federalno ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Sarajevo. Izložba je postavljena u prostoru Međunarodne galerije portreta, i prostoru Međunarodnog ateljea "Ismet Mujezinović".

Iz uvodne riječi načelnika g. Jasmina Imamovića:

... *Ljubav i težnja ka savršenstvu, osnovna su snaga našeg trajanja i eliksir ljudske besmrtnosti. Sa onim što je bila, što jeste i što će možda biti, Tuzla ponekad liči na neobično metafizičko podneblje u kojem je pravim čudom postignut poseban kozmički sklad. Ona će ostati nespoznata i nesaznatljiva svima osim Njima, svima osim velikim čuvarima Njenog plemenitog duha,*

PROMOCIJA KNJIGE

AKO NAS UPOZNATE - BITI ĆEMO SRETNJI

UG "Majke hendikepirane djece TK" - Tuzla, pored inih aktivnosti, uspješni su i u izdavačkoj djelatnosti i pisanoj riječi. Izdavači su knjige **"Ako nas upoznate - bićemo sretniji"**, čiji su autori uvažene ličnosti, **R. Tomić, A. Franca, S. Arnautović, M. Ilićević i Lj. Kasumović**. Recenzenti su: **prof. dr. Behija i Faruk Čišić**, urednik, **mr. Ruža Tomić**, tehnički uredio studio **"BoDo"** Tuzla, štampao, **"Sutigraf"** Tuzla u 500 primjeraka.

Nešto više o izdanoj knjizi "Ako nas upoznate - bićemo sretniji", doznajemo od mr. Marice Ilićević, jedne od pet autora, koja između ostaloga iznosi.

"Nastojimo da se djeca i omladina ometena u razvoju bolje upoznaju i nađu svoje mjesto u društvu u kome žive, te, da im se osigura ravnopravan tretman sa normalno razvijenim osobama.

Knjiga je prvenstveno namijenjena roditeljima, odgajateljima, profesorima, defektolozima, psiholozima, pedagogima, socijalnim radnicima kao i studentima koji žele bolje upoznati kategoriju djece i omladine ometene u razvoju", naglasila je mr. Ilićević, te dodala: "U knjizi su predstavljene jako osjetljive teme o kojima se u našoj stručnoj literaturi, periodici i tisku rijetko pisalo, kao što su: seksualni odgoj razvijene djece, starenje i mentalni hendikep i niz drugih, gdje svaka tema predstavlja cjelinu za sebe i može koristiti onima kojima je namijenjena, a sve skupa čine jednu cjelinu.

U ovu knjizi su predstavljena i iskustva o radu Udruženja građana "Majke hendikepirane djece TK" - Tuzla, prve asocijacije ove vrste na području BiH, koja se bori za kompleksnu rehabilitaciju i druga prava djece i omladine ometene u razvoju. Ova asocijacija želi djecu dovesti u isti položaj sa normalno razvijenom djecom sukladno članku 23. Konvencije o pravu djeteta, kao i drugim svjetskim konvencijama o ljudskim pravima", naglasila je mr. Marica Ilićević, jedna od pet autora knjige "Ako nas upoznate - bićemo sretniji", čiji je izdavač UG "Majke hendikepirane djece TK" Tuzla.

A. ŠIMIĆ

Na otvaranju izložbe...

ljudima - djelima, poput slikara: Đorđa Mihajlovića, Adele Ber, Haima Pinte, Kristijana Krekovića, Franje Ledera, Meme Derviševića.

U Tuzli je Mihajlo Crnogorčević osnovao najstariji profesionalni teatar u Bosni i Hercegovini, Tuzlaci su pisci Hevaia Uskufi (autor jednog od najstarijih rječnika na Balkanu), Stjepan Matijević, Matija Divković i Derviš Sušić. Tuzla je danas vlasnik najveće nagrade za roman na Jugoistoku Europe, nagrade koja nosi ime velikoga bosansko-hercegovačkog i tuzlanskog pisca Meše Selimovića. I konačno, Tuzla je grad najvećeg bosanskohercegovačkog slikara dvadesetog stoljeća i jednog od najvećih slikara kojeg je jugoistok Europe ikada imao, grad slikara u čijem likovnom hramu već deseti put organiziramo ovaj veliki festival umjetnosti, Tuzla je grad Ismeta Mujezinovića...

Ovo je značajan kulturni i likovni događaj važan za kulturu našeg grada, kantona i Bosne i Hercegovine, i bilo bi veoma uputno da se organiziraju posjete učenika i studenata našega Kantona. Izložba osim svoje umjetničke ima i značajnu pedagošku ulogu i značaj. Otvorena je do 20. listopada.

Čazim Sarajlić

Tuzlanska i bosanska epizoda dr. Ive Pilara (1905 - 1920), IV. nastavak

POTPORA MODERNOJ UMJETNOSTI

PIŠE: Anto CIGELJEVIĆ

Onima, pak, koji tvrde da je secesija nemoralna, odgovara protutvrdnjom da je ono što se nadaje kao tobožnja nemoralnost, za misaonoga promatrača nešto posve suprotno - ideja dubokoga moralnog sadržaja. Time je implicitno kritičare secesije, odnosno moderne, prokazao kao neintelektualce, budući da biti intelektualcem za njega očito nije pitanje staleške ili profesionalne pozicije, nego prvenstveno osobnog stava spram života, osobito spram društvenih kretanja svakoga pojedinca.

O vladajućem moralu, pak, s čijih prešutnih pozicija i dolaze napadi, ustvrdio je da je dvostruk, dvoličan i da se, upravo, protiv dvoličnosti treba boriti moderna umjetnost. Napao je ne samo "stare", nego i neke od po danas nepromijenjenih postulata koncepcije čovjeka i morala. On ne priznaje da u čovjeku postoje misli i osjećaji sami po sebi nemoralni koje ne treba prikazivati umjetnički. Zlo je u zloj namjeri, zlo je u instrumentalizaciji čovjeka, a ne u čovjeku samome. Protivnicima moderne je proučio da su licemjeri, da napadaju tako što diskutiranoj pojavi dvolično podmeću, kao njemu, svoju vlastitu opačinu.

U posljednjem se poglavlju te rasprave Pilar dotaknuo konkretne povijesne situacije, sugerirajući da je novi smjer u umjetnosti svojom psihološko-subjektivističkom naravju ujedno velika prilika za slavenske narode, pa tako i za Hrvate. Pojava secesije u Hrvatskoj može se tumačiti, dakle, kao umjetničko ostvarenje kolektivnoga nacionalnog senzibiliteta. Ujedno, za njega je to simptom da je u Hrvatskoj prošlo vrijeme rodoljubnog patetičnoga diletantizma i da hrvatsko općinstvo traži "djela prave umjetničke vrijednosti, a prosuđuje ih svjetskim mjerilom". Zrelost receptivnog potencijala hrvatske publike Pilaru je jamstvo opće nacionalne, pa time posredno i političke zrelosti: "To je samo posljedica uvjerenja, da je naš narodni opstanak na svaki način osiguran".

Pilar, zapravo, tek modernu doživljava istinskim prekidom preporodnoga književnog utilitarizma i diletantizma, te upravo u njoj vidi priliku nadoknaditi tradicijski višedesetljetni zaostatak za aktualnim svjetskim umjetničkim i kulturnim tijekovima. Pilar je prvi shvatio da se radi o jedinstvenom umjetničkom pokretu te da je moderna u sebi koncepcijski prilično razuđena, kako idejama tako i kvalitetom. Objektivno od kraja, intelektualno iznimno pošten, napomenuo je i kako stanovite nekvalitetne komponente moderne daju za pravo i nekim negativnim stavovima o pokretu. Time je ujedno razlučio objektivne prigovore od apriorističkih negatorskih napada "starih".

REFLEKSIJE O KNJIŽEVNOSTI

Tri godine nakon studije Secesija, Pilar je ponovno na književnom polju, ovaj put kao prigodničar. Dakle, ne pojavljuje se više kao polemikar, ali u tome prigodničarstvu prepoznajemo siguran, znalacki stav književnog stručnjaka, što nije bio samo formalno, jer razina njegove obaviještenosti o književnosti nije zaostajala za perima profesionalno vezanim za književni život i znanost o književnosti. U članku "O stogodišnjici rođenja dr. Franceta Prešerna", slovenskoga pjesnika, objavljenom u sarajevskoj Nadi 1901., on piše u duhu slavenske uzajamnosti, na tragu panslavenskih ideja, što, imajući u vidu cjelokupan njegov rad, može donekle i iznenaditi. Obzirom na njegova tematski središnja djela, može se površno pomisliti kako je Pilar bio isključivo kroatocentričan autor.

No, iako mu se i u novije doba spočitavalo, Pilar nikada nije bio nacionalno isključiv. Čak i u "Južnoslavenskom pitanju", svome najvažnijem djelu, napisanom početkom prošlog stoljeća u Tuzli i objavljenom 1917. i 1981., dva izdanja, u Beču, na njemačkom jeziku, on ne nastupa ni nacionalno ekskluzivno ni poopćeno protusrpski. On samo prikazuje opasnost jedne nacionalne ideologije, ne trpajući svakog pripadnika jednog naroda obvezatno u isti tor. Potonji prigovori, podmetanje Pilaru nekakve srbofobije ili, kako smo u nekoj hrvatskoj novini imali prigodu pročitati, čak izjednačavanje njegovih intelektualnih okvira s ustaškom ideologijom, nevjerojatno je naivna ili namjerna zamjena teza.

Ovaj članak o Prešernu nastao još u državnim okvirima, čijim se asimilatorskim težnjama odupiralo i idejama slavenske uzajamnosti. U slavenskom profilu, u njegovoj afirmaciji Pilar je htio učvrstiti i afirmaciju hrvatskoga naroda, ne zaboravljajući pritom hrvatsku narodnu samobitnost i hrvatski nacionalni interes. Otuda i ova ponešto patetična, romantičarska slika, u kojoj je Prešern bio "čovjek Slaven, prebogat duše, a prejaka osjećanja, čovjek koji je s takova bogatstva silno patio, a u patnji pjevao krasne pjesme, najkrasnije što ih dosele ima bratski slovenački narod".

Osobito je zanimljiv ulomak, a zbog njega ovaj članak i jest relevantan, u kojemu se razjašnjava inače krucijalno pitanje svakog bavljenja književnošću - ono o odnosu književnosti i književnika. Zapravo, u širem kontekstu, to je pitanje o odnosu književnosti i stvarnosti, koje se u književnoj znanosti rješava do

danas, bez perspektive konačnog rješenja. Obzirom na cjelokupno intelektualno obzorje svoga djela, Pilar je ovdje ponudio pomalo neočekivanu koncepciju: "U skupu djela svakoga pjesnika reflektira se čovjek, reflektira se skup doživljaja što sačinjavaju njegov život, reflektira se njegova sudbina. Iz ovoga skupa iskristaliziraju se uvijek neke stanovite ideje, koje u životnoj dogodovštini igraju najveću ulogu. Ove se misli zbog toga i u poeziji njegovoj najoštrije izrazuju, te postaju karakteristične za dotičnog pjesnika, postaju nekud njegove duševne vodilje".

Iako je modernizam, navlastito bečki, zahtijevao čitanje koje nije obavijesno nego osjećajno-identifikatorsko, teško da bismo osjećajni subjekt modernističkog teksta, preciznije govoreći, implicitnog kao i pragmatičnog autora unutar tekstovne kategorije, mogli poistovjetiti s konkretnim, povijesnim autorom, kako je to u ovom znakovitom ulomku učinio Pilar. Doduše, on govori o odnosu refleksije, ali ne na način koji bi posve isključio mogućnosti identifikacije književnog i povijesnorecentnog svijeta. Duhu modernizma, Pilar se bespričuvno priklonio, ali je ipak prvenstveno sociološki pristupio književnosti i umjetnosti.

(NASTAVIT ĆE SE)

PRIMJER RARITETNOGA PRIJATELJSTVA

Sto četrdeset godina traje prijateljstvo obitelji Pavić iz Gornje Obodnice na Majevici i obitelji Bojadžić u Tuzli.

Sjećam se djeda Ive Pavića kako je u hrvatskoj narodnoj nošnji, s torbom preko ramena, dolazio mojoj neni u Džindić mahali.

Postavi se sofa (mali drveni niski stol) za kojim sjede: djed Ivo i nena Ruvejda. Djevojka sa ognjišta donosi jelo u bakrenim tanjurima i postavlja na sofru. Tada počinje ritual molitve pred jelo.

Djed Ivo se krsti, a nena Ruvejda drži uzdignute ruke i govori molitvu "Elham". Poslije molitve počinje ručak. Redaju se jela jedno za drugim, a ja kao dijete sudjelujem u tome ritualu, posmatram to sve sa dječjom radoznalošću.

Poslije ručka ponovno je molitva. Djed Ivo iz svoje torbe ostavlja na sofri: sir, kajmak, pekmez i odlazi, ispraćen od ukućana kako dolikuje gostu.

Sada u sjećanju na prijateljstvo kao raritet, doživljavam pozitivnu energiju koja je zračila u susretu prijatelja.

Poslije izvjesnog vremena moja nena sa sinom, kćerkom sjednemo u kočije i idemo u posjetu Pavićima na Majevicu. Nose se pokloni po tadašnjem običaju: kava, šećer, mirisni sapuni i svilene marama za žene.

Dok putujemo, ja radosna kao dijete posmatram predivne predjele planine Majevice i radujem se susretu sa mnogobrojnom obitelji Pavića.

Glavna kuća sa ognjištem u sredini, a oko su drvene kuće sinovi, snahe i unučad. Pavići su tada bili velika obiteljska zajednica.

Suživot, poštovanje, rad, red. Znalo se bez pisanih zakona, po tradiciji. Ta velika zajednica okupljala se u djedovoj kući za vrijeme objeda i obiteljskih dogovora, a onda su članovi obitelji odlazili na kopanje, oranje, kosidbu, branje voća, pečenje rakije, već prema godišnjem dobu obavljali su se poslovi.

Žene u obitelji Pavić su kuhale, plele, tkale tkanine od kojih su šile narodnu nošnju, a djevojke su tu nošnju maštovito vezle i ukrašavale umjetničkim narodnim šarama. Obuća su bili opanci, koji su sami Pavići pravili od kože domaćih životinja. Nije se ništa kupovalo u gradu, Majevičani toga doba bili su sami svoji proizvođači hrane, izrađivači svih odjevnih predmeta. Nedjeljom i praznikom nije se radilo. Išli su u crkvu u Breške. Poslije mise u crkvenom dvorištu sviralo se, pjevalo, veselilo, poslije toga svečanog predaha odlazilo kućama.

Ovo raritetno prijateljstvo obitelji Pavić i Bojadžić nastavlja snaha djeda Ive, Cvija, dolazi u posjet mojim roditeljima sa kćerkama: Milijkom i Mandom. Moji roditelji sada odlaze našim fijatom kabriolet Pavićima u Obodnicu uz obostranu radost. Moji roditelji iz ljubavi Mandu Pavićku zovu naša Manduša.

Porodica Bojadžić imala je u Obodnici dvije njeve, a zvale su se Torina i Zovik. Moja mama odvela je svoje tri sestre u tadašnji "Kameniti sud" koji se nalazio u blizini stare katoličke crkve u Tuzli, i u tom sudu poklonili su u grunt Pavićima svoje njeve: Torinu i Zovik. Prijateljstvo nastavljamo: Manda Pavić udata Stjepanović i ja. Posestrile smo se.

Jednoga dana dođe mi Mandin sin Vlado i kaže. Ja se ženim, poslala me mama i pita da mi budeš kuma. Pripremila sam se za kumstvo i svadbu i sa svojim suprugom otišla kumi Mandi i Marjanu.

Svadba je provedena uz komšije, tamburu, pjesmu, veselo, nezaboravno, igrala sam kolo kao kuma i radovala se.

Selo Stjepanović ne postoje više, raseljeno je, porušeno. Moja kuma Manda sada živi sa kumom Marjanom i svojom djecom u Tuzli. Prijateljujemo i dalje, ali sa nama, jer smo starice, nestaje prijateljstvo.

Mandina kći, Marcelija, živi u Hrvatskoj, a moja kći, Džana u Srbiji, nema tko više da nastavi ovo predivno raritetno prijateljstvo.

Nasiha DŽUMHUR-VASIĆ

KONCERT

X

INTERNACIONALNI BIENALNI FESTIVAL PORTRAETA
CRTEŽ I GRAFIKA '02 TUZLA - BOSNA I HERCEGOVINA

INTERBIFEPI

INTERNATIONAL BIENNIAL EXHIBITION OF PORTRAIT
DRAWINGS AND GRAPHICS '02 TUZLA - BOSNIA AND
HERZEGOVINA

JAZZ QUARTET - SENSITIVE

Odmah na početku dužni smo reći da je koncert JAZZ QUARTET-a SENSITIVE iz Rijeke bio prvi koncert u jedno, kada je muzika u pitanju, u ovom prostoru. Održan je naime u Međunarodnom ateljeu Ismeta Mujezinovića, a u sklopu X. Internacionalnog bienalnog festivala portreta, crteža i grafika - Tuzla 2002. godine. O aktiviranju ovog vrlo atraktivnog kamernog prostora, toliko ugodnog i za oko i za uho, direktor ove kulturne institucije **Čazim Sarajlić** kaže:

"Poslije dva zapažena koncerta održana ovih dana u Sarajevu JAZZ QUARTET SENSITIVE iz Rijeke prezentirao je 8. rujna i tuzlanskoj publici svoj potvrđeni i u velikoj mjeri afirmirani stil Latino - američke džez muzike bazirane u najvećoj mjeri na kompozicijama u ritmu bossa - nove, a iz opusa opet najvećeg brazilskog autora 20. stoljeća Antonia Carlosa Jobina".

Bio je to zapravo, zvučno oplemenjen, a u solo improvizacijama virtuozno i senzitivno prezentiran program, koji je publika prihvatila sa vidnim oduševljenjem upućujući vrsnim muzičarima na sceni - burne aplauze. I ne samo to - već poslije desetak odsviranih i otpjevanih taktova muzike osjetio se u prostoru atelja onaj tako rijetki jazz fluid i to sa obje strane - jedan je plijenio publiku, a drugi stimulirao muzičare. Rezultat je bio vidan - jazz bossanova zvučala je u kristalno čistom i do perfekcije originalnom obliku. Inače, riječki Jazz-kvartet Sensitive čine četiri vrsna muzičara:

- bubnjar je **Tonči Grabušić** koji iza sebe ima bogato iskustvo muziciranja u pop, rok i fank grupama. Inače Grabušić je jedini muzičar iz grupe koji je dobitnik dva Porina za jazz.

- Drugog člana kvarteta **Henry Radanovića** basista danas smatraju najboljim basgitaristom u Hrvatskoj i gotovo nezamjenjivim studijskim muzičarem na mnogim nosačima zvuka. Našoj publici on se predstavio kao talentirani muzičar briljantnog osjećaja za jazz.

- **Meri Trošelj** je vokal kvarteta Sensitive i dobitnica je mnogih nagrada i priznanja, interpretatorka osebujnoga glasa i osjećaja, zapravo, ona je pjevačica sa neizmjereno puno osobnoga filinga.

- vođa kvarteta je gitarist **Darko Jurković** **Charlie** koji je 1997. godine diplomirao na Jazz Akademiji u Grazu, muzičar velikog iskustva, koji je do sada nastupao sa mnogim velikanima jazz te na brojnim festivalima u Europi i Americi. Jurković se prepoznaje i po jednoj rijetkoj posebnosti - on virtuozno i fascinantly svira i improvizira u takozvanoj tapping-tehnici, svira s dvije ruke istovremeno, što je ne tako davno kao tehničku novost uveo čuveni američki gitarista Stanly Jordan.

Ostaje nam još da naglasimo kako je kraj jazz koncerta naša publika dočekala na nogama i uz aplauze oduševljenja upućene gostima iz Rijeke što je još jedan dokaz da se u Tuzlu vraća tradicija jazz.

Branislav ŠTUMPF

IZLOŽBA SLIKA

VINKO LAMEŠIĆ DESET SLIKA

U Teatru Kabare Hotela "Tuzla" otvorena je 6. rujna 2002. godine izložba slika g. Vinka Lamešića.

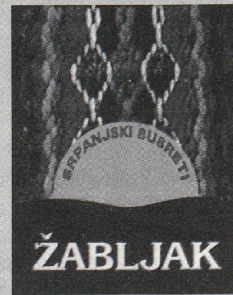
O stvaranju Vinka Lamešića govorio je akademski slikar g. Fuad Kasumović, a izložbu je otvorio pomoćnik ministra za obrazovanje, nauku, kulturu i sport TK, gospodin Zlatko Dukić.

Vinko Lamešić je izlagao u zemlji i inozemstvu. Imao je 12 samostalnih i 13 skupnih izložaba.

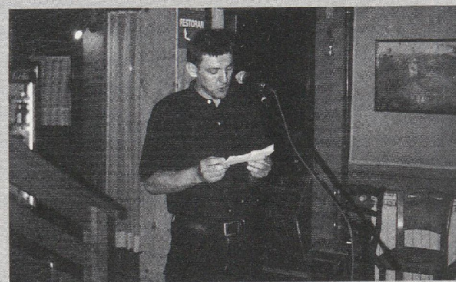
Ova izložba organizirana je u okviru Ljeta u Tuzli pod pokroviteljstvom Općine Tuzla, a sponzori su bili Turistička zajednica Tuzle, Matisa Breške, Medikallux d.o.o. Tuzla i BINGO Tuzla.

SRPANJSKI SUSRETI ŽABLJAK 2002.

U Mjesnoj zajednici Žabljak održana je 50. jubilara tradicionalna kulturno-zabavna manifestacija "Srpanjski susreti Žabljak 2002." u vremenu od 20. do 27. srpnja 2002. godine.

G. Dragan Brković otvara srpanjske susrete...

Kulturnu manifestaciju službeno je otvorio gospodin **Dragan Brković**, načelnik Općine Usora koji se tom prigodom posebno zahvalio prijateljima HKD Napredak iz Tuzle, uz čiju je pomoć postavljena izložba slika sa Međunarodne likovne kolonije "Breške 2002", a u prisustvu gospode **Jurja Novosela i Zvonka Bosankića**.

U okviru Srpanjskih susreta priređen je i dječji glazbeni festival pod nazivom "Mladost protiv ovisnosti".

Igrama, plesovima i pjesmama iz Bosne, Slavonije Baranje, vojvodine i Dalmacije mnogobrojnim gledateljima predstavili su se članovi Folklornog ansambla "Matija Gubec" iz Donjeg Miholjca, HKUD "Zovik", KUD "Josip Lovretić", Otok, IFS "Bobovac", Kakanj, KUD "Naši korijeni" Bistrica, Žepče, KUD "Izudin Mulabecirović - Izo", Jelah i KUD "Izvor", Žabljak. Procjenjuje se da je nastupilo oko 700 sudionika kroz nekoliko dana, a susrete je odgledalo više od 10.000 posjetitelja.

G. Juraj Novosel prima Zahvalnicu

Samo kilometar od ovog znaka je tržnica Arizona na 60 hektara

NEKA CVJETA ARIZONA

Nakon što je 1995. godine potpisan Daytonski mirovni sporazum, i nakon što su početkom 1996. godine cestom Osijek - Orašje - Tuzla - Sarajevo, i dalje počele pristizati prve kolone motomehaniziranih NATO snaga na čelu s Amerikancima da čuvaju mir u BiH, nekome je sinulo u glavu da bi bilo dobro otvoriti tržnicu Arizona na crti razgraničenja između dva entiteta, Federacije BiH i RS. Odluka je pala na, od vjekada, besplodno posavsko tlo u selima Porebrice, Dubrave i Cerik. Kada su, preko pontonskoga mosta na Savi u Orašju, prešli prvi transporter i tenkovi i nakon što su odmakli tridesetak kilometara od Orašja, logističari i pronicljivi gospodari rata i mira naišli su na "posavsku ratnu pustinju". To ih je izgleda asociiralo na veliku američku pustinju Arizona, u istoimenoj saveznoj državi Arizona. I neko je rekao da će se ovdje stvoriti sigurni prostor gdje će, do jučer zavađeni, Bosanci razmjenjivati robe, trgovati, sastajati se, utirati putove za pomirenje.

ZATVORITI ARIZONU

Od otvaranja, sada najveće tržnice u Europi, Arizone, prvi organizirani Tuzlanski kanton stalno je na nju mrko gledao. Pošto se manjim dijelom nalazi na njegovoj teritoriji (veći dio je RS i Distrikt Brčko), tuzlanski čelnici i financijeri stalno su insistirali na zatvaranju tržnice Arizone. Što se više pri-

tiskalo na njeno zatvaranje, Arizona je sve više cvjetala. Danas je najveće sajmište, tržnica, trgovište na Balkanu. Tu su robe od Makedonije do Slovenije i Mađarske, pa kineska Robna kuća, na tisuće malih čepenačkih radnji s vrijednim robama. Tu se mogu kupiti robe od igle do lokomotive, po znatno nižim cijenama nego na trgovinama u susjednim gradovima. Jest da je često rizično uzeti neke tehničke robe, ali je činjenica da se za kupljenu bijelu tehniku danas već dobivaju garantni listovi. Država (ako je ima!?) jest ostajala bez nekih svojih prihoda, ali ona ih ovdje nije ni zaslužila, jer nije Arizonu izgrađivala. Iz okolnih sela brojni bivši ratari, preko noći, "prekvalificirali" su se u trgovce (čitaj švercere). Kažu nam na Arizoni da samo iz najvećeg posavskog sela Vučkovaca na pijaci Arizona oko 200 zemljoradnika ima svoje tezgje. Ujutro rano i navečer kasno su na njivama, a preko dana na Arizoni.

I tako je Arizona u državi BiH, umjesto da umre, postala toliko poznato mjesto razmjena roba i pomirenja ljudi, da je stekla poziciju da preraste u gradić oko 7.000 stanovnika, i tko zna koliko butika, tržnica, benzinskih crpk, motela, stambenih blokova. Kao dijete koje je odraslo na sadašnjoj Arizoni, dobro se sjećam da je taj prostor prije pedesetak godina u selima oko bosanske Arizone nazivan Pašinac. To vas sigurno asociira na ispašu stoke. Točno je tako. U tim šumama oko Arizone bilo je mjesta za ispašu stoke.

IZ SADRŽAJA POSLANICE

Dr. Justin Sp. Popović: Svetosavlje kao filozofija života (III)

GODIŠNJICE I JUBILEJI: Rade Bjekić: Prosvjetin stoti rodendan; Prosvjetina molba Zemaljskoj vladi (Kosta Stankić); Rade Bjekić: Bez sredstava, Bez prostorija; O radu Prosvjete u 2001. godini; Danilo K. Vidović: Čvrsta vjera i nada; Sto petnaest godina od osnivanja srpskog pjevačkog društva "NJEŠOŠ" u Tuzli (Vitimir Pavlović).

KNJIŽEVNO I NAUČNO NASLJEDE: Dr Dragutin Bučić i dr Risto Jeremić, Dva istaknuta imena (Vitimir Pavlović); Drag. A. Bučić: Njegov veliki petak; Drag. A. Bučić: Večeri kraj reke; dr. Drag. A. Bučić: Borbe kod Tuzle 1878. godine; dr. Risto Jeremić. O poreklu stanovništva tuzlanske oblasti;

Seljani su iz susjednih sela ujutro znali otjerati stoku na ispašu bez čobana. A uvečer su odlazili po svoje stado koje se nije nigdje izgubilo.

NEKOM RAT, NEKOM BRAT

I došao je rat. A rat je nekome rat, a nekome brat. Ono što nije ništa vrijedilo poslije rata, zahvaljujući, svakako, izgrađenoj prosječnoj cesti Orašje - Tuzla - Sarajevo, dobilo je cijenu. Placovi pored ceste dobili su visoku cijenu, a mrtvaja, zemlja na Arizoni postala je skupo građevinsko zemljište. Tko se na vrijeme dosjetio i odmah po otvaranju Arizone zakupio (u besćenje) veće površine državne zemlje, dobro je profitirao. Šest godina je uz minimalne nadoknade općini Ravne-Brčko (ratna općina) od prometa ilegalnih roba stjecao dobar profit. Vlasnici, zemljoradnici, parcela oko Arizone (sela Dubrave, Porebrice, Cerik, Avramovina, Blaževac) opet su svoje najčešće nerodne parcele, šume i ostružnjake, izdavali u najam za podizanje skladišta, trgovina, parkirališta, i dobro se "potkožili".

Kada je stao na noge Distrikt Brčko, stvari su se naglavke okrenule. Umjesto ukidanja pijace Arizone, krenulo se u projekt izgradnje gradića od 7.000 stanovnika, sa svim pratećim sadržajima moderne tržnice. Na natječaju za podizanje gradića Arizone, pobijedio je "Italprojekt", u suradnji s domaćim biznismenima. Koncesija je dana na 20 godina, a predviđena su ulaganja od 20 milijuna KM.

Tako ćemo za četiri-pet godina, na ratom porođenom prostoru, dobiti jedan novi tržni centar, gradić. Počelo je uklanjanje čepeneke, drvenih i poluzidanih prodavaonica, makadamskih puteljaka, smetlišta, poljskih klonica i roštilja, tegzi iz vozila, a izgradnja infrastrukture urbanog naselja. To sitnim trgovcima i privatnim vlasnicima zemljišta iz susjedstva ne pasira. Počele su i organizirane pobune i prijetnje, ali izgradnja moderne Tržnice Arizone u Posavini ne posustaje.

Izgradnja moderne Arizone uvjetuje urbaniziranje susjednih sela i naselja, i izmještanje nekih trgovačkih punktova na periferiju. Svjedoci smo da su se prodajna mjesta poljoprivrednih i tehničkih roba proširila duž puta do sela Lončari i raskrsnice Ormanica. "Male" Arizone su već ustoličene u Srebreniku, Vučkovcima, Gradačcu, Brki, Domaljevcu.

Tekst i snimci: Mato BIKIĆ

Panto St. Sekulić: Radivoj Sofronić - daroviti književni stvaralac.

ISTORIJSKE TEME: Risto Mimićević: Gule u životu starih hercegovačkih porodica.

UVOD U SAZNAJNE: Dr Sava Šibalić: Etičke dileme u vještačkoj oplodnji; Uglješa Guzina. Nobel i nobelovci - povodom stogodišnjice dodjeljivanja Nobelovih nagrada.

MOZAIK: Novica Tadić: Pusta, poharana sela, Isječeni javori...; Sa i ispod Javorja, 1209 m; Novica Tadić: Obnova crkve u Dubnici.

BILJEŠKE UREDNIŠTVA: Niko Tošić i Milan Topić: Novi jereji u Tuzli; Posjete i razgovori - Predstavnik OHR-a u posjeti; Hodočašće srpskim manastirima; Kolo srpskih sestara - Uručena pomoć invalidu Ranku Rosuljašu i dr.

ŽENIDBA, UDAJA, BRAK

Postoje u hrvatskom jeziku glagoli *ženiti*, *ženiti se*, *oženiti*, *oženiti se*. Oni znače, kao prijelazni glagoli, uvoditi muškarca u bračnu zajednicu, uzeti za ženu, a kao povratni, stupati u brak (samo o muškarcu!). Kako nema ženidbene zajednice bez žene, i navedeni glagoli imaju svoju drugu polovicu. Postoje glagoli *udati* i *udati se*. Njihovo prijelazno i povratno značenje potpuno se preklapa sa značenjem glagola *oženiti*, *oženiti se*, samo što se oni upotrebljavaju kad je riječ o ženskoj strani. U skladu s tim nastale su imenice *ženidba* i *udaja*. Nekada je bilo i *ženitva* i *udadba*.

Je li značenje imenica *ženidba* i *udaja* sasvim u skladu s glagolima od kojih su izvedeni i s njihovom upotrebom?

Na temelju mnogih rječnika moglo bi se odgovoriti potvrdno. Tako npr. Mažuranić u "Prinosima za hrvatski pravno-povjestni rječnik" (Zagreb, 1922.) pod natuknicom *ženidba* dodaje: "u pravilu o muškoj čeljadi..." I Akademijin rječnik, objašnjavajući riječ *ženidba*, dodaje u zagradama: "po pravilu o muškoj čeljadi". To bi moglo uputiti i na krivi zaključak kao da se radi o matrimonijalnoj zajednici muškoga spola. Anić je u svojem rječniku malo određeniji, ali i njemu je *ženidba* "stupanje muškarca u brak", ali i "sklapanje braka".

Svjesno upotrebljavam pridjev *matrimonijalan* da ne prejudiciram odgovarajući hrvatski naziv.

Ženidba je zajednički život muškarca i žene usklađen s građanskim ili crkvenim zakonima i propisima. Riječ *ženidba*, u skladu s glagolom od kojeg je nastala, ima uže značenje, tj. kad je riječ o muškarcu, ali se ona ustalila kao hrvatski naziv za lat. *matrimonium* i njem. *Ehe*, bez obzira na spol. Sredinom 19. stoljeća ta se riječ ustaljuje kao jedini hrvatski naziv za odgovarajući nje-mački i latinski naziv. Ona je značila i zajednički život muškarca i žene radi osnivanja obitelji, ali stupanje u takvu zajednicu. Bio je to i čin i stanje.

Jedno poglavlje u Građanskom zakoniku bilo je *ženidbeno pravo*. Tako je ostalo do kraja 19. stoljeća, pa i dosta kasnije.

Krist je istaknuo svetost takve zajednice. U vezi sa ženidbom Krist je učinio i prvo čudo u Kani Galilejskoj. Kršćanstvo smatra ženidbu svetim činom - sakramentom. Sasvim je jasno da *sakrament svete ženidbe* obuhvaća muškarca i ženu, jer takve zajednice nema bez spolnoga para. Ne govori se o *sakramentu udaje* jer je ona uključena u pojam ženidba. Zato se i Božja zapovijed *Ne poželi tuđega ženidbenoga druga* odnosi i na muškarca i na ženu.

Naziv *ženidba* ima dakle svoje uže značenje, u skladu s glagolom *ženiti se*, i svoje šire značenje, kao hrvatski naziv za latinski *matrimonium* i nje-mački *Ehe*.

U našem je građanskom pravu nastalo stano-vito terminološko kolebanje, a kanonsko je pravo sve do danas sačuvalo naziv *ženidba*, *ženidbeno pravo*, *ženidbena zajednica*, *ženidbena veza*, *ženidbeni drug*, *ženidbeni sud* itd.

U građanskom je pravu nastalo terminološko kolebanje kad se je u nj umiješala još riječ *brak*, usporedo sa *ženidba*, pa čak i potisnula naziv *ženidba*. Dr. Ivica Kramarić ističe kako se riječ *brak* pojavljuje u nas i prije našega udruženja sa Srbima, pa postavlja pitanje je li prevlasti te riječi pridonijela srpska majorizacija, horizonti koje su se već nazirali pri kraju postojanja Austro-Ugarske Monarhije, ili se to zbiljo zbog unutarnjih terminoloških razloga. Mislim da su se udružili i jedni i drugi razlozi.

Valja istaknuti da je riječ *brak* staroslavenska, pa i starohrvatska riječ. U hrvatskoj tradiciji ima isprekidani kontinuitet. Nalazi se u Vrančićevu i Stullijevu rječniku. Kao crkvenoslavenizam bila je tipičnija za srpski jezik, a mi smo u svojoj tradiciji osim te riječi imali još riječ *ženidba*, *hištvo* i *zakon*.

U drugoj polovici 19. stoljeća u hrvatskom se pravnom jeziku ustaljuje naziv *ženidba* za latinski *matrimonium* i njemački *Ehe*. Srpski pravni jezik uzeo je naziv *brak*. Kad se govorilo o matrimonijalnoj zajednici, u hrvatskom građanskom pravu pojavljuje se naziv *brak* već godine 1916. U skladu s tim nastaje i čitav mikrosustav oko toga naziva. Riječ *ženidba* potiskuje se samo na ono značenje koje joj daję glagol. Vjerojatno je kratkoća riječi *brak* i opterećenost naziva *ženidba* značenjem glagola *ženiti se* utjecala na izbor riječi *brak*. Kada bi se dopustila i istospolna matrimonijalna zajednica, naziv *brak* bio bi za nj prikladniji od naziva *ženidba*.

A sada riječ-dvije o drugim dvama nazivima koji su se u hrvatskome pravnom jeziku javljali za oznaku pojma *brak* i *ženidba*. To su riječi *hištvo* i *zakon*.

Riječ *hištvo* ili sveza sveto *hištvo* vrlo je česta u hrvatskome kajkavskom književnom jeziku, što nam mogu potvrditi brojne potvrde iz istoimenoga rječnika (koji je dosad objavljen u 7 svezaka). Bila je obična i u mješovitom tipu hrvatskoga književnog jezika. U osnovi riječi je hiža, što znači "kuća". Riječ *hištvo* nastala je po mađarskom uzoru, kako to ističe i Hadrovics u knjizi "Ungarische Elemente im Serbokroatischen" (Budapest, 1985.). Postojala je i riječ hižnik u značenju "ženidbeni drugovi", zatim sveze *hižni drug*, *hižni tovaruš*, *hižni tovaruša*, *hižni stališ*, *hižni zakon* itd. Taj je naziv ušao u današnji gradišćanskohrvatski pravni jezik. Izbor štokavskoga kao podloge za književni jezik svih Hrvata isključio je naziv *hištvo* iz daljnje terminološke utaknice.

Latinska riječ *lex*, zakon, upotrebljavala se i kao sinonim za *matrimonium*, pa je tako i u hrvatskom riječ zakon dobila i značenje ženidbu, brak. Nije bila toliko proširena kao naziv *hištvo*. Riječ *zakon* sačuvala se je u slovenskom pravnom jeziku u tome značenju. Oni i danas ženidbene drugove zovu zakonici.

U daljnjoj utakmici ostale su nam dakle *ženidba* i *brak*.

Prof. dr. Mile MAMIĆ

BILJEŠKA

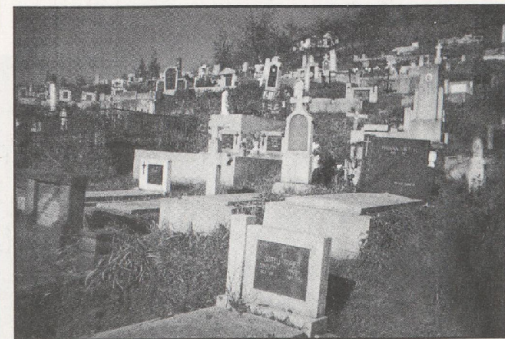
MUKA ŽIVJETI, MUKA UKOPAT

Jeste li skoro bili na nekom od tuzlanskih groblja. Jeste li se imali priliku uvjeriti kakvo je stanje s ovim komunalnim i vjerskim objektima. Nakon što smo, tu neki dan, dostojno sahranili našega starog prijatelja i čestitog sugrađanina Franju, moj susjed i ja obišli smo uzduž i poprijeko katoličko groblje Borić u Tuzli. I bili smo razočarani s onim što smo vidjeli, a kasnije i saznali.

Prostora i mjesta za sahrane sve je manje. Zato se u posljednje vrijeme posmrtni ostaci stanovnika i katolika "trpaju" na vrh brda Borić. A upravo tamo je svoje čudi pokazalo posljednjih godina jedno novo klizište koje je dosta grobova i obiteljskih grobnica pomjerilo iz njihovih osa. Da biste nekoga svog najmilijega ukopali i u tom slobodnom uglu, grupa ljudi mora lijes nositi na rukama do iskopane rake. To su najčešće plaćeni ljudi, u privatnoj režiji. Treba se dobro oznojiti da svojim nogama dođete do vrha katoličkoga groblja Borić, a kamo li da još na rukama nosite sanduk. Dobro se da uočiti da je ovo staro groblje od početka ostalo neurbanizirano, pa se do starih i oronulih grobova ne može doći isprojektiranim i izgrađenom stazom, nego "jašući" preko ranijih grobnica. Zato su, vjerojatno, takvi spomenici sve manje posjećeni pa na njima nema mnogo ni cvijeća ni svijeća. Ili ih jednostavno više nema

tko običi, jer su se ljudi odselili. U posljednje vrijeme, zbog toga, ima i iskopavanja ostataka kostiju i prenošenja tamo gdje su potomci otišli živjeti.

Moj prijatelj Anto, šetnjom grobljem, uvjerava me da se nedavno interesirao da osigura plac za svoju obitelj. Bio je šokiran kada je u Pogrebnom

poduzeću "Borić" saznao da za jedan ukopni plac na katoličkom groblju treba platiti 640,00 KM. Nakon toga valja odvojiti novac za betoniranje grobnice, a što sve dalje slijedi, nije teško zaključiti.

Ako općinski oci i komunalci, bar u nekoj prilici, dođu na neku sahranu na katoličko groblje, lako se mogu uvjeriti da briga o održavanju ovog

komunalnog objekta nije na visini dostojanstva čovjeka. Na sahranama su svakako prisutni i vjerski službenici koji sve ovo vide. Oni bi, preko odgovarajuće vjerske zajednice, trebali utjecati da se kult mrtvih više poštuje i njeguje. Lako se da zaključiti da sirotinja ima malo šansi da plati sve troškove i na ovom groblju (kao svom matičnom) bude sahranjena. Svi koji nemaju sredstava džepovima, a i iz drugih nekih razloga, svoje najmilije sahranjuju u rodnim mjestima i selima, gdje je sve jednostavnije i jeftinije.

Znamo da je Tuzla prije rata, vrlo ozbiljno bila prišla rješavanju pitanja globalja svih vjera i vjeroispovijesti. Došao je rat i sve zaustavio. Ali, je li samo rat, ili i ideja da se, mimo urbanoga dijela grada, izgradi zajedničko groblje za sve konfesije, pa i ono ateističko, dostojno sahrane čovjeka.

Šetnja od katoličkoga groblja Borić do Bolnice uvjerila nas je da ima i težih slučajeva s grobljima. Na Bukovčiću je staro židovsko groblje. Za njega izgleda više ne znaju ni komunalci ni potomci Židova (ako ih u Tuzli ima). To je zaista velika sramota da se jedno malo groblje s velikim spomenicima sada nalazi zaraslo u ostruge i bagreme. Odmah ispod njega je jedno novootvoreno groblje. Ateisti su opet bili dobili neki prostor na Trnovcu, ali je to zemljište u vlasništvu pravoslavne crkve, i nije jednostavno do grobljanskoga mjesta tamo doći.

Muka živjeti, a muka i ukopati, kaže naš narod.

Mato BIKIĆ

Hrana za zdravo srce

ŠTO MANJE KOLESTEROLA

Kad razmišljam o našoj prehrani, dobro je voditi brigu o tome da ne pretjerujemo s namirnicama koje sadrže mnogo kolesterola. Što manje to bolje. Kolesterol sadržava samo hrana životinjskog porijekla (žumanjak, jetra). Ljudi koji su posebno izloženi riziku srčane bolesti ne bi trebali jesti više od 2 do 3 jajeta tjedno (uključujući i ona koja se upotrebljavaju pri kuhanju). Jetrica i druge iznutrice (srce, mozak, bubreg) samo povremeno.

Zasićene masne kiseline (prvenstveno životinjske masti) ubrzavaju razvoj ateroskleroze. Oni moraju predstavljati manje od jedne trećine ukupnih masnoća u hrani. S druge strane, višestruko nezasićene masne kiseline (mnoga biljna ulja) snižuju kolesterol u krvi i usporuju razvoj aterosklerotičnih naslaga u krvnim žilama. Zbog toga, više od jedne trećine svih masnoća koje uzimate trebaju biti poluzasićene masnoće. Preostala trećina trebaju biti jednostruko nezasićene masti, koje nemaju nekog značajnijeg učinka.

ŠTO MANJE SOLI I ŠEĆERA

Premda blaga debljina, bez drugih komplikacija (visoki krvni tlak, šećerna bolest itd.) nije posebno velik rizični čimbenik za obolijevanje srca, izražena gojaznost (15 ili više kilograma od idealne tjelesne težine) svakako predstavlja velik dodatni napor za krvnu cirkulaciju. Međutim, samo smanjenje tjelesne težine nije dovoljno. Smanjenje kolesterola u krvi općenito je daleko važnije nego samo gubitak težine.

Iako nitko ne može jamčiti da nikad nećete doživjeti srčani infarkt, ipak jedno je sigurno: budete li u svojoj prehrani slijedili danas poznata načela - ako skinete prekomjernu tjelesnu težinu, ako budete vodili brigu o redovitoj odgovarajućoj fizičkoj aktivnosti, tjelovježbi, i konačno ako se okanite cigareta, rizik od srčane bolesti bit će znatno smanjen. Razvoj ateroskleroze bit će usporen, a kod nekih ljudi možda će taj proces krenuti u obrnutom smjeru. Bit ćete u prednosti čak ako je u vašoj obitelji i bilo srčanih bolesnika.

NE ZABORAVITE TJELOVJEŽBU

Što se tiče šećera, preporučljivo je da se uzima što je moguće manje (bilo u kuhanju, bilo kod naknadnog stavljanja u hranu ili izbjegavanjem prerađene hrane koja sadrži velike količine šećera).

U vašoj borbi protiv prekomjerne tjelesne težine (i također protiv kvarenja zubi) veliku pomoć će vam predstavljati smanjenje ili isključivanje iz prehrane praznih kalorija koje daje šećer. Neke su studije pokazale da velike količine šećera povećavaju tip krvnih masnoća koje se zovu trigliceridi. A velika količina triglicerida u krvi, kao i velika količina kolesterola rizični je čimbenik za pojavu srčanog infarkta.

Ako se razmatra rizik od moždanog udara (kapi), onda valja istaknuti da je povišeni krvni tlak čak važniji nego povećane količine kolesterola u krvi. Hrana koja je stalno jače zasoljena može u stvari pospješiti povišenje krvnog tlaka kod osoba sklonih toj bolesti.

12 najčešćih pogrešaka u prehrani

Zdrava hrana treba biti punovrijedna, ne smije biti ozračena, genetski promijenjena, emulgirana, obojana, "pojačana" okusa niti s dodatkom kemijskih sastojaka. Zdrava i prirodna hrana je izvor snage i životna užitka, sprječava bolesti i potiče procese ozdravljivanja. Kako biste se zdravo hranili, pokušajte izbjeći dvanaest najčešćih pogrešaka u prehrani.

JEDNOLIČNA PREHRANA

Niti jedna namirnica ne sadrži sve hranjive tvari. Zdravo je hraniti se raznovrsno, kombinacijom žitarica, sjemenja, povrća, voća, masti i proizvoda životinjskog porijekla.

PREVIŠE TEKUĆE MASTI

Masti se ne možemo odreći, ali se moramo odlučiti za one prave, za maslac i biljna ulja cijeđena na hladno. Biljna ulja (osobito maslinovo ulje) zbog toga što su bogata nezasićenim masnim kiselinama i ne sadrže kolesterol.

PREVIŠE SOLI

Četiri do šest grama soli na dan ili jedna mala žličica, više je nego dovoljno. Iako je prosječna količina čak 15 g! Sol veže na sebe vodu u tijelu, prekomjerna količina povećava volumen krvi i isto tako i pritisak u krvnim žilama, što dovodi do visokog krvnog tlaka te opterećenja srca i krvotoka.

PREVIŠE ŠEĆERA

Šećer, većinom rafiniran, "vreba" na nas svuda. Ne samo u osvežavajućim pićima, kolačićima,

napolitankama, voćnim jogurtima, konzervama s voćem, kečapu, mješavinama mueslija, cornflake-sa, majoneza ili gotovih umaka.

PREVIŠE BJELANČEVINA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA

Bjelančevine su za ljudsko tijelo od životnog značenja. Kao što manjak bjelančevina može uzrokovati bolest, isto tako i višak bjelančevina može biti teret.

PREMALO VOĆA I POVRĆA

Raznovrsna biljna hrana osnovana je zdrave prehrane, bogate vitaminima. Voće, povrće, plodovi, lišće, korijenje, gomolji; sve to ne deblja, može nas zasititi i jednostavno je pripremiti.

PREMALO PUNOVRIJEDNIH PROIZVODA OD ŽITARICA

Većina nas navikla je na bijeli, mekani kruh, ali probate li jednom "integralni" kruh sa sjenkama koji je bogatiji bjelančevinama, vlaknima, mineralima i vitaminima, koji ne deblja a daje zdravlje.

PREMALO TEKUĆINE

Voda nije namirnica, ali je za funkcioniranje organizma prijeko potrebna. Stariji ljudi bi kao i mlađi sportaši, trebali voditi računa o tome da, i kada nisu žedni, unose u organizam dovoljno tekućine.

NE ZABORAVITE NA SIROVU HRANU

Cvjetača kod kuhanja gubi i do 44% C vitamina, kod parenja polovicu, a kod pirjanja još manje. Zato izbjegavajte dugo kuhanje i često podgrijevanje.

OPASNI OTROVI

Kava, nikotin, alkohol... Poznate su nam posljedice pretjeranog uzimanja.

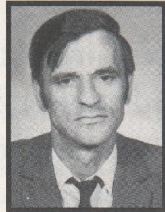
PREMALO PUNOVRIJEDNE HRANE

Optimalna prehrana zahtijeva jedenje punovrijedne hrane koja će osigurati dovoljno prirodnih hranjivih tvari te pomoći imunološkom sustavu.

PREOBIJNI OBROCI

Ponekad je bolje umjesto tri obilna obroka jesti pet puta dnevno. Nekoliko manjih obroka dnevno pobrinut će se da je šećer u krvi stabilan. Ne gledajte TV i ne čitajte novine za vrijeme obroka, nego jedite u miru, polako i temeljito prožvačite svaki zalogaj. Kod temeljita žvakanja, osjećaj sitosti javlja se prije te se time automatski smanjuje količina hrane koju unosite u organizam.

IN MEMORIAM

TUŽNO SJEĆANJE NA

PERANOVIĆ FABIJANA

11. rujna 2002. godine navršava se punih godinu dana kako si nas napustio. Ali naša ljubav prema tebi nikada neće umrijeti. TVOJI NAJMILIJ

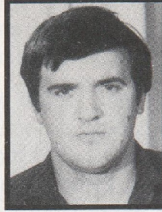

TUŽNO SJEĆANJE

29. rujna 2002. godine navršavaju se dvije godine od smrti naše drage, supruge, majke i bake

JANJE PERANOVIĆ

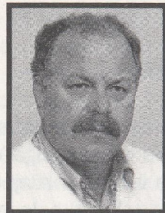
Uvijek ćeš biti u našim srcima. TVOJI NAJMILIJ

TUŽNO SJEĆANJE

DIVKOVIĆ (JOZO) TOMO
03. 08. 1992. - 03. 08. 2002.

Prošlo je 10 godina od tvoje prerane smrti koja je u nama ostavila duboku bol i prazninu. Vječno ćeš ostati u našim srcima TVOJI NAJMILIJ

TUŽNO SJEĆANJE

JAKOV ĐULABIĆ

01. 10. 2001. - 01. 10. 2002.

Zauvijek s ljubavlju i poštovanjem, OBITELJI: ĐULABIĆ, PAVLOVIĆ I JUKIĆ.

U SJEĆANJU NA

IVU PETROVIĆA

2. 10. 1991. - 2. 10. 2002.

Svi smo se okupili u ljubavi i molitvi Marica, Tea, Ivona, Gabriela, Ivo i Jure.

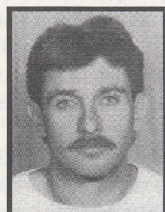

TUŽNO SJEĆANJE

12. rujna navršila se tužna godina od smrti

GORANA LUKIĆA

S ljubavlju i poštovanjem čuva uspomenu na tebe. Tvoja obitelj.

TUŽNO SJEĆANJE

Dana 17. rujna 2002. godine navršava se deset godina od smrti našeg dragog sina i brata

FRANJE JOKIĆA

Prošlo je 10 tužnih godina od kada nisi sa nama. Bol i tuga su isti kao i onog dana kada si nas ostavio.

Uvijek ponosni na tebe što smo te imali TVOJI NAJMILIJ: supruga sa kćerima, zetovima i unučadima.

TUŽNO SJEĆANJE

13. listopada 2002. godine navršavaju se dvije godine od prerane smrti voljene kćerke i sestre

ANGELE MRKONJIĆ

Tvoj odlazak tužna je praznina ranjenoj duši. Utjehe nema. Vrijeme prolazi, a bolna rana suze i uzdasi ne prestaju. Tuga za tobom je vječna. Kćerko i sestro, neka te anđeli čuvaju i počivala u miru Božjem. NIKADA UTJEŠENI otac Anto, i sestra Ružica sa obitelji.

TUŽNO SJEĆANJE

31. srpnja 2002. godine navršile su se tri godine od smrti našeg dragog oca i djeda

BLAŽA (MATO) PEJIĆA

Dragi oče! Teško se pomiriti s istinom da više nisi sa nama. Vječno ćemo čuvati uspomenu na tebe i na sve što si učinio za nas. VJEČNO ZAHVALNI: kćerka Ana (Anka), unuka Valentina i unuk Zlatko.

TUŽNO SJEĆANJE

na voljenu majku, baku, prabaku, sverkvu i punicu

TADIĆ (rođ. PAVELIĆ) MARIJA

udova Ante
05. 09. 1999. - 05. 09. 2002.

S ljubavlju i poštovanjem čuvamo uspomenu na tebe. TVOJI NAJMILIJ

U SJEĆANJU NA

Dana, 26. kolovoza 2002. godine navršila se tužna godina od smrti moje drage majke

BARIČAK (BONE) MARICA

NJEN SIN VIKTOR

TUŽNO SJEĆANJE

Posljednji pozdrav voljenom i nezaboravnom ocu, puncu i djedu

ŠIMIĆ (BONO) FRANJO

Hvala ti za svu dobrotu i plemenitost. Ponosni smo što smo te imali, tužni što smo te izgubili. Počivao u miru Božjem. ZAUVIJEK TVOJI: kćerke Vesna i Gabrijela, zet Mato i unuk Karlo.

TUŽNO SJEĆANJE

MADŽAREVIĆ (BOŽO) MARA

04. 10. 2001. - 04. 10. 2002.

Od smrti te nismo mogli oteti, od zaborava ćemo te s ljubavlju čuvati. Jer voljeni nikada ne umiru. TVOJI NAJMILIJ: sestre i braca

zanimljivosti

* Ako je vjerovati prikupljenim statističkim podacima, u osamnaest visokorazvijenih zapadnih zemalja vino je najbolja zaštita od srčanog udara. Francuzi i Talijani koji godišnje popiju 100 litara vina po osobi imaju najniži, a Amerikanci (piju vrlo malo vina) najviši postotak smrtnosti od srčanih bolesti

* "Čiča Tomina koliba" najznačajnije je djelo američke književnice Harriet Beecher Stowe, a postiglo je i izdavački rekord 19. stoljeća. Istog dana kad se knjiga pojavila u prodaji, prodano je 3.000 primjeraka, a u narednih 12 mjeseci više od 3 milijuna primjeraka. Godinu nakon prvog izdanja, samo u SAD-u zabilježeno je još 120 izdanja.

Glasnikova

SKANDINAVKA

AUTOR: ROBERT STRAUS	SLAVNA ITALIJANSKA FILMSKA GLUMICA	VRSTA RAKLJE	PIEME DAJAKA NA BORNEU	KRIŠKA ODREZAK (TAL. - DALM.)	MJERA ZA POVRŠINU U ARGENTINI	MUJEČNA PREMA- DEVINA	KRAJ ZA VRUJEME	KUMIR	KOTAO	VRSTA PAPIGE	SAHRANITI	DVA SUSJEDNA SLOVA	VRSTA SMOLE	ČEŠKO MUSKO IME	STAZA ZA UTRKE	PRVO SLOVO ABECEDA	ČAS TRENUTAK	ODREĐENI PROSTOR ZA IGRANJE
FILOZOFIJA SREDNJEG VIJEKA											UTVRDA NA ANTIKNOJ SICILIJ							
PLANINSKI PRIJEVOJ NA VELEBITU							DAVATI POKLONE SKLADATELJ GIUSEPPE										RAGUSA KOVINARSKI RADNICI	
SIMBOL ŽELJEZA			RAZDRAŽLJIV SEOSKA PODRUČJA									TIPKALO						
BILO KADA						ŽEN. IME KRAJ ZA INŽENJER				BOG ISTOČNOG VJETRA UMJETNOST				MJERA ZA TEŽINU BLAGDAN BDM				
VRSTA VALCERA					SIMBOL IRIDIJA PRKOSITI		PRODUŽETAK IVO TJARDOVIĆ										LITAR DIVLJA ZVUJER	
IME GLUMICE GARDNER				ŽITELJI INDIJE VOZNI RED					MJESTO KOD LABINA ITALIJA								RASTAVNI VEZNIK	
UPALA GRLA I GRKLJANA										LJETOVALIŠTE KOD MONACA							DOBRO PEČEN POKLON	
ČIGLEDNA																	GLUPAN	
EGIPATSKI BOG SUNCA				KRAJ ZA "ITEM" LJETOPIŠ													"KILO-AMPER"	"PIKOFARAD" GRADSKA ČETVRT
DRUGI VOKAL		VRSTA PTICE KUKAVICE SAMOČA															NOJNA BARKA	STARA GRČKA LABA
SKLADBA ZA DEVE GLASOVA																	KRAJ ZA GAUS	BAŠTA BOLEST ZGLOBOVA
INDIJSKA ŽENSKA NOŠNJA																	VRSTA MORSKE RIBE (MNOŽ.)	
PRAVILNI ČETVEROKUT																	KRAĆE UMJESTO "MESER"	TONA OTPORNOST NA ZARAZU
VOĐENI VAL																		
KAJKAVSKI VEZNIK				SIMBOL RENIJA OTISAK HODANJA				ČLAN SENATA	ANTUN MALIS	GLAZBENA KRAJ ZA "TEMPO"	RAVO USTATI	GORNJI EKSTREMITET	KONAC	SIMBOL INDIJA			DIO CRKVE- NOG PRIBORA OMORINA	
FRANC. FILMSKI GLUMAC JACKUES								TROVANJE OLOVOM GREŠKA										MEKETANJE PTICA GRABLJIVICA
KRATICA ZA "RADIUS"		CRVENILO VRPČA								RUŠEVINA SKRAĆEN POTPIŠ							PLAVA BOJA NAČIN PONASANJA	
VOĐA KOZAKŠKE DRUŽINE										SPORAZUM UPITNA ZAMJENICA								
JEDINICA ZA UČIN U FIZICI					NAMJERA VELIKI MOR- SKI SISAVAC													
POTVRDNA RIJEČ					NAZIV ZA BOGUMILE TOMAŠ STJEPAK													JEZERO U SJEVERNOJ AMERICI
SPISI								SA TOGA MJESTA ŠPANJOLSKA										
VRSTA GRAFIČKOG STROJA									PODVALA VARKA									

zanimljivosti

* Muškarcima u Iranu zabranjeno je nositi košulje s kratkim rukavima, majice i kravate. Sva dugmad na košulji moraju biti zakopčana.
* U starije doba kad je gost prvi put dolazio nekome u kuću, morao je popiti (po običaju) u znak dobrodošlice bilikum. To su tri spojena vrča u kojima je bilo dosta vina, koje je došljak morao iskapiti, pa se redovito napio. Riječ bilikum dolazi od njemačke riječi "willkommen" - "dobro došao".
* Najstarija budilica za koju se zna, proizvedena je oko 1490. godine. U analima je zabilježena zbog toga što ne samo da je u željeno vrijeme zvoni-

la, već je posebnim mehanizmom palila svijeću kako bi prostorija spavajućega bila osvijetljena!

* Preteča modernih metoda u nastavi je njemački redovnik Thomas Murner, poznat i po tome što je preveo Vergilijevu "Eneidu". Davne 1510. godine izazvao je zgražanje svoje okoline jer se podučavajući latinski jezik i principe logike, služio šahom i igraćim kartama da bi bio jasniji i lakše razumljiv.

* Za jednu sliku Aleksandra Makedonskog slikaru Atemu plaćeno je 524 kilograma zlata.

* Kompas se spominje još u predanju o bitki između Kineza i Mongola koja se odigrala prije više od 5.000 godina. U Europi se kompas pojavio tek u 18. stoljeću.

* Konjanici u staroj rimskoj vojsci činili su drugi po redu stalež u državi. Kao znak svog staleža nosili su zlatni prsten.

**Glasilo
Hrvatskog kulturnog društva
"Napredak" Župe Soli**
List za kulturu i društvena pitanja

Osnivač i izdavač:
HKD Napredak, Tuzla

Ravnatelj:
Petar Matanović

Glavni i odgovorni urednik:
Juraj Novosel

Lektor:
Marica Petrović

Uredništvo:
Martin Antunović
Zvonko Bosankić
Romeo Knežević
Petar Matanović
Juraj Novosel
Marica Petrović
Ranoslav Tomićić

Adresa:
Tuzla, Kazan mahala 2
Tel/fax: 035-237-171

Tehnička priprema, repro i štampa:
"PrintCom" d.o.o.
Grafički inženjering Tuzla

Račun:
132-100-03108521-25
kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla
- HKD Napredak, Tuzla - za Glasnik

List je upisan u evidenciju javnih
glasila u Republičkom komitetu
za informacije pod rednim brojem
05/93 - 15. 03. 1993.

Na temelju Mišljenja Ministarstva
obrazovanja, nauke, kulture i sporta
TPŽ broj 10/1-483-9/98.,
list Hrvatski glasnik je javno glasilo,
te prema članu 19. točka 13.
Zakona o porezu na promet
proizvoda i usluga - ne plaća porez.

List izlazi mjesečno

Tekstovi i fotografije
se ne vraćaju

Iz sadržaja

Uvodnik

Ili je pet do dvanaest ili je dvanaest i pet (P. Matanović)2

Interview

Fra Berislav Kalčić, zlatomisnik (M. Petrović)3

Izlazak na izbore važan (M. Filipović)6

Glasnikov upitnik nositeljima izbornih lista za Skupštinu TK pred izbore (J. Novosel) ...7

Izborima ususret

Preobilje vlastitih "ja" (D. Bojić)10

Sjećanje fra Josipa Bošnjakovića

Solidarnost Katoličke crkve s poginulim rudarima "Dobrnje" (A. Cigeljević)11

U krivom ogledalu

Monografsko brisanje povijesnih činjenica (N. Ivanović)12

Likovna kolonija "Otvoreni grad umjetnosti" Srebrenik (R. Knežević)13

Stoljetnica Napretka (J. Novosel)13

Spomen obilježje na Husinu (J. Novosel)14

Lilanje u Doknju (Z. Bosankić)14

Patron župe Par Selo Sv. Ana (Z. Bosankić)16

Proslava blagdana Velike Gospe na Breškama16

Proslava blagdana Male Gospe (Z. Bosankić)17

Sluga Božji fra Petar Zlojutrić (R. Špionjak)19

Uz premijeru kazališne predstave

Putovanje Ivana Frane Jukića (T. Petrović)20

Napretkovi stipendisti u Beču (Lešić-Pejić)20

Blaženka Salavarda, slikarica iz Zagreba (M. Petrović)21

Uspomene s ljetovanja21

VITER21

INTERBIFEP (Čazim Sarajlić)22

Tuzlanska i bosanska epizoda dr. Ive Pilara (A. Cigeljević)23

Koncert jazz Quarteta (B. Štumpf)24

Srpanjski susreti Žabljak 2002.24

Foto album

Neka cvjeta Arizona (M. Bikić)25

Sto godina prosvjete25

Bilješka

Muka živjeti, muka ukopat (M. Bikić)26

Zdravlje27

Fotografije: Martin Antunović i Juraj Novosel

Izborne poruke na stranama 15. i 18. naručile su stranke

Štampa repro
HEIDELBERG speedmaster
PrintCom
SCREEN scanner
osvjetljivač
NOVO
osvjetljavanje
do B2 formata
s mogućnošću max.
formata 50x100cm

Gospodarska BANKA
Sarajevo

Direkcija:
71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
Tel.: 387 33 207-023, 207-022
Fax: 387 33 444-605

Poslovnica:
71000 SARAJEVO, M. Tita 56
Tel.: 387 33 203-910
Fax.: 387 33 442-959

SOLI
HRVATSKI RADIO SOLI
92.7 MHz
103.4 MHz

MLIN
LJUBAČE
MLIN
"HUSINSKI RUDAR" D.D.
LJUBAČE-TUZLA
75214 LJUBAČE-TUZLA
TEL./FAX: ++387 35 80 85 38, 80 85 39, 80 85 40 • E-mail: mlin@bih.net.ba

Pivara Tuzla

Nek Vam je u kući
sve zdravo i živo
nazdravlje i s češćom pijte
Tuzlansko pivo

Sa jednog izvora
za cijelu porodicu

Kodak EXPRESS FOTO COLOR ŽUNIĆ

EXPRESS color laboratorij

Laboratorij 1, Tuzla, Džafer Mahala br. 46, Tel. 34-364
Laboratorij 2, Tuzla, Korzo, Tel. 035/235-899
Laboratorij 3, Tešanj
Laboratorij 4, Gračanica

*S nama Vaše uspomene
nikad ne blijede!*

NAPREDAK OSIGURANJE d.d. SARAJEVO
POSLOVNA JEDINICA TUZLA

SVE VAŠE BRIGE PODIJELITE S POLICOM
NAPREDAK OSIGURANJA

Tuzla, Bulevar 15. maja b.b.
Tel./fax: ++387 35 282 227

CVJEČARA FLORAMI

Vam nudi veliki izbor rasade, saksija, žardinijera,
zemlje za cvijeće od 50 l, 20 l, 10 l, 6 l, 5 l, te zemlje u pakiranju
od 1kg iz vlastite proizvodnje pod nazivom FLORATRES,
rezanog cvijeća, lončanica, svijeća, lampinjona, lukovica
svih vrsta, ruža sadnica i ukrasnog šiblja.
Sve to možete nabaviti uz najpovoljnije cijene u gradu
i dobiti stručne savjete.
Vaše je samo da dođete na MALU PIJACU i da se uvjerite u našu ponudu.
FRANJO BOSANKIĆ

*ključ
uspjeha*

tuzlanska banka d.d.

PLIVA

PREDSTAVNIŠTVO SARAJEVO

Trg heroja 10, 71000 Sarajevo

Tel. ++ 387 33 65 11 33, 65 39 29

Fax. ++ 387 33 65 39 86

**CROATIA
OSIGURANJE D.D.
MOSTAR
Poslovnica Tuzla**

**POSJETITE NAS U TUZLI:
Naselje Sjenjak - blok D-2
I. Mujezinovića bb
Tel. 035 230-991, 230-992**

Zagrebačka banka BH d.d.

VAŠA JE BANKA

Poslovna Jedinica Tuzla

Topolica 4

Tel/fax: ++387 35/ 25 55 23, 25 55 24

Tel: ++387 35 25 55 29

**JAVNO PODUZEĆE RADIO TELEVIZIJA
TUZLANSKOG KANTONA
Ul. Slatina br. 2 Tuzla**

BOSNIA & HERZEGOVINA, TUZLA

Marketing: 250-261, 250-262, 250263 <http://www.kameleon.delta.com.ba>
Centrala: 250-055 (tel/fax) radio_kameleon@delta.com.ba